

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Vícekriteriální zhodnocení zoologických zahrad v České republice a na Slovensku
Multi-criteria Evaluation of Zoological Gardens in the Czech Republic and Slovakia

Student: Bc. Katrin Laryschová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Katrin Laryschová

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202T055 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Vícekriteriální zhodnocení zoologických zahrad v České republice a na Slovensku

Multi-criteria Evaluation of Zoological Gardens in the Czech Republic and Slovakia

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Role veřejného sektoru v oblasti volnočasových aktivit
3. Charakteristika a analýza hospodaření zoologických zahrad v letech 2010-2017
4. Zhodnocení vybraných zoologických zahrad dle zvolených kritérií
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOSTÁL, Petr a Eva KISLINGEROVÁ. *Ekonomika kultury: efektivní metody a nástroje podnikání v sektoru kultury*. Praha: Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-245-1886-2.

JABLONSKÝ, Josef a Martin DLOUHÝ. *Modely hodnocení efektivnosti a alokace zdrojů*. Praha: Professional Publishing, 2015. 196 s. ISBN 978-80-7431-155-0.

STIGLITZ, Joseph E. and Jay K. ROSENGARD. *Economics of the public sector*. 4th ed. New York: W. W. Norton & Company, 2015. ISBN 978-0-393-93709-1.

VRABKOVÁ, I., I. VAŇKOVÁ, J. BEČICA a Š. KRYŠKOVÁ. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2017. ISBN 978-80-248-4028-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Bc. Jiří Bečica, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 26.04.2019

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 26. 4. 2019

Bc. Katrin Laryschová

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěla velice poděkovat vedoucímu práce Ing. Bc. Jirímu Bečicovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, připomínky a čas, který mi při zpracování diplomové práce věnoval.

Obsah

Obsah	3
1. ÚVOD	5
2. ROLE VEŘEJNÉHO SEKTORU V OBLASTI VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT	9
2.1. Neziskový sektor a neziskové organizace	9
2.1.1. Členění neziskových organizací	10
2.2. Veřejný sektor	12
2.2.1. Funkce veřejného sektoru	15
2.3. Kultura a volný čas	16
2.3.1. Kultura a kulturní politika	16
2.3.2. Volný čas	19
3. CHARAKTERISTIKA A ANALÝZA HOSPODAŘENÍ ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD V LETECH 2010-2017	21
3.1. Metodika	22
3.1.1. Zoologické zahrady s licenci MŽP	22
3.1.2. Zoologické zahrady v UCSZOO	23
3.1.3. Zoologické zahrady ve formě PO v UCSZOO	24
3.2. Zoologické zahrady	25
3.2.1. Legislativní ukotvení	25
3.2.2. Charakteristika zoologických zahrad s licenci MŽP ČR	26
3.2.3. Zhodnocení zoologických zahrad s licenci MŽP ČR	29
3.3. Unie českých a slovenských zoologických zahrad	34
3.3.1. Příspěvkové organizace	35
3.3.2. Obecně prospěšná společnost	36
3.3.3. Akciová společnost	37
3.4. Charakteristika zoologických zahrad v UCSZOO	38
3.4.1. Počet zaměstnanců a průměrné mzdy	39
3.4.2. Návštěvnost zoologických zahrad	42
3.4.3. Otevírací doba a vstupné zoologických zahrad	45
3.4.4. Celkový počet druhů zvířat a jedinců	47
3.5. Analýza zoologických zahrad v UCSZOO	50
3.5.1. Celkové neinvestiční náklady	50
3.5.2. Mzdové náklady	51
3.5.3. Vlastní příjmy	53
3.5.4. Příspěvek zřizovatele	54

4. ZHODNOCENÍ VYBRANÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD DLE ZVOLENÝCH KRITÉRIÍ	57
4.1. Ukazatele v oblasti ekonomiky	57
4.1.1. Mzdové náklady na návštěvníka	57
4.1.2. Mzdové náklady na zaměstnance	59
4.1.3. Vlastní příjmy na návštěvníka	61
4.1.4. Celkové neinvestiční náklady na návštěvníka	62
4.2. Ukazatele v oblasti výkonu	64
4.2.1. Počet zaměstnanců na hektar	64
4.2.2. Počet návštěvníků na otevírací hodinu	66
4.2.3. Počet návštěvníků na zaměstnance	67
4.3. Příjmová soběstačnost	69
4.4. Celková zadluženost	71
4.5. Shrnutí hodnocených ukazatelů	73
5. ZÁVĚR	77
Seznam použité literatury	81
Seznam zkratek	89
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	90
Seznam příloh	91

1. ÚVOD

Pojem volný čas může být každým jednotlivcem chápán odlišně. Pro někoho je volný čas veškerá mimopracovní doba, kde patří osobní povinnosti, biologické potřeby a povinnosti rodinné, někdo zase chápe volný čas jako zbytkový, což znamená takový čas, který nám zbyde po splnění všech povinností. Každý jednatel tráví volný čas dle svých individuálních preferencí a má k dispozici nespočet možností, které vedou k uspokojení potřeb a seberealizaci. V současné době již existuje mnoho poskytovatelů, kteří nabízejí nepřeberné množství aktivit a způsobů trávení volného času.

Veřejný neziskový sektor, který je nedílnou součástí národního hospodářství, zabezpečuje veřejné statky pro obyvatelstvo, z čehož je většina těchto statků v oblasti kultury, kdy je možno kulturu považovat za volnočasovou aktivitu. Instituce, které tyto statky nabízejí, jsou ve většině případů v právní formě příspěvkových organizací a řadí se mezi neziskové organizace. Právě tyto organizace plní důležitou roli ve fungování ekonomiky, jelikož nabízejí široký okruh využití, ať už se jedná například o kulturu a umění, rekreaci, sociální zabezpečení, ochranu životního prostředí či zdraví. Jednou z možností, jak trávit svůj volný čas, jsou právě zoologické zahrady, na které se tato práce bude soustředit. Z hlediska neziskových organizací mohou být zařazeny do kategorie životního prostředí, jelikož cílem většiny zoologických zahrad dále jen „zoo“ není pouze náplň volného času, ale také záchrana ohrožených druhů živočichů. Další možností zařazení zoologických zahrad je z pohledu kulturního vyžití, a právě tato problematika bude zvolena pro charakteristiku v teoretické části diplomové práce.

Zoologické zahrady v České republice (dále jen „ČR“) patří k jedním z nejnavštěvovanějších turistických cílů jak obyvatel České republiky, tak i návštěvníků ze zahraničí. Na území České republiky se v současné době nachází 28 zoologických zahrad, které mají platnou licenci vydanou Ministerstvem životního prostředí. 16 z těchto českých zoologických zahrad spolu se 4 zoologickými zahradami ze Slovenska (dále jen „SVK“) je sdruženo v organizaci „Unie českých a slovenských zoologických zahrad“. Tato organizace se snaží o podporu vzájemné spolupráce a zpřístupnění zahraničních zkušeností a kontaktů.

Cílem diplomové práce je zhodnocení zoologických zahrad v České republice a na Slovensku ve formě příspěvkové organizace, které jsou členy Unie českých a slovenských zahrad, v letech 2010-2017. Hodnocení bude provedeno ve dvou rovinách. V první rovině bude zhodnocení dle ukazatelů v oblasti ekonomiky. Vybraným kritériem pro přepočítání bude návštěvník a hodnoceny budou mzdové náklady, vlastní příjmy a celkové neinvestiční náklady. V rámci

mzdových nákladů bude použit také přepočet na zaměstnance. Ve druhé rovině proběhne zhodnocení dle ukazatelů v oblasti výkonu. Vybranými ukazateli bude počet zaměstnanců na hektar expoziční plochy, počet návštěvníků na otevírací hodinu a počet návštěvníků na zaměstnance.

Dílčím cílem č. 1 je zhodnocení zoologických zahrad na území České republiky, které mají licenci Ministerstva životního prostředí, dle vybraných kritérií. Jednotlivá kritéria budou známkována na stupnici 1-5, kdy 1 bude znamenat nejlepší výsledek a číslo 5 naopak výsledek nejhorší. Mezi hodnocená kritéria bude zařazena dostupnost informací na webových stránkách, možnost platby platební kartou, zapojení na sociálních sítích, možnost vstupu do zoo se psem, počet jazyků, do kterých jsou přeloženy webové stránky a možnost zážitkových programů.

Dílčím cílem č. 2 je zhodnocení zoologických zahrad, které mají formu příspěvkové organizace a jsou v Unii českých a slovenských zahrad pomocí ukazatele míry příjmové soběstačnosti a celkové zadluženosti.

Na základě stanovených cílů jsou formulovány dvě hypotézy:

H1: Celkové mzdové náklady zoologických zahrad v UCSZOO tvoří více než 50 % celkových neinvestičních nákladů.

H2: Předpoklad, že míra příjmové soběstačnosti jednotlivých zoologických zahrad je méně než 50 %. Fungování příspěvkových organizací v rámci ČR upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. V těchto zákonech není uvedena jednoznačně definice příspěvkové organizace. Proto je v rámci hypotézy vycházeno ze zákona Slovenské republiky č. 523/2004 Z. z., o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde se uvádí v § 21 odst. 2: „Príspevková organizácia je právnická osoba štátu, obce a vyššieho územného celku, ktorej menej ako 50 % výrobných nákladov je pokrytých tržbami a ktorá je na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku zapojená príspevkom.

Problematikou neziskového sektoru a organizacemi, které v něm působí, se zabývá Škarabelová (2007). Konkrétně příspěvkové organizace, a zda má jejich existence v současné době význam jsou tématem, které řeší Mitwallyová (2014). Problematikou zoologických zahrad se v České republice zabývala Nováková (2003), která v publikaci mimo jiné uváděla i informace o obřích akváriích, hradech a zámcích nebo o záchranných stanicích. Přehled zoologických zahrad

v České republice a v okolních zemích nabízí ve své publikaci Fokt (2008), která je zaměřena také na zahrady botanické. Přínos zoologických zahrad a jejich přínos k ochraně biologické rozmanitosti popisuje ve své knize Jiroušek (2005). V zahraničí se tématu zvířat v zoologické zahradě věnoval například Tudge (1992), kde zkoumal, jak se vyhnout masovému vymírání ohrožených druhů živočichů. Jako další zahraniční autor, který řešil toto téma, je Baratay (2004) v publikaci zaměřené na historii zoologických zahrad na západě USA.

Diplomová práce se bude skládat z pěti kapitol, přičemž první kapitola je tvořena úvodem a poslední kapitolou budou závěr. Samotná práce bude obsahovat tři kapitoly, ve kterých se bude prolínat teoretické podchycení problematiky s praktickou částí.

Druhá kapitola, která bude obsahovat pouze teoretickou část, se bude věnovat problematice neziskového sektoru se zaměřením na fungování veřejného neziskového sektoru jako poskytovatele volnočasových aktivit. Dále bude v rámci volnočasových aktivit popisována kultura a kulturní politika v České republice a pojetí volného času. Pro zpracování této kapitoly bude použita odborná literatura, platná legislativa a veřejně dostupné internetové zdroje, jež jsou vždy uvedeny.

Ve třetí kapitole budou teoreticky popsány zoologické zahrady, jejich historie, poslání a legislativní vymezení. Následně budou charakterizovány a zhodnoceny zoologické zahrady v České republice, které mají platnou licenci Ministerstva životního prostředí. V další části kapitoly se práce bude soustředit pouze na zoologické zahrady v Unii českých a slovenských zoologických zahrad, přičemž na úvod této problematiky budou charakterizovány právní formy, ve kterých jsou tyto zoo zřízeny. Následně bude provedena charakteristika a analýza vybraných ukazatelů.

Čtvrtá kapitola se zaměří na zhodnocení zoologických zahrad v Unii českých a slovenských zahrad, pouze však na ty, které jsou zřízeny ve formě příspěvkové organizace (dále jen „PO“). Jednotlivé hodnocené parametry budou přepočteny vždy na jednotku, kterou bude návštěvník, zaměstnanec, hektar expoziční plochy nebo otevírací hodina. Na závěr této kapitoly budou vypočteny ukazatele, kterými budou míra příjmové soběstačnosti a celková zadluženost. Organizace, které budou porovnávány, se nachází ve dvou různých státech a v každém státě je jiná měna. Z toho důvodu budou hodnoty slovenských zoologických zahrad, které jsou uváděny v eurech, přepočteny na koruny dle kurzu České národní banky (dále jen „ČNB“) k poslednímu pracovnímu dni daného roku. Přehled jednotlivých kurzů pro přepočet je uveden v příloze č. 1.

Ke zpracování kapitol v praktické části bude z části použita odborná literatura a platná legislativa, nicméně valnou většinou zdrojů budou výroční zprávy a webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Veškerá zjištěná a výsledná data budou zpracována do přehledných tabulek či grafů s následným slovním komentářem.

V diplomové práci budou použity metody analýzy, komparace, syntézy a dedukce. V rámci analýzy bude provedena jak vertikální analýza, která zjišťuje podíly dílčích položek na celku, tak i analýza horizontální, která zjišťuje vývoj jednotlivých položek v čase. Jednotlivé metody napomohou ke splnění jak hlavního, tak dílčích cílů a veškeré zjištěné obecné závěry této diplomové práce budou k nalezení v poslední kapitole nazvané Závěr.

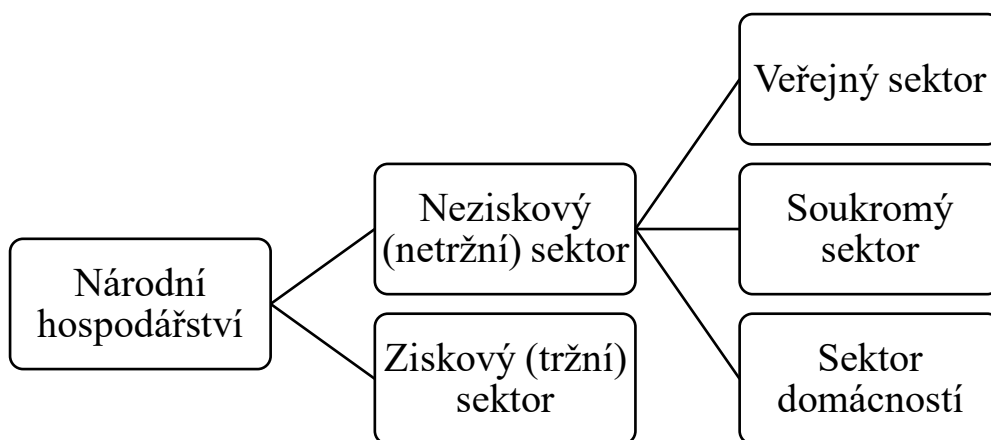
2. ROLE VEŘEJNÉHO SEKTORU V OBLASTI VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT

Volný čas je důležitou součástí života každého z nás. Současná moderní doba proto nabízí nepřeberné množství způsobů, jakými lze volný čas vyplnit, ať už se jedná například o zábavu, sportovní aktivity, kulturní vyžití nebo relaxaci. Tyto služby mohou být poskytovány jak soukromými subjekty, tak veřejným sektorem. Z důvodu zaměření práce se teoretická část bude zabývat pouze veřejným sektorem jako poskytovatelem kulturních aktivit, které řadíme do volnočasových aktivit. Následující kapitola charakterizuje pojmy neziskový sektor a neziskové organizace, v návaznosti na to bude definován veřejný sektor spolu s veřejnými statky a s veřejnými službami a v závěru kapitoly budou popsány volnočasové aktivity s charakteristikou volného času, kultury a kulturní politiky.

2.1. Neziskový sektor a neziskové organizace

V České republice neexistuje právní úprava, která by obsahovala definici neziskového sektoru. Aby však bylo možné neziskový sektor správně vymezit, je nutné nastínit prostředí celého národního hospodářství. Existuje mnoho kritérií, dle kterých lze neziskový sektor vymezit. Pro širokou veřejnost může být pravděpodobně nejznámějším rozdělením dle kritéria sektoru, kdy národní hospodářství dělíme na primární sektor (zemědělství, těžba přírodních zdrojů, lesnictví a rybolov), sekundární sektor (zpracovatelský průmysl a stavebnictví) a sektor terciární (služby). Pro potřeby této práce však bude využito kritérium financování. Schéma národního hospodářství dle tohoto kritéria je znázorněno na obr. 1.1.

Obr. 1.1: Členění národního hospodářství dle principu financování

Zdroj: Rektořík 2010. Vlastní zpracování.

Ziskový (tržní) sektor, jak již může název napovědět, má jako hlavní cíl vytváření zisku. Finanční prostředky jsou získávány pomocí prodeje zboží, které jsou sektorem vytvářeny nebo distribuovány. Všechny tyto statky jsou oceněny tržními cenami, které jsou výsledkem působení nabídky a poptávky na trhu. Hlavním cílem **neziskového (netržního) sektoru** není dosahování zisku jako v předchozím případě, nýbrž dosažení užitku, který má ve většině případů podobu veřejné služby. Neziskový sektor můžeme dále rozdělit na sektor veřejný, soukromý a sektor domácností. Veřejný neziskový sektor (dále jen „veřejný sektor“) je financován z veřejných financí, jejím správcem je veřejná správa, podléhá veřejné kontrole a rozhodování zde probíhá formou veřejné volby. Blíže se bude veřejnému sektoru věnovat následující kapitola. Neziskový soukromý sektor získává finanční prostředky ze soukromých zdrojů fyzických a právnických osob, které vkládají finance do konkrétní produkce nebo distribuce statků a neočekávají možný finanční zisk nebo zhodnocení vložených prostředků. Veřejná správa stojí v tomto případě mimo neziskový soukromý sektor, avšak tvoří okolí tohoto sektoru. Poslední částí neziskového sektoru je sektor domácností, který je tvořen rodinami, domácnostmi, sousedskými a občanskými komunitami bez legislativního rámce. U tohoto sektoru je důležitý zisk, který vzniká prostřednictvím mezd na trhu práce, aby mohlo docházet k uspokojování potřeb. (Rektořík, 2010)

Za neziskové organizace dle předchozí charakteristiky považujeme takové organizace, které nejsou zřízeny za účelem podnikání. Jako důvod jejich vzniku je provozování činnosti, která je určena ve prospěch toho, kdo měl na jejich zřízení zájem, ať už stát, společnost nebo určitá skupina lidí. Pojem nezisková organizace není doposud v odborné literatuře jednoznačně definován, proto většina definic vychází ze zákona č. 586/1992 Sb. Šimková (2012) však vymezuje společné znaky těchto organizací, a těmi jsou: jedná se o právnické osoby; nejsou založeny za účelem podnikání; nejsou založeny za účelem tvorby zisku; uspokojují konkrétní potřeby občanů a komunit; mohou, ale nemusí být financovány z veřejných rozpočtů.

2.1.1. Členění neziskových organizací

K rozdělení neziskových organizací existuje několik druhů kritérií. Může se jednat například o kritérium zakladatele, způsobu financování, typu převládající činnosti, právně organizační normy, realizované činnosti nebo globálního charakteru poslání. Některá z kritérií mají všeobecný charakter, jiná jsou zase více specifická. V následujícím textu bude popsáno dělení dle jednotlivých kritérií. Jako poslední bude charakterizováno rozdělení dle kritéria globálního

charakteru poslání organizace, které se jeví jako nejvhodnější kritérium pro rozdělení neziskových organizací.

Dle prvního kritéria, kterým je **zakladatel**, dělíme neziskové organizace do tří skupin: veřejnoprávní organizace, které jsou založeny veřejnou správou, a to státní správou (např. ústřední úřad, ministerstvo) nebo samosprávou (obec, kraj, magistrát); soukromoprávní instituce, kdy se jedná o organizace, které jsou založeny právníkou nebo fyzickou osobou a tyto organizace spadají do neziskového soukromého sektoru; veřejnoprávní instituce, které vznikly ze zákona. Dalším kritériem je **způsob financování** a dle toho rozdělujeme organizace na ty, které jsou zcela financované z veřejných rozpočtů, na organizace zčásti financované z veřejných rozpočtů, dále na organizace, které jsou financovány z různých zdrojů (z vlastní činnosti, grantů a dotací, sponzoringu, sbírek atd.) a organizace, které získávají finanční prostředky především z výsledků realizace svého poslání. Kritérium **typ převládající činnosti** rozděluje neziskové organizace na organizace servisní, které jsou poskytovatelem různých druhů služeb a na organizace advokační, jejichž úkolem je obhajování práv a zájmů různých skupin lidí či celé veřejnosti. Dalším kritériem je **právně organizační norma**, kdy dle tohoto kritéria rozlišujeme organizace na: organizace, které jsou založené dle zákonů č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla a č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů; organizace založeny dle ostatních zákonů, které platí pro neziskové organizace; na organizace založené podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, kdy podmínkou pro vznik této organizace je uvedení principu neziskovosti již ve zřizovací listině. Organizace, které se dělí do následujících skupin: kultura, ochrana památek a umění; zdravotní péče; sport, tělovýchova a rekreace; vzdělávání a výzkum; sociální služby; organizování dobročinnosti; životní prostředí; náboženství a církve; komunitní rozvoj a bytové hospodářství; profesní komory, svazy a odbory; občanskoprávní osvěta a politické organizace a ostatní (např. výkon státní správy); jsou takto rozděleny dle kritéria **realizované činnosti**. Posledním kritériem, které bylo vybráno jako nejvhodnější rozdělení, je **globální charakter poslání**, které dělí organizace na veřejně prospěšné a organizace vzájemně prospěšné. Organizace veřejně prospěšné jsou orientovány zejména na veřejnost. Jejich posláním je produkovat statky, které slouží k uspokojování potřeb široké veřejnosti, tedy všech těch, kteří poskytované statky spotřebovávají. Organizace vzájemně prospěšné se liší tím, že oproti veřejně prospěšným organizacím nejsou orientovány na veřejnost, ale zaměřují se na zájmy svých členů (popřípadě jejich blízkých), tedy na uzavřený okruh osob, kteří jsou zároveň členy. (Tetřevová, 2008)

V České republice nalezneme tyto druhy organizací, které působí v neziskovém sektoru: zájmová sdružení právnických osob, které mají právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti; občanská sdružení (včetně odborových organizací); politické strany a politická hnutí; registrované církve a náboženské společnosti; nadace a nadační fondy; obecně prospěšné společnosti; obce a kraje; **příspěvkové organizace**; veřejné vysoké školy; veřejné výzkumné instituce; školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu; organizační složky státu (například jednotlivá ministerstva, Nejvyšší kontrolní úřad, státní zastupitelství); státní fondy (například Státní fond kultury, Státní fond dopravní infrastruktury); subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon (např. Česká národní banka, Česká televize). (Tetřevová, 2008).

Stěžejní pro potřeby této práce budou příspěvkové organizace a jejich fungování. Problematika těchto organizací bude popsána ve třetí kapitole diplomové práce.

2.2. Veřejný sektor

Veřejný sektor a činnost vlády bezprostředně ovlivňuje život každého z nás, od narození až po smrt. Joseph E. Stiglitz (2015) ve své knize uvádí, jaká je role veřejného sektoru v našich životech a tyto poznatky nám poslouží k uvědomění si, co vše kolem nás je ovlivňováno právě veřejným sektorem. Náš život začíná v nemocnicích, které jsou ve většině případů ve veřejném vlastnictví a jsou tedy financovány z veřejných zdrojů. V rámci vzdělávání navštěvuje většina dětí, žáků a studentů veřejné školy. Prakticky všichni z nás dostáváme finanční prostředky od vlády, např. příspěvky na dítě a na bydlení, podporu v nezaměstnanosti nebo v případě invalidity, rodičovský příspěvek, starobní důchod apod. S tím úzce souvisí fakt, že všichni platíme daně, ať už se jedná o daně z přidané hodnoty, spotřební daně, daně z majetku nebo daň z příjmu. Přibližně 635 000 lidí bylo v roce 2017 zaměstnáno ve veřejném sektoru. (Novinky.cz, online), z čehož vyplývá, že veřejný sektor je významným poskytovatelem zaměstnání. Díky veřejnému sektoru také můžeme cestovat po veřejných komunikacích a železnicích, máme různé ekologické předpisy a nařízení, fungující odpadové hospodářství a vodárenské společnosti atd.

Veřejný sektor představuje významnou část národního hospodářství. Od soukromého sektoru se odlišuje tím, že není založen za účelem zisku, ale funguje na principu neziskovém a finanční prostředky na své fungování získává z veřejných rozpočtů. Zabezpečování veřejných statků a služeb pro obyvatelstvo je jedna z hlavních činností veřejného sektoru. Pojem **statek** můžeme označit jako souhrnné označení zboží a služeb, které slouží k uspokojování potřeb obyvatelstva.

Veřejné statky jsou takové, které neprocházejí trhem (jde o tzv. netržní statky) a můžeme je rozdělit na čisté a smíšené.

Čisté veřejné statky, kdy se jedná především o statky kolektivní spotřeby, které jsou zcela hrazeny z veřejných rozpočtů, a jejich spotřeba je automatická. Jedná se například o armádu, policii, veřejné komunikace a osvětlení apod. Charakteristické pro tyto statky je:

- *nedělitelnost spotřeby*, jelikož nelze jednotlivci zabránit, aby tyto statky spotřeboval, což vede k nevylučitelnosti ze spotřeby a tato nevylučitelnost je spjata s nesoutěživostí mezi jednotlivými uživateli veřejného statku;
- *nelze kvantifikovat podíl jednotlivce na spotřebě a nelze ocenit tuto spotřebu cenou* (tzv. uživatelským poplatkem);
- *spotřeba jednoho uživatele neubírá možnost spotřebovat tento statek jiným uživatelem*, a proto jsou mezní náklady spotřeby pro každého dalšího spotřebitele nulové; *kvalita veřejného statku je nedělitelná*, avšak při nadměrném užívání (převaze poptávky) hrozí nebezpečí snížení kvality pro všechny, např. při přetížené silnici dojde ke zpomalení provozu apod. (u některých služeb v kulturní oblasti však tento bod nemusí vždy platit).

Smíšené veřejné statky jsou stejně jako v předchozím případě statky kolektivní spotřeby. Nejsou však hrazeny pouze z veřejných rozpočtů, ale také z financí soukromých subjektů. Do této skupiny můžeme řadit například vzdělávání nebo městskou hromadnou dopravu. Tyto statky jsou charakteristické tím, že:

- *jejich kvantita je dělitelná*, což znamená, že lze přesně určit podíl jednotlivce na spotřebě a tuto spotřebu lze následně ocenit uživatelským poplatkem za jednotku spotřeby. Spotřeba je buď fakultativní (občan se sám rozhoduje, zda daný statek bude využívat či nikoliv, např. u využívání veřejné hromadné dopravy, u kulturních služeb apod.) nebo přikázaná státem, resp. zákonem (jedná se o tzv. upřednostňované statky, například základní vzdělávání, kdy zákon stanovuje délku povinné školní docházky)
- *jejich kvalita není dělitelná mezi jednotlivce*, což znamená, že můžeme spotřebu rozdělit mezi větší množství spotřebitelů, ale při překročení kapacity dochází ke snížení kvality a jedná se o tzv. efekt přetížení (např. návštěva koupaliště). (Halásek, 2012)

Krom veřejných statků existují také statky soukromé (tržní, privátní), o jejichž produkci rozhodují soukromé subjekty. (Peková, 2008)

Existuje celá řada kritérií, dle kterých lze veřejný sektor strukturovat. Jedná se například o kritérium zakladatele, kritérium finančních toků či kritérium potřeb. Z hlediska zařazení volného času, o kterém již byla zmínka, je vybráno k bližší charakteristice rozdělení dle kritéria potřeb. Podle kritéria potřeb veřejný sektor dělíme do následujících bloků:

- I. *Blok odvětví společenských potřeb*, kde spadá veřejná správa, díky které dochází k uspokojování potřeb společnosti; dále policie, která se stará o ochranu občana a jeho majetku; také justice, díky níž je jedinec schopen dovolat se spravedlnosti a jako poslední armáda, která se snaží ochraňovat území, na kterém občan žije.
- II. *Blok odvětví rozvoje člověka*, který se snaží o uspokojení potřeb vzdělávání obyvatelstva, estetických prožitků a snahu o uchování a kultivaci zdraví a lidského potenciálu. Radíme zde proto školství, kulturu, tělesnou kulturu a sport, zdravotnictví a sociální služby.
- III. *Blok odvětví technické infrastruktury*, kde se jedná o vědu a výzkum, informační systémy a šíření informací hromadným způsobem pomocí masmédií.
- IV. *Blok odvětví technické infrastruktury*, kde radíme dopravu, přenos informací pomocí spojových technologií, energetiku a vodní hospodářství.
- V. *Blok odvětví privátních statků podporovaných z veřejných rozpočtů*, který podporuje bydlení a uspokojuje potřeby spojené s výživou, jako zemědělství, lesnictví a rybolov.
- VI. *Blok odvětví existenčních jistot*, kde spadá životní prostředí a sociální jistoty, jako je zaměstnanost a sociální zabezpečení. (Tetřevová, 2008)

Volný čas dle tohoto členění může být zařazen do druhého bloku. Je to z důvodu toho, že volný čas má velký vliv na rozvoj osobnosti, především na lidský potenciál, schopnost člověka zařadit se do společnosti a tvořit sociální vazby.

S veřejným sektorem souvisí také tři důležité pojmy – veřejná správa, veřejná kontrola a veřejná volba. **Veřejná volba** je důležitá v rozhodnutích, které se týkají produkce již zmíněných veřejných statků, tj. jejich struktury, objemu financí, kvality nebo kvantity. V demokratických zemích se většinou používá tzv. nepřímé rozhodování, kdy si ve volbách občané volí své zástupce, na které delegují svou rozhodovací pravomoc. (Peková, 2008)

Veřejná správa je řídicím orgánem veřejného sektoru a rozhoduje o efektivnosti veřejných financí, které jsou vynakládány. Veřejná správa má řadu praktických úkolů, mezi které patří zabezpečování poskytování některých služeb pro obyvatelstvo (například vedení matriky, vyřizování stavebních povolení, zabezpečování občanských sňatků či provádění rozhodčího

řízení v občanských sporech) nebo zodpovědnost za poskytování dalších veřejných statků jako je školství, sociální péče, zdravotnictví apod. Veřejná správa je tvořena státní a územní samosprávou. Stát a jeho instituce jsou typickými zástupci státní správy, pro nichž je typická hierarchická struktura správních orgánů, kde jsou vztahy nadřízenosti a podřízenosti jasně vymezeny. Nositeli územní samosprávy mohou být obce, kraje a jejich instituce, které vykonávají úkony státní správy v tzv. přenesené působnosti. K hlavním úkolům samosprávy patří vlastní správa, což je správa veřejných věcí v daném regionu. K subjektům veřejné správy můžeme také zařadit i zájmovou samosprávu, kde patří např. profesní komory nebo vysoké školy. (Měrtlová, 2011)

Všechny výše zmíněné činnosti veřejného sektoru podléhají tzv. **veřejné kontrole**. Tato kontrola je vykonávána ve veřejném zájmu prostřednictvím orgánů, jako je například parlament, vláda, soudy, veřejný ochránce práv nebo Nejvyšší kontrolní úřad (dále jen „NKÚ“). Existuje i tzv. občanská kontrola, kdy tato kontrola probíhá ze strany občanů, kteří mají právo tuto kontrolu plnit, a to buď účasti v kontrolních orgánech územní samosprávy, nebo účasti na zasedáních zastupitelstva kraje či obce. Zapojení do této kontroly může být provedeno pomocí stížností, podnětů, petic apod. Veřejná kontrola by měla být cílevědomě organizovaná, kdy ti, kteří veřejné kontrole podléhají, mají povinnost vytvářet předpoklady, zejména v podobě zpřístupnění informací. Zmíněná povinnost se týká jak všech institucí veřejné správy, tak i institucí, které ve veřejném sektoru působí a čerpají prostředky z veřejných rozpočtů. (Peková, 2012)

2.2.1. Funkce veřejného sektoru

K základním funkcím veřejného sektoru, které jsou uváděny v odborné literatuře, patří funkce **ekonomická, sociální a politická**. V rámci naplňování funkce ekonomické zabezpečuje veřejný sektor veřejné statky, případně se snaží odstraňovat následky, které vznikly v důsledku negativních externalit.¹ Veřejný sektor se snaží o vytváření a podporu pracovních příležitostí, což ovlivňuje celkovou míru zaměstnanosti, a vytváří podmínky k rozvoji a ke zkvalitňování lidského potenciálu. Cílem sociální funkce veřejného sektoru je prospěšnost výsledků zejména v oblasti sociálně slabší vrstvy obyvatel, například v oblasti sociální péče. Důraz je kladen také na prospěšnost neziskových organizací a jejich činnost ve veřejném sektoru, které zajišťují služby pro sociálně potřebné občany. Veřejný sektor se tak snaží o rovnost šance v rámci

¹ Negativní externalita – činnost, jejíž dopad negativně neovlivňuje pouze původce činnosti, ale také ostatní kolem (např. znečišťování ovzduší automobily).

uspokojování individuálních potřeb jedince, kdy důvodem může být rozdílné sociální zázemí a vrozené nebo získané dispozice. Pod pojmem politická funkce veřejného sektoru bývá chápáno využití veřejného sektoru v politickém klání, v procesu veřejné volby. Jsou vytvářeny podmínky pro realizaci práva občanů účastnit se rozhodování o věcech, které se jich týkají. Činnost veřejného sektoru je ovlivňována hospodářskou politikou a činnosti jednotlivých částí veřejného sektoru jsou ovlivňovány jednotlivými dílčími politikami (např. školskou politikou, kulturní politikou, sociální politikou, zdravotní politikou, dopravní politikou, bezpečnostní politikou státu apod.). (Peková, 2012)

2.3. Kultura a volný čas

Jak již bylo zmíněno v úvodu, zoologické zahrady budou zařazeny do problematiky kultury. Z toho důvodu se následující podkapitoly budou věnovat právě kultuře, kulturním statkům a kulturní politice. S ohledem na to, že k návštěvě zoologické zahrady dochází v našem volném čase, bude charakterizován také volný čas a to, jaké funkce plní.

2.3.1. Kultura a kulturní politika

Kulturu lze považovat za významný faktor v životě občanské společnosti, který podstatně napomáhá její integraci jako celku. Pojem „kultura“ může být v současné době chápán neobyčejně široce, jelikož se jedná o pojem mnohoznačný, a bývá proto definován v mnoha různých souvislostech. Pojem kultura vychází z latinského slova *colo*, které lze do češtiny přeložit jako pěstovat, obdělávat či vzdělávat. V minulosti byl tento výraz používán pro pěstování vytríbených plodin a až postupem času se začaly formulovat další definice tohoto pojmu. (Velký sociologický slovník, 1996).

K jedné z nejstarších definic kultury, která bývá označována jako antropologická, patří definice E. D. Tylora, která zní: „Kultura neboli civilizace je komplexní celek, zahrnující poznání, víru, umění, morálku, zákony a ostatní způsobilosti a zvyklosti, získané člověkem jako členem společnosti“. (Škarabelová, Neshybová, Rektořík, 2007).

Obvykle chápeme kulturu jako výčet toho, co je většinou společností považováno za kulturní statky a v určitém slova smyslu také zvyklosti. (Dostál, 2012)

Kulturu můžeme rozdělit na materiální (hmotnou) a nemateriální (duchovní hodnoty), kdy se takto označuje vše, co lidstvo vytvořilo během svého vývoje. Ke hmotné kultuře lze zařadit všechny lidské výtvořiny, ať již hovoříme o stavbách (architektonické objekty, ale také např. okrasné zahrady či parky), uměleckých dílech (literárních, filmových či obrazových),

případně předmětech denní potřeby nebo oděvu (včetně krojů, uniforem apod.). Duchovní, tedy nehmotnou kulturu, pak tvoří souhrn výsledků lidské činnosti v umění, ve vědě, a vlastně ve společenském životě vůbec, včetně jazyka, náboženství, písma, hudebních a tanečních projevů nebo lidových zvyků a tradic. (Heřmanová, 2009)

Ústředním orgánem kultury je Ministerstvo kultury České republiky, které má za úkol vytvářet legislativu, koncepce a programové materiály. Mezi další činnosti můžeme zařadit zřizování příspěvkových organizací v oblasti kultury, vyhlašování dotačních řízení, jmenování movitých a nemovitých objektů za památky, ochranu kulturního bohatství a kontrolu v oblasti péče o kulturní památky prostřednictvím různých orgánů. (Bernard a kol., 2012)

Kulturní statky

Jako hlavní úkol kultury je produkovat a realizovat kulturní statky a služby. Trh v podstatě určuje velikost spotřeby kulturních statků, neboť záleží na tom, kdy se občan rozhodne statek spotřebovat, v jakém množství a od kterého producenta. Například pro čisté veřejné statky jsou charakteristické dva druhy spotřeby. Tyto kulturní statky mohou mít spotřebu automatickou, kde patří například péče o kulturní památky, nebo spotřebu fakultativní, pod kterou si lze představit například používání televizního a rozhlasového vysílání. Problémem u těchto druhů statků je nalezení konkrétních preferencí občanů z hlediska jejich zájmů. (Peková, 2008).

V kulturní oblasti jsou produkovány a využívány všechny typy statků. Pro **čisté veřejné statky** je, jak již bylo zmíněno, charakteristická nedělitelnost spotřeby, nulové mezní náklady a nevylučitelnost ze spotřeby, např. návštěva kulturní památky, kde se neplatí vstupné. U **smíšených veřejných statků** se na financování podílí jak občan, tak i stát. Jako příklad tohoto statku může být použit příklad návštěvy státního hradu, kdy stát finančně přispívá k jeho udržování. Smíšené veřejné statky mohou být rozděleny z hlediska vlivu na počet občanů na národní (mají velký vliv na široký okruh obyvatel) a lokální (ovlivňují pouze určitou část občanů). Kulturní statky, k jejichž koupi jsou použity finanční prostředky výhradně ze soukromých zdrojů, se označují jako **statky privátní**. Jedná se například o zakoupení obrazu či sochy za tržní ceny, určené pro soukromé potřeby a zůstávají tak ve vlastnictví privátního subjektu. Specifickým druhem statků jsou **statky poručnícké**. Jedná se o statky, které jsou objektem veřejného zájmu, kdy má stát pravomoc rozhodovat za jednotlivce dle vlastních preferencí. Jako příklad může být uveden podíl původní české hudby na vysílání v různých masmédiích či jiných způsobů jejich využití. (Peková, 2012)

Kulturní politika v České republice

Pod pojmem kulturní politika rozumíme soubor postupů, metod a opatření, které stát používá k dosažení vymezeného cíle v oblasti kultury. Vývoj kulturní politiky v České republice trval mnoho let. Každý občan má právo na svobodný přístup ke kulturnímu bohatství a toto právo je uvedeno v Listině základních práv a svobod (dále jen „LZPS“). Za zmínku stojí článek číslo 34 v LZPS, kde je tématem právo občanů na přístup ke kulturnímu bohatství, kdy jsou podmínky definovány zákonem. (Listina základních práv a svobod, online).

Za smysl kulturní politiky je považováno rozvíjení svobodného, pestrého, bohatého a zajímavého kulturního života všech obyvatel České republiky. K základním funkcím kulturní politiky, které byly vymezeny Ministerstvem kultury, můžeme řadit například tvorbu podmínek pro realizaci kulturních aktivit občana, zaručení ochrany svobody tvorby umělců a tvůrců, garanci rovnosti přístupu občanů ke kulturnímu bohatství, ochranu kulturního dědictví a péči o něj nebo snahu o útlum negativních vlivů komercializace kultury. (Peková, 2012)

V České republice je pro kulturní politiku vytvářen samostatný vládní dokument. **Integrovaná strategie podpory kultury do roku 2020** je aktuálně posledním oficiálním dokumentem, který byl vydán Ministerstvem kultury. Tento dokument má východiska z obecných strategických dokumentů jak na národní úrovni (Národní program reformy České republiky, Státní kulturní politika České republiky v letech 2009-2014 a 2015-2020 s výhledem do roku 2025, Koncepce státní politiky cestovního ruchu na období 2014-2020 a Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020), tak na nadnárodní úrovni (Strategie Evropa 2020 a Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020). V rámci strategické části dokumentu je uvedena struktura strategie, vize a cíle a hlavně jsou zde vymezeny následující čtyři globální cíle se svou prioritní oblastí: [1] Zvyšování kvality péče o hmotné i nehmotné kulturní statky, kde je prioritou **kulturní bohatství**; [2] Zvýšit úroveň správy a dostupnosti kulturních hodnot, kde prioritou je **eCulture**²; [3] Zlepšení podnikání a inovací v oblasti kultury ke zvýšení konkurenceschopnosti České republiky, kde prioritou tohoto cíle je **kulturní a kreativní odvětví**; [4] Zkvalitnění lidských zdrojů v kulturní oblasti, kde právě **lidské zdroje** jsou poslední prioritou globálních cílů. (Integrovaná strategie podpory kultury do roku 2020, online)

V rámci kulturní politiky je v současnosti realizovaná **Státní politika na léta 2015-2020** (s výhledem do roku 2025, která vychází z Programového prohlášení vlády schváleného dne 12. února 2014. Stát prostřednictvím Ministerstva kultury společně s ostatními resorty

² Digitalizace kulturního obsahu.

a územními samosprávnými celky má za úkol pečovat o zachování hodnot kulturního dědictví a zároveň se snažit zapojit je do současného života společnosti. K vytvoření takových společenských podmínek, které vedou k rozvoji umění a podpoře kreativity k rozvoji kulturních a kreativních odvětví, má stát k dispozici legislativní prostředky, daňovou politiku a ekonomické nástroje. Státní kulturní politika si vytyčuje šest prioritních oblastí, které mají své záměry a tyto záměry jsou rozvedeny na jednotlivá opatření, která jsou zajišťována konkrétními subjekty. Obecně lze říci, že tento dokument usiluje o celkové zvyšování efektivnosti v oblasti kultury, rozvoj kulturního dědictví a zvyšování participace občanů na kulturním dění. (Státní kulturní politika na léta 2015-2020, online).

Nástroje kulturní politiky

Nástroje, prostřednictvím kterých stát realizuje svou kulturní politiku, lze rozdělit na:

- **legislativní** – veřejná služba v oblasti kultury musí být definována v právním řádu, musí být definována také práva a povinnosti státu při zabezpečování kulturní služby jako služby veřejně prospěšné;
- **ekonomické** – ekonomická podpora kultury státem může být realizována dvojím způsobem: nepřímo (daňové úlevy, podpora ekonomické soběstačnosti neziskových organizací) nebo přímo (dotace ze státního rozpočtu), důležité je získat finanční prostředky na dotace z veřejných dotací a je nutno také posílit financování kulturních aktivit z fondů;
- **institucionální** – Ministerstvo kultury jako zastřešující instituce kultury a systém dalších kulturních organizací jsou důležitým zdrojem informací pro péči o kulturní dědictví;
- **řídící** – důležitost orgánů státní správy jako předpoklad pro zajištění přístupu občana ke kulturnímu bohatství;
- **metodické** – pomocí metodického působení lze motivovat chování subjektů, kteří jsou nezávislí na státní správě. (Halásek, 2008)

Všechny tyto nástroje pomáhají státu k uskutečňování a správnému fungování kulturní politiky.

2.3.2. Volný čas

Nedílnou součástí lidského života je volný čas. Můžeme jej chápat jako opak nutné práce a povinností a dobu, ve které své činnosti děláme dobrovolně a s radostí. Pod pojmem volný čas si lze představit rekreaci, zábavu, odpočinek či zájmovou činnost, avšak definovat přesný

význam tohoto pojmu je poměrně obtížné. Důvodem tohoto je fakt, že se pojetí volného času v průběhu lidských dějin měnilo, a také v dnešní době není snadné s přesností určit hranici toho, co je a co již volný čas není.

V literatuře se můžeme setkat s několika různými definicemi volného času. Například Hájek (2011) ve své publikaci uvádí, že volný čas je ta část lidského života, která je mimo pracovní dobu (pracovní proces a školní docházka) a tzv. čas vázaný, do kterého zahrnujeme uspokojování biofyzilogických potřeb (potrava, spánek a osobní hygiena), péči o domácnost a děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je tedy doba, která nám zbyde po splnění všech výše uvedených potřeb a povinností.

Další možností jak definovat volný čas je ten, že se jedná o velice cennou a také nezbytnou součást života. Lze konstatovat, že volný čas je vnímán jako prostor, ve kterém dochází k seberealizaci a aktivity v něm prováděné jsou většinou spojovány s pozitivními asociacemi. (Kantorová a kol., 2010).

Funkce volného času

Stejně tak jako u výše zmíněných definic volného času, existuje několik rozdělení volného času dle toho, jakou funkci plní. Kratochvílová (2004) ve své publikaci uvádí pět základních funkcí volného času, a to funkci zdravotně-hygienickou, formativně-výchovnou, společenskou, preventivní a seberealizační. Pod zdravotně-hygienickou funkcí si lze představit aktivity, které umožňují regeneraci fyzických a psychických sil, které jsou člověkem vynakládány v rámci plnění svých běžných povinností. To, jaký má volný čas vliv na rozvoj a formování osobnosti, představuje funkce formativně-výchovná. Funkce společenská slouží k vytváření prostředí ve snaze navázat široké vrstevnické a sociální kontakty ve společnosti, například účasti na soutěžích, táborech či jiných zájmových činnostech. K funkci preventivní řadíme aktivní způsob trávení volného času, který lze označit jako prevenci před nežádoucími společenskými jevy, jako je například kriminalita, násilí, alkoholismus, drogová závislost nebo trestná činnost. Seberealizační funkce úzce souvisí s tím, jak jedinec přistupuje k uspokojování a rozvoji svých individuálních zájmů, potřeb a předpokladů.

Jednou z možností, jak volný čas trávit, je návštěva zoologické zahrady, které patří v České republice k jedním z oblíbeným turistických cílů, či dobrovolnická práce v rámci zoo nebo sbírka pro vybraná zvířata apod. Z toho důvodu se počátek následující kapitoly bude věnovat právě zoologickým zahradám, jejich charakteristice, historii a legislativnímu vymezení.

3. CHARAKTERISTIKA A ANALÝZA HOSPODAŘENÍ ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD V LETECH 2010-2017

Zoologická zahrada je zařízení, které má právní subjektivitu a slouží k chovu zvířat v zajetí a v současném pojetí toto zařízení slouží také ke vzdělávacím a kulturním účelům. Zákon č. 162/2003 Sb. o podmínkách provozování zoologických zahrad definuje jejich poslání jako snahu o zachování biologické rozmanitosti volně žijících živočichů jejich chovem v lidské péči, se zvláštním ohledem na záchranu ohrožených druhů. Za hlavní poslání zoologických zahrad, kromě pobavení návštěvníků a přiblížení jim životy různých živočichů, můžeme tedy považovat záchranu ohrožených druhů světové fauny. (Bečica, 2016)

Chov zvířat je téměř stejně starý jako lidstvo samo. Nejdříve začal člověk chovat zvířata pro svůj užitek, později byla zvířata chována šlechtou pro svou zábavu a byl to jakýsi znak bohatství a moci. Z období starověku je chov divokých zvířat historicky doložen pomocí četných nástěnných maleb. Již ve starověkém Egyptě byla v chrámových nebo palácových zahradách chována divoká zvířata. Při dosažení vysokého stupně rozvoje člověka a jeho kultury vznikala snaha o držbu divokých zvířat pro potěšení nebo užitek. V letech 1504–1458 před našim letopočtem byl jeden z prvních pokusů o vytvoření zahrady se zvířaty egyptskou královnou Hatšepsut, která v Thébách založila tzv. „Ammonovu zahradu“. Na toto místo bylo následně dovezeno spoustu exotických zvířat, mezi které patřili především sloni a žirafy. Další zahradou, která byla vybudována přibližně kolem roku 1150 před našim letopočtem v čínské osadě Henan, byla „Zahrada moudrosti“. Tato zahrada byla velká přibližně 400 hektarů a chovali se v ní především jeleni, ryby, ptáci a želvy. V této době však existoval i jiný vztah ke zvířatům, a to už u Římanů, kteří lovíli zvířata pro krvavé hry v amfiteátrech, gladiátorské zápasy a krotitelské účely. (Klika, 2005)

Takzvané zvěřince, které byly vybudovány na travnatých plochách a v opevněních měst, klášterů a hradů, byly módní za dob středověku a renesance v Evropě. V hradních a městských příkopech byla chována tzv. erbovní zvířata jako živoucí znak. V období středověku až do novověku stále pokračovala i tradice římských císařů, kde docházelo k již zmíněnému trápení zvířat a bylo to bráno jako běžná zábava šlechty. Avšak v průběhu 16. a 17. století se začaly budovat parky se zvířaty a také vyměňovat a získávat zvířata od vládců. Důsledkem toho bylo založení zvěřince u Vídně v roce 1552 císařem Maxmiliánem II. Tento zvěřinec byl pojmenován Schönbrunn. (Kořínek, 1999)

Zmíněná zoologická zahrada ve vídeňském Schönbrunnu je patrně nejstarší zoologickou zahradou na světě. Byla otevřena již v roce 1752 a až do 19. století byla určena především pro členy habsburského dvora. Tato zahrada je považována za důležitý mezník a velký pokrok v dějinách chovu zvířat. Jako další zoologická zahrada, která má významnou historickou tradici, je pařížská zahrada zřízena v prostorách botanické zahrady Jardin des plantes, která byla již od svého počátku určena široké veřejnosti. Termín zoologická zahrada byl poprvé použit pro londýnskou zahradu, která je zbudována v Regent's Parku, v roce 1828. O dva roky později bylo v Dublinu poprvé použito označení Zoo. (Zoologické zahrady v České republice – všechny informace, online).

Následující kapitoly se budou zabývat charakteristikou zoologických zahrad s následným zaměřením na zoo v České republice, které mají licenci od Ministerstva životního prostředí. Dále se bude práce soustředit pouze na zoologické zahrady, které jsou členy Unie českých a slovenských zoologických zahrad.

3.1. Metodika

V rámci třetí kapitoly se bude diplomová práce soustředit na zoologické zahrady v České republice s licenci MŽP a následně pouze na zoologické zahrady, které jsou členy UCSZOO. Čtvrtá kapitola bude zaměřena pouze na zoo v UCSZOO, které mají právní formu příspěvkové organizace. Jednotlivé zoologické zahrady budou charakterizovány a analyzovány dle vybraných ukazatelů.

Jednotlivá data, která budou použita, jsou získána převážně z internetových zdrojů, zejména z výročních zpráv UCSZOO, internetových stránek jednotlivých zoologických zahrad, informačního portálu Ministerstva financí MONITORU, informační portál Slovenské republiky FinStat a v případě zoologické zahrady ve Dvoře Králové bude čerpáno i z veřejného rejstříku a sbírky listin Ministerstva spravedlnosti České republiky.

3.1.1. Zoologické zahrady s licenci MŽP

Zoologické zahrady s licenci MŽP budou zhodnoceny dle vybraných kritérií. Jako první budou zoo hodnoceny dle vybraných kritérií. Vybraná kritéria budou hodnocena formou známkování na škále od 1 (nejlepší hodnocení) až 5 (nejhorší hodnocení). Jednotlivé známky budou barevně rozlišeny. Znamka 1 bude podbarvena zelenou barvou, známka 2 světle žlutou barvou, známka 3 světle oranžovou barvou, známka 4 oranžovou barvou a známka 5 světle červenou barvou. Následně bude spočtena konečná průměrná známka a dle průměrné známky bude stanoveno pořadí. Následně budou zoo charakterizovány dle počtu otevíracích hodin a dle vstupného.

Při hodnocení těchto parametrů budou vždy v daném sloupci vyznačeny hodnoty nejnížší (vybarveny šedou barvou) a hodnoty nejvyšší (vybarveny žlutou barvou).

Zoologická zahrada Sedlec nebude do hodnocení zahrnuta z důvodu neexistence webových stránek.

3.1.2. Zoologické zahrady v UCSZOO

Zoologické zahrady v UCSZOO budou charakterizovány a analyzovány dle vybraných ukazatelů. Vývoj těchto charakteristik bude sledován v letech 2010 až 2017. Data budou zaznamenána v tabulkách, kde budou rozděleny zvlášť zoologické zahrady v České republice a zvlášť zoologické zahrady na Slovensku. Za jednotlivé státy bude spočten průměr všech zahrad v každém ze sledovaných let a také průměr za každou zoologickou zahradu za celé časové období. Průměrné hodnoty za všechny zoologické zahrady v Česku budou v tabulkách označeny jako „průměr ČR“, průměrné hodnoty za slovenské zoo budou označeny „průměr SVK“ a průměrné hodnoty za všechny hodnocené zoo v UCSZOO budou označeny jako „průměr UCSZOO“. Pro lepší přehlednost bude v každé tabulce vyznačena maximální (v tabulce označeno jako „maximum“) a minimální (v tabulce označeno jako „minimum“) zjištěná hodnota v daném roce jak barevně, tak i výčtem na samostatném řádku. Světle šedou barvou budou vyznačeny hodnoty nejnížší a hodnoty nejvyšší budou vybarveny žlutě.

V kapitole 3.4.1 (viz obr. 3.2) budou zoologické zahrady rozděleny dle počtu zaměstnanců na malé, velké a střední. V rámci tohoto rozdělení budou ve všech následujících tabulkách názvy zoologických zahrad (první sloupec) barevně rozlišeny. Barvy budou obdobné s použitou legendou grafu v obr. 3.2, kdy malé zoo budou označeny světle červenou barvou, střední zoo světle zelenou barvou a velké zoo světle modrou barvou.

Názvy jednotlivých zoologických zahrad budou v některých případech použity ve zkrácené formě. V případě zoo Hluboká nad Vltavou bude použito označení Hluboká, pro zoo Ústí nad Labem označení Ústí n/L a zoo Spišská Nová Ves bude v některých případech označeno jako SNV. Ostatní zoologické zahrady budou pojmenovány městem, ve kterém se nacházejí. Zoologická zahrada Chleby, která se k UCSZOO přidala až v roce 2017, bude z analýzy vynechána, jelikož data za tuto zoo jsou dostupná pouze za zmíněný rok 2017 a nemají požadovanou vypovídací schopnost z důvodu sledování období 2010 až 2017.

Jak již bylo specifikováno v úvodu, hodnocené zoologické zahrady se nachází ve dvou různých státech a v každém státě se používá jiná měna. Z toho důvodu budou hodnoty slovenských

zoologických zahrad, které jsou uváděny v eurech, přepočteny na koruny dle kurzu České národní banky (dále jen „ČNB“) k poslednímu pracovnímu dni daného roku. Přehled jednotlivých kurzů pro přepočet je uveden v příloze č. 1.

Vývoj návštěvnosti bude navíc jako jediný ukazatel sledován i za delší časové období. Jednotlivé hodnoty budou uvedeny za období 2006 až 2017 a budou umístěny v příloze č. 6.

Ve stejné příloze bude také uvedeno tempo růstu návštěvnosti za období 2007 a 2017. V rámci ukazatele tempa růstu návštěvnosti bude sledován trend vývoje a bude znázorněn pomocí šipek. V případě, že v šesti či více letech dojde k růstu hodnot, pak je tento vývoj označován jako rostoucí a bude znázorněn šipkou směrem nahoru. Jestliže v šesti či více letech ze sledovaných dochází k poklesu hodnot, je tento vývoj považován za klesající a bude znázorněn šipkou směrem dolů. V případě, kdy hodnoty po pět let rostou a ve zbylých pěti letech klesají, je tento vývoj označen jako kolísavý a bude znázorněn vodorovnou šipkou směrem do pravé strany.

3.1.3. Zoologické zahrady ve formě PO v UCSZOO

Ve čtvrté kapitole se bude práce soustředit pouze na ty zoologické zahrady v UCSZOO, které mají formu příspěvkové organizace. Získaná data z třetí kapitoly budou rozdělena na ekonomické a výkonové ukazatele a pro možnost komparace přepočtena na jednotku. Vybranými jednotkami budou návštěvník, zaměstnanec, hektar expoziční plochy a otevírací hodina. V rámci přepočtu na zaměstnance bude použit celkový přepočtený počet zaměstnanců, který se od skutečného počtu zaměstnanců liší tím, že je přepočten dle pracovního úvazku. Jako ekonomické ukazatele budou použity mzdové náklady na návštěvníka, mzdové náklady na zaměstnance, vlastní příjmy na návštěvníka a celkové neinvestiční náklady na návštěvníka. K výkonovým ukazatelům budou zařazeny následující ukazatele: počet zaměstnanců na hektar expoziční plochy, počet návštěvníků na jednu otevírací hodinu a počet návštěvníků na zaměstnance. Následně bude také vypočtena příjmová soběstačnost a celková zadluženost zoologických zahrad. To, jakým způsobem se jednotlivé ukazatele vypočítají, bude uvedeno vždy u konkrétního ukazatele.

Při přepočtu na otevírací hodinu bude v každém roce použita stejná hodnota otevíracích hodin, a to přepočet na celkový počet otevíracích hodin za rok. Za zoo v České republice se tyto hodnoty budou nacházet v tabulce 3.3 a za zoo na Slovensku v tabulce 3.11.

Pravidla úpravy tabulek budou v této kapitole stejná, jako při hodnocení všech zoologických zahrad v UCSZOO. Odlišná úprava bude však pouze v tabulce 4.11, kde budou umístěny

souhrnné výsledky. Barevné rozlišení zoo dle velikosti nebude použito na celou buňku, nýbrž však pouze na název zoo. Použité barvy budou shodné s předchozími tabulkami, tedy že název malé zoo bude podbarven světle červenou barvou, střední zoo světle zelenou barvou a velké zoo světle modrou barvou. Důvodem takového barevného označení je to, že v některých případech dosáhly shodného výsledku dvě zoologické zahrady, které se však svou velikostí liší.

3.2. Zoologické zahrady

Zoologické zahrady patří obecně k velice oblíbeným turistickým cílům. V současné době můžeme nalézt zahrady, ve kterých se vyskytuje velké množství rozmanitých druhů živočichů, ale také zoo, které se zaměřují pouze na určitá zvířata, konkrétně například na krokodýly, mořské živočichy, papoušky apod. Jednotlivé zoologické zahrady jsou upraveny zákonem a jsou zřizovány v odlišných právních formách.

3.2.1. Legislativní ukotvení

Dle zákona č. 162/2003 Sb. o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů rozumíme pod zoologickou zahradou trvalé zařízení, v němž jsou chováni a po dobu nejméně 7 dnů v kalendářním roce vystavováni pro veřejnost volně žijící živočichové, popřípadě též zvířata domácí. Pro účely zmíněného zákona se za zoologickou zahradu nepovažují:

- a) cirkusy a podobná zařízení zaměřená na předvádění drezúry zvířat,
- b) obchody se zvířaty provozované podle zvláštních právních předpisů,
- c) akvária, terária, expozice a jiná výstavní zařízení, která chovají méně než 20 druhů volně žijících savců a ptáků, jsou-li součástí zařízení, jehož hlavní činností není vystavování volně žijících živočichů pro veřejnost,
- d) zařízení pro chov a držení živočichů, která slouží ke zvláštním účelům, zejména záchranné stanice, záchranná centra, zařízení pro chov zvěře a farmové chovy,
- e) zařízení pro chov a držení volně žijících živočichů, které chová méně než 20 druhů volně žijících savců a ptáků, přičemž tyto živočichy vystavuje veřejnosti bezplatně, a to především za účelem výchovy nebo poučení veřejnosti tím, že poskytuje informace o vystavených druzích, jejich přírodních stanovištích a úloze v ekosystémech.

Aby mohla být zoo v České republice provozována, musí získat platnou licenci, kterou vydává Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“). Na zřízení a provoz zoologické zahrady

na Slovensku je nutný souhlas orgánu ochrany přírody, kdy je tento souhlas udělován na dobu určitou, a to na čtyři roky. Tato licence je pro zoo udělována podle § 23 ods. 1 zákona národní rady SR č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlech, ve znění zákona národní rady SR č. 386/1996 Z. z. Bez této licence či souhlasu není provozovatel oprávněn užívat název „zoologická zahrada“ či „zoo“. Při vydávání licence je nutné posoudit u jednotlivých zoologických zahrad, zda má vhodné prostory pro ustájení živočichů s ohledem na jejich zdraví a vhodné životní podmínky; má postaráno o pravidelnou veterinární péči; účastní se výzkumu, který je prospěšný pro ochranu druhů, provádí výchovu veřejnosti k ochraně přírody a má dostatek odborného personálu s ohledem na počet chovaných živočichů. (Vrabková a kol., 2017) V současné době se v České republice nachází 28 zoologických zahrad, které mají výše zmíněnou licenci od MŽP. Těmto zoologickým zahradám se bude blíže věnovat následující část práce.

Ústředním správním úřadem pro oblast provozování zoo je Ministerstvo životního prostředí, a kromě vydávání licencí má na starosti například evidenci zoologických zahrad, poskytování dotací provozovatelům zoologických zahrad a pravidelnou kontrolu zoo.

V České republice je většina zoologických zahrad zřízena ve formě příspěvkové organizace kraje nebo obce a vzhledem k tomu jsou zoo převážně financovány prostřednictvím příspěvku z územního veřejného rozpočtu. Obdržet mohou také dotaci ze státního rozpočtu, o kterou mohou zažádat například prostřednictvím Ministerstva životního prostředí. Důležité jsou také příjmy z vlastní činnosti (příjmy ze vstupného, z prodeje vlastních výrobků, nájmu a služeb atd.). (Vrabková a kol., 2017)

Co se týče nákladů jednotlivých zoo, největší část financí je vynakládána, jako u většiny organizací, na mzdové prostředky. Dalšími významnými položkami na straně nákladů jsou náklady na krmivo a stelivo, energie.

3.2.2. Charakteristika zoologických zahrad s licenci MŽP ČR

Jak již bylo zmíněno, v současnosti se v České republice nachází 28 zoologických zahrad, které mají licenci od Ministerstva životního prostředí. Souhrnný přehled těchto zoo s oficiálními názvy i s právními formami je uveden v příloze č. 2. Geografické rozdělení jednotlivých zoologických zahrad i s barevným rozlišením právních forem je zobrazeno na obr. 3.1.

Obr. 3.1: Geografické rozdělení zoologických zahrad v ČR s licenci MŽP

Zdroj: EUželva, online. Vlastní zpracování.

Z předchozího obr. 3.1 je patrné, že většina zoologických zahrad se vyskytuje v západní části České republiky, kdy největší koncentrace je ve Středočeském kraji a kolem hlavního města Prahy. Ve východní části Česka tak rozmanitý výběr není a většinou se zde vyskytuje jedna větší zoologická zahrada v jednotlivých krajích. Co se týče právních forem, převládají příspěvkové organizace (14), obecně prospěšné společnosti (3), společnosti s ručením omezeným (3), akciové společnosti (2) a neziskové organizace (2), případně jsou zoologické zahrady zřízeny fyzickými osobami, jejichž podnikání podléhá zvláštním právním předpisům (4). V tabulce 3.1 je uveden seznam všech zoologických zahrad s licenci MŽP, kdy je použit zkrácený název zoo (celé názvy, jak již bylo zmíněno, jsou uvedeny v příloze č. 2). V tabulce 3.1 je také uvedena právní forma, rok, ve kterém zoo získaly tuto licenci a kraj, ve kterém se nacházejí.

Tab. 3.1: Přehled zoologických zahrad v České republice s licenci MŽP

Název	Právní forma	Licence od	Kraj
Zoo Brno	příspěvková organizace	2004	Jihomoravský
Zoo Děčín	příspěvková organizace	2004	Ústecký
Zoo Dvůr Králové	akciová společnost	2005	Královehradecký
Zoo Hodonín	příspěvková organizace	2004	Jihomoravský
Zoopark Chomutov	příspěvková organizace	2004	Ústecký
Zoo Jihlava	příspěvková organizace	2004	Vysočina
Zoo Liberec	příspěvková organizace	2004	Liberecký
Zoo Hluboká nad Vltavou	příspěvková organizace	2004	Jihočeský
Zoo Olomouc	příspěvková organizace	2004	Olomoucký
Zoo Ostrava	příspěvková organizace	2004	Moravskoslezský
Zoo Plzeň	příspěvková organizace	2004	Plzeňský
Zoo Praha	příspěvková organizace	2004	Praha
Zoo Ústí nad Labem	příspěvková organizace	2004	Ústecký
ZOO PARK Vyškov	příspěvková organizace	2004	Jihomoravský
Zoo Zlín	příspěvková organizace	2004	Zlínský
ZOO Chleby	obecně prospěšná společnost	2004	Středočeský
ZOO Mořský svět	společnost s ručením omezeným	2007	Praha
Krokodýlí ZOO Protivín	nezisková organizace	2012	Jihočeský
Papouščí zoologická zahrada	fyzická osoba podnikající	2010	Jihomoravský
paraZOO	nezisková organizace	2012	Středočeský
ZOO Dvorec	obecně prospěšná společnost	2012	Jihočeský
Zoopark Zájezd o.p.s.	obecně prospěšná společnost	2013	Středočeský
Terarium Praha	fyzická osoba podnikající	2015	Praha
Krokodýlí Zoo Praha	společnost s ručením omezeným	2015	Praha
Zoologická zahrada Tábor	akciová společnost	2015	Jihočeský
ZOO Plasy	společnost s ručením omezeným	2018	Plzeňský
Zoopark Na Hrádečku	fyzická osoba podnikající	2016	Praha
Faunapark Sedlec	fyzická osoba podnikající	2018	Jihomoravský

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí, online. Vlastní zpracování.

Zoologické zahrady, které mají formu příspěvkové organizace, jsou ve většině případů zřizovány městy, ve kterých se nacházejí. Výjimkou je zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou (dříve známá pod názvem Ohrada), kterou zřizuje Jihočeský kraj. Další zahradou, která je i přes právní formu obchodní společnosti zřizována krajem, a to Královehradeckým, je zoo ve Dvoře Králově. Mezi další zahrady, které mají formu obchodní společnosti, je zoo Mořský svět se zaměřením na mořské i sladkovodní živočichy, Krokodýlí zoo Praha, zoologická zahrada Tábor, která je největší zoologickou zahradou na jihu Čech se zaměřením na ohrožené druhy u nás i ve světě a zoo Plasy, která je zvláštní svou koncepcí golfu, kdy jeho hra je koncipována jako cesta kolem světa. (Zoo Plasy, online) Mezi zoo, které mají formu obecně prospěšné společnosti, patří zoo Chleby, což je menší zahrada se zaměřením na chov vzácných a ohrožených druhů ptactva, jedna z nejmenších zahrad zoo Dvorec a zoopark Zájezd s exotickými i domácími zvířaty. Jako nezisková organizace je zřízena paraZoo ve Vlašimi, což je expozice s volně žijícími živočichy ČR, kteří však pro trvalé následky svých zranění nemohou být vypuštěni zpět do volné přírody (paraZoo, online). Druhou neziskovou organizací je Krokodýlí zoo v Protivíně, což je soukromá zoologická zahrada, která se kromě chovu

krokodýlů věnuje například chovů hadů a želv. Posledním druhem jsou zoologické zahrady, které jsou provozovány fyzickými osobami, a těmi jsou Papouščí zoologická zahrada Bošovice, Terarium Praha, zoopark Na Hrádečku a faunapark Sedlec.

3.2.3. Zhodnocení zoologických zahrad s licencí MŽP ČR

Každá z výše charakterizovaných zoologických zahrad je svým způsobem výjimečná a v některých případech se specializuje pouze na určitý druh živočichů. Z toho důvodu byla vybrána taková kritéria, dle kterých bude možno jednotlivé zoologické zahrady porovnat. Zoologická zahrada Sedlec byla z tohoto hodnocení vyřazena, jelikož nemá internetové stránky a nebyly poskytnuty žádné informace o této zoo.

Zoologické zahrady budou hodnoceny dle šesti vybraných kritérií na škále od 1 (nejlepší hodnocení) do 5 (nejhorší hodnocení). Jako první (v tabulce označeno jako „web“), bude hodnocena dostupnost informací na webových stránkách. Hodnoceno bude, zda jsou uvedené aktuality a novinky zoologické zahrady, otevírací doba, ceny vstupného, informace o zoologické zahradě, přehled chovaných živočichů a kontakt. (1 – kompletní informace, 2 – neúplné informace, 3 – uvedeny pouze tři informace, 4 – téměř žádné, 5 – žádné). Druhým kritériem bude možnost úhrady vstupného na pokladně platební kartou (v tabulce jako „karta“). (1 – ano a tato informace je uvedena na webových stránkách, 2 – ano, ale bylo potřeba vznést dotaz, 3 – ne a tato informace je uvedena na webových stránkách, 4 – ne a tato informace není uvedena na webových stránkách, pro tuto informaci bylo potřeba vznést dotaz, na který organizace odpověděla, 5 – informace není uvedena na webových stránkách a po zaslání emailu s dotazem organizace neodpověděla. Jako třetí bude hodnocena modernost zoologických zahrad v rámci sociálních sítí (v tabulce jako „sítě“). V této kategorii bude hodnoceno, zda je daná zoologická zahrada dostupná na sociálních sítích, a to na Facebooku, Instagramu, YouTube a Twitteru. (1 – všechny sociální sítě, 2 – tři sociální sítě, 3 – dvě sociální sítě, 4 – jedna sociální síť, 5 – žádná sociální síť). Čtvrtá oblast se bude týkat často diskutovaného tématu, a to možnosti vstupu se psem (v tabulce jako „pes“). (1 – ano, pes má vstup zdarma, 2 – ano, ale za psa se platí vstupné, 3 – ne, pes má vstup zakázán (tato informace je uvedena na webových stránkách), 4 – ne, pes má vstup zakázán (tato informace není uvedena na webových stránkách, pro tuto informaci bylo potřeba vznést dotaz, na který organizace odpověděla), 5 – informace není uvedena na webových stránkách a po zaslání emailu s dotazem organizace neodpověděla. Pátým kritériem bude jazyková mutace, což znamená počet dostupných jazyků, do kterých jsou přeloženy webové stránky zoologických zahrad (v tabulce

jako „jazyk“). (1 – pět a více jazyků, 2 – čtyři jazyky, 3 – tři jazyky, 4 – dva jazyky, 5 – pouze v českém jazyce). Poslední hodnocenou oblastí bude možnost zážitkových programů a komentované krmení (v tabulce „program“). (1 – tři a více zážitkových programů i komentované krmení, 2 – dva zážitkové programy i komentované krmení, 3 – jeden zážitkový program i komentované krmení, 4 - pouze komentované krmení, 5 – žádný zážitkový program ani komentované krmení).

Tab. 3.2: Hodnocení zoologických zahrad s licencí MŽP dle vybraných kritérií

Název	Web	Karta	Sítě	Pes	Jazyk	Program	Průměrná známka	Pořadí
Brno	1	1	1	2	4	1	1,67	3.
Děčín	1	1	2	3	3	1	1,83	4.
Dvůr Králové	1	1	2	2	4	1	1,83	4.
Hodonín	1	1	4	3	5	3	2,83	21.
Chomutov	1	1	4	1	3	4	2,33	13.
Jihlava	1	1	1	3	5	1	2,00	11.
Liberec	1	1	3	3	2	1	1,83	4.
Hluboká	1	1	4	3	5	4	3,00	24.
Olomouc	1	1	2	2	5	1	2,00	11.
Ostrava	1	1	2	3	3	4	2,33	13.
Plzeň	1	1	3	3	3	4	2,50	18.
Praha	1	1	2	2	2	1	1,50	1.
Ústí nad Labem	1	1	2	2	3	2	1,83	4.
Vyškov	1	1	4	2	2	4	2,33	13.
Zlín	1	1	1	2	4	2	1,83	4.
Chleby	1	1	3	1	2	1	1,50	1.
Mořský svět Praha	1	3	1	1	1	4	1,83	4.
Krokodýlí - Protivín	1	4	2	1	5	3	2,67	19.
Papouščí zoo	1	4	4	3	5	3	3,33	25.
paraZOO	1	5	4	3	5	5	3,83	26.
Dvorec	1	3	4	3	5	1	2,83	21.
Zájezd	1	1	4	2	5	1	2,33	13.
Terarium Praha	4	5	4	5	5	5	4,67	27.
Krokodýlí - Praha	1	3	4	1	5	3	2,83	21.
Tábor	1	1	2	1	5	1	1,83	4.
Plasy	1	1	3	2	5	4	2,67	19.
Na Hrádečku	2	1	4	1	5	1	2,33	13.

Zdroj: Vlastní zpracování.

V rámci první hodnocené oblasti, kterými byla dostupnost informací na webových stránkách, obdržely téměř všechny zoologické zahrady nejvyšší možné hodnocení. Jedinou výjimkou je Terarium Praha, kdy jejich internetové stránky jsou velice nevyhovující a nedozvíme se na nich takřka nic a Zoopark Na Hrádečku, kde není uvedena otevírací doba. Platit kartou se dá u 74,07 % hodnocených zoo. U tří zoo, a to u zoo Mořský svět, zoo Dvorec a Krokodýlí zoo Praha se kartou platit nedá, avšak tuto skutečnost mají organizace uvedenu na svých webových stránkách. U zbývajících zoo bylo potřeba vznést dotaz. Odpověď s tím, že kartou platit nelze, byla obdržena od Krokodýlí zoo v Protivíně a Papouščí zoo. Na vznesený dotaz

však neodpověděla paraZoo a Terarium Praha. V kategorii dostupnosti na sociálních sítích, splnily všechna požadovaná kritéria pouze 4 zoo – Brno, Jihlava, Zlín a Mořský svět Praha. Nejčastějším se vyskytujícím hodnocením bylo číslo čtyři, což znamená pouze jedna sociální síť, což byl Facebook. U kritéria možnosti vstupu se psem bylo zjištěno, že pouze 7 z 27 sledovaných zoo povolují vstup se psem zdarma. Do dalších devíti zoo se se psem dostanete, musí však za něj být uhrazeno vstupné. Deset hodnocených zoo vstup se psem nepovoluje. U Terarium v Praze bylo potřeba vznést na tuto skutečnost dotaz, na který však, stejně jako v předchozím případě, nebylo zodpovězeno. Nejhuře ze všech oblastí dopadla překvapivě jazyková mutace, kdy téměř 52 % zoo má webové stránky dostupné pouze v českém jazyce. Jedinečný je v tomto směru Mořský svět v Praze, který má své internetové stránky dostupné v deseti jazycích. Možnost zážitkových programů nabízí celkem 18 ze všech sledovaných zoo, tedy téměř 67 %. Sedm zoologických zahrad nabízí pouze komentované krmení a zbylé dvě zoo nenabízejí ani komentované krmení, ani zážitkový program.

Průměrné známky jednotlivých zoologických zahrad se pohybují v rozmezí od 1,50 do 4,67. Nejlépe se v rámci tohoto hodnocení umístila zoo v Praze a zoo Chleby, které obdržely průměrnou známku 1,5 a v rámci všech hodnocených kritérií dopadly kladně. Hned za těmito zoo se umístila zoo v Brně s průměrnou známkou 1,67 a nejhorší hodnocení bylo v oblasti jazykové mutace, kdy má tato organizace webové stránky dostupné pouze ve dvou jazycích.

Nejhuře v tomto hodnocení dopadlo Terarium Praha (známka 4,67). Tato zoologická zahrada má naprosto nevyhovující webové stránky, ze kterých se nedozvíme téměř nic. Při snaze o komunikaci nebyla obdržena reakce na žádný ze vznesených dotazů. Za touto organizací se s dalším nevyhovujícím výsledkem nachází paraZoo (známka 3,83), která má sice naopak vyhovující webové stránky, nicméně zaostává v ostatních hodnocených oblastech a v případě dotazů nebyla obdržena žádná odpověď. Horší výsledky byly také zaznamenány u Papouščí zoo (známka 3,33), zoo Hluboká (známka 3,00), zoo Hodonín (známka 2,83), zoo Dvorec (známka 2,83) a Krokodýlí zoo Praha (známka 2,83).

Z předchozího hodnocení vyplývá, že horších výsledků dosáhly menší zoologické zahrady soukromých zřizovatelů, které mají licenci MŽP poměrně krátce. Výborných výsledků však dosáhl Mořský svět Praha a zoo Tábor. Větší zoologické zahrady veřejných zřizovatelů, které jsou členy UCSZOO, dosahovaly obecně lepších výsledků. Překvapivě nejlepšího hodnocení dosáhla zoo Chleby, která se přidala k UCSZOO v roce 2017. Nejhuře však v rámci této Unie dopadla zoo Hodonín a zoo Hluboká.

Další možností, dle které lze zoologické zahrady komparovat, je délka otevírací doby. Aby však bylo snadnější tento parametr komparovat, bude otevírací doba přepočtena na celkový počet otevíracích hodin v roce zvlášť za hlavní, vedlejší a zimní sezónu a tyto hodnoty se nacházejí v tabulce 3.3. Za hlavní sezónu jsou považovány měsíce květen, červen, červenec a srpen, sezóna vedlejší jsou měsíce září, říjen, březen a duben a sezóna zimní zbylé měsíce listopad, prosinec, leden a únor.

Tab. 3.3: Počet otevíracích hodin zoo s licencí MŽP v jednotlivých sezónách

Název	Hlavní sezóna	Vedlejší sezóna	Zimní sezóna	Celkem
Brno	1 107	1 036	840	2 983
Děčín	1 322	1 220	960	3 502
Dvůr Králové	1 107	1 006	840	2 953
Hodonín	1 230	1 096	840	3 166
Chomutov	1 076	976	840	2 892
Jihlava	1 230	1 065	840	3 135
Liberec	1 291	1 097	840	3 228
Hluboká nad Vltavou	1 261	1 097	900	3 258
Olomouc	1 107	975	840	2 922
Ostrava	1 230	1 128	868	3 226
Plzeň	1 353	1 249	960	3 562
Praha	1 199	1 067	840	3 106
Ústí nad Labem	1 107	1 036	840	2 983
Vyškov	1 107	1 005	840	2 952
Zlín	1 169	1 097	900	3 166
Chleby	1 107	1 036	840	2 983
Mořský svět Praha	1 185	1 175	1 156	3 516
Krokodýlí zoo Protivín	861	762	720	2 343
Papouščí zoo	984	884	210	2 078
paraZOO	920	794	182	1 896
Dvorec	1 107	814	224	2 145
Zájezd	1 107	990	720	2 817
Terarium Praha	706	700	688	2 094
Krokodýlí Zoo Praha	540	536	528	1 604
Tábor	1 199	852	256	2 307
Plasy	1 353	977	600	2 930
Na Hrádečku	1 107	549	270	1 926
Průměrná hodnota	1 114	971	718	2 803
Maximum	1 353	1 249	1 156	3 562
Minimum	540	536	182	1 604

Zdroj: Webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní zpracování.

Z tabulky 3.3 je patrné, že v rámci celého roku je pro své návštěvníky nejvíce přístupná zoo v Plzni, která má otevřeno celkem 3 562 hodin v roce. V hlavní sezóně je spolu se zoologickou zahradou Plasy otevřena 1 353 hodin. V rámci vedlejší sezóny je plzeňská zoo přístupná celkem 1 249 hodin. V zimní sezóně má však nejvíce otevíracích hodin zoo Mořský svět. Důvodem takto vysoké hodnoty je fakt, že tato zoo je umístěna v budově, není tudíž ovlivněna počasím a otevírací doba je po celý rok neměnná. Naopak nejméně

otevíracích hodin je přístupná Krokodýlí zoo Praha, i přesto, že se nachází v budově, stejně jako Mořský svět, a má neměnnou otevírací dobu po celý rok bez ohledu na to, jaká je sezóna. Přes týden má otevřeno pouze 4 hodiny (od 11 do 15 hod), o víkendu 7,5 hodiny (od 10 do 17:30 hod) a všechna pondělí v roce je zavřeno. V zimní sezóně má však nejkratší otevírací dobu paraZoo, která má v měsících leden, únor a prosinec zavřeno a v měsíci listopad je zoo přístupná pouze od úterý do neděle. Podobně je na tom s otevírací dobou v zimní sezóně Papouščí zoo, která však má v listopadu otevřeno po celý týden. Průměrná doba otevíracích hodin v hlavní sezóně je za všechny zoo 1 114, ve vedlejší sezóně 971 hodin a v zimní sezóně 718. Průměrné hodnoty snižují právě ty zoo, které mají ve vybraných měsících zavřeno, v pondělí zavřeno nebo mají odlišnou otevírací dobu přes pracovní týden a o víkendu.

Kompletní otevírací doba dle jednotlivých měsíců je uvedena v příloze č. 3. U zoo Mořský svět Praha, Terarium Praha, Zoopark Zájezd a Krokodýlí zoo Praha jsou v jedné buňce uvedeny dva údaje proto, že údaj v prvním řádku znamená otevírací dobu od pondělí do pátku a údaj na druhém řádku otevírací dobu v sobotu a v neděli. Papouščí zoo Bošovice a paraZoo ve Vlašimi mají v měsících leden, únor a prosinec zavřeno. U zooparku Sedlec je v tabulce uvedeno – z již zmíněného důvodu, že tato zoo nemá webové stránky a nebyly poskytnuty žádné informace.

Další oblast, která bude hodnocena, je cena vstupného. Ke komparaci bylo vybráno vstupné za dospělého, za dítě ve věku 3 až 15 let, za studenta a seniora, za psa (v případě, že má vstup do zoo povolen), rodinné vstupné 2+2 (2 dospělí a 2 děti ve věku od 3 do 15 let) a skupinové vstupné. V případě, že zoologická zahrada daný druh vstupného neposkytuje, je v tabulce uvedena -.

Z tabulky 3.4 je na první pohled patrné, že nejdražší druhy vstupného nabízí v každé kategorii (kromě vstupu za psa, který je zdarma) Mořský svět v Praze. Za rodinné vstupné v podobě dvou dospělých osob a dítěte zaplatíte v této zoo skoro 900,- Kč. Nejlevněji se návštěvníci dostanou do paraZoo ve Vlašimi, kde vstupné za dospělé osobu činí 50,- Kč. Vstup se psem je zdarma povolen v sedmi zoologických zahradách, za poplatek se se psem dostanete do dalších sedmi zahrad a do jedenácti zahrad je vstup se psem zakázán. V zoo ve Dvoře Králové a v Praze zaplatíte za svého psího mazlíčka celých 100,- Kč. Skoro 67 % hodnocených zoologických zahrad neposkytují skupinovou slevu na vstupné. U těch zahrad, které tuto slevu poskytují, se jedná většinou o deseti procentní slevu z plného vstupného.

Tab. 3.4: Ceny vstupného zoo s licenci MŽP v hlavní sezóně k 31. 12. 2018 (v Kč)

Název	Dospělí	Děti 3-15	Studenti a senioři	Pes	Rodinné vstupné 2+2	Skupinové vstupné
Brno	120	90	90	40	350	-
Děčín	100	60	60	zákaz	288	sleva 20 %
Dvůr Králové	230	180	180	100	720	sleva 10 %
Hodonín	130	80	80	zákaz	300	-
Chomutov	100	60	60	zdarma	288	sleva 10 %
Jihlava	110	60	60-70	zákaz	340 ¹	-
Liberec	130	90	90	zákaz	390	sleva 25 % ²
Hluboká nad Vltavou	110	70	80	zákaz	290	100/60/40 ³
Olomouc	110	70	70	50	360 ¹	-
Ostrava	120	90	90	zákaz	420 ¹	-
Plzeň	150	110	110	zákaz	490	-
Praha	200	150	150	100	600	sleva 10 %
Ústí nad Labem	120	60	60	60	310	-
Vyškov	90	60	60	20	300 ¹	-
Zlín	150	100	130-150	zákaz	450	-
Chleby	140	100	100	zdarma	480 ¹	-
Mořský svět Praha	320	200	250	zdarma	850	-
Krokodýlí zoo Protivín	200	140	160	zdarma	650	-
Papouščí zoo	100	60	80	zákaz	290	-
paraZOO	50	25	35	zákaz	110 ⁴	-
Dvorec	140	60	100 ⁵	zákaz	340	-
Zájezd	100	75	75	25	300	-
Terarium Praha	150	80	80	-	380	-
Krokodýlí Zoo Praha	170	100	140	zdarma	490	sleva 10 %
Tábor	110	60	80	zdarma	280	sleva 10,- Kč
Plasy	100	70	70	30	290	50 ²
Na Hrádečku	120	70	70-80	zdarma	380 ¹	-

¹ Není poskytnuta žádná sleva. Cena je součtem klasického vstupného (2 x dospělý, 2 x dítě 3-15)

² Skupinová sleva pouze pro dětské skupiny. Uvedená sleva/cena za jedno dítě.

³ Skupina dospělých osob: 100,- Kč/osoba, kolektiv ZŠ dětí: 60,- Kč/osoba, kolektiv MŠ dětí: 40,- Kč

⁴ Rodinná sleva 2 dospělí + 3 děti

⁵ Sleva je pouze pro seniory, studenti hradí plné vstupné jako dospělá osoba.

Zdroj: Webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní zpracování.

Průměrná cena vstupného za dospělou osobu u zoologických zahrad veřejných zřizovatelů činí 132 Kč, u zoo soukromých zřizovatelů 142 Kč. Vstupné za dítě je však u zoo soukromých zřizovatelů v průměru nižší o 4 Kč, kdy průměrná hodnota vstupného za dítě ve věku 3 až 15 let činí 85 Kč, u zoo veřejných zřizovatelů je tato částka ve výši 89 Kč.

3.3. Unie českých a slovenských zoologických zahrad

Unie českých a slovenských zoologických zahrad (dále jen „UCSZOO“) je organizace, která v současné době sdružuje 16 českých a 4 slovenské zoologické zahrady. Byla založena 4. října 1990 v Bratislavě a do rozdělení Československa fungovala pod názvem Unie československých zoologických zahrad. Za hlavní cíle můžeme označit podporu při vzájemné spolupráci jednotlivých zoologických zahrad, společné působení na veřejnost a zpřístupňování zahraničních zkušeností a mezinárodních kontaktů. (UCSZOO, online)

Mezi úkoly, které UCSZOO vykonává, můžeme zařadit přípravu podkladů k legislativním opatřením státních orgánů, které se týkají zoologických zahrad, péči o odborný růst pracovníků zoo, zastupování zahrad na mezinárodních odborných setkáních či podporu využívání lidského a věcného potenciálu zoo pro výzkum a vědecké poznání. V roce 2001 byly Valnou hromadou UCSZOO schváleny odborné komise a jejich práce se úspěšně rozvíjela. V současné době má UCSZOO dva typy komisí, a to komise profesní odborné, které vedou předsedové komisí (např. komise pro evidenci zvířat, komise veterinárních lékařů zoologických zahrad či komise pro ochranu fauny Česka a Slovenska) a komise odborné taxonomické, které jsou vedeny koordinátory (např. komise pro žirafy, komise pro bezobratlé nebo komise pro slony). (Jiroušek, 2005)

Zoologické zahrady, které jsou členy UCSZOO, mají z valné většiny formu příspěvkové organizace. Zoo Dvůr Králové má formu akciové společnosti (dále jen „a.s.“) a zoo Chleby je obecně prospěšnou společností (dále jen „OPS“). Jednotlivé právní formy budou popsány v následujících podkapitolách.

3.3.1. Příspěvkové organizace

Z teoretické části práce je patrné, že jednou z organizací, které jsou součástí neziskového sektoru, jsou příspěvkové organizace. Ty dále dělíme z hlediska zřizovatele na PO státní a PO územních samosprávných celků (dále jen „ÚSC“). Z důvodu zaměření diplomové práce na konkrétní zoologické zahrady, které mají většinou formu právě příspěvkové organizace a jsou zřizovány obcí nebo krajem, budou PO ÚSC charakterizovány podrobněji.

Příspěvkové organizace ÚSC jsou právnické osoby, které jsou zřizovány obcí, krajem, či hlavním městem Prahy dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zřizování těchto organizací má zcela ve své kompetenci příslušné zastupitelstvo. PO musí být zapsaná do obchodního rejstříku (dále jen „OR“), čímž se liší od PO státních, které se do OR nezapisují. Po vzniku příspěvkové organizace vydává zřizovatel zřizovací listinu, která musí obsahovat následující náležitosti:

- úplný název zřizovatele, v případě, že zřizovatelem je obec, uvede se také její zařazení do okresu,
- název, sídlo příspěvkové organizace a identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci osoby poskytnuté správcem základního registru osob; název musí být jedinečný a vylučovat tak možnost záměny s názvy jiných příspěvkových organizací,

- vymezení hlavního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se příspěvkové organizaci předává k hospodaření (dále jen „svěřený majetek“),
- označení statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují jménem organizace,
- vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena; zejména se uvedou práva a povinnosti spojené s jeho plným efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu, rozvoj a zvelebení, podmínky pro jeho případnou další investiční výstavbu, dále pravidla pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti organizace, práva a povinnosti spojená s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům a podobně,
- okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, kterou jí zřizovatel povolí k tomu, aby mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců; tato činnost nesmí narušovat plnění hlavního účelu organizace a sleduje se odděleně,
- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena. (Zákon č. 250/2000 Sb)

Příspěvková organizace hospodář s prostředky, které jsou získány vlastní činností a s přijatými transfery. Finanční prostředky, které jsou příspěvkovým organizacím poskytovány zřizovatelem, jsou tvořeny rozdílem mezi náklady a příjmy dané organizace. Tento příspěvek slouží k tomu, aby pokryl veškeré potřebné zdroje organizace. To, jaký je výsledek hospodaření dané organizace, je na konci roku vykazován prostřednictvím výsledku hospodaření. Pokud nastane přebytek, tedy bude dosaženo kladného výsledku hospodaření, organizace převede tyto zůstatky do svých fondů. Příspěvkové organizace hospodář s těmito fondy: s fondem odměn, s investičním fondem, s rezervním fondem a s fondem kulturních a sociálních potřeb. V případě zůstatku v těchto fondech dochází k převedení do dalšího roku. (Tománek, 2014)

3.3.2. Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšné společnosti jsou jednou z právních forem nestátních neziskových organizací v České republice a byly zakládány dle zákona č. 248/1995 o obecně prospěšných společnostech. Tento zákon byl však k 1. lednu 2014 zrušen novým občanským zákoníkem (dále jen „NOZ“). OPS se však zmíněným zákonem řídí nadále, pokud nedojde k transformaci na nadaci, nadační fond nebo ústav. Zakladatelem OPS může být fyzická nebo právnická osoba a je jim umožněno v rámci doplňkové činnosti podnikat a případně vytvářet zisk.

Obecně prospěšné společnosti jsou poskytovatelem obecně prospěšných služeb. Jedná se o služby, které vedou například k ochraně kulturních památek, tradic, zvyků, přírody, k rozvoji vědy a výzkumu, sportu a tělovýchovy nebo také k ochraně lidských práv či jiných společenských kvalit. Za tyto prováděné služby mohou společnosti požadovat poplatky, vstupné nebo jiné formy finančních prostředků pouze pod podmínkou, že budou pravidla pro vybírání těchto financí jasně vymezena a zveřejněna. (Dobrozemský, 2015)

3.3.3. Akciová společnost

Akciové společnosti patří spolu se společnostmi s ručením omezeným mezi typické kapitálové obchodní společnosti v České republice, jejichž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií a jako typický znak a.s. lze označit fakt, že akcionáři za dluhy společnosti neručí. Akciová společnost může být založena pouze jedním zakladatelem a jejímu vzniku předchází založení. Založením a.s. rozumíme podepsání zakladatelské listiny nebo zakladatelské smlouvy a ke vzniku společnosti je nutnost zapsání do obchodního rejstříku. Dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), § 246, se základní kapitál vyjadřuje v českých korunách, kdy výše základního kapitálu akciové společnosti činí alespoň 2 000 000 Kč. V případě, že a.s. vede podle zvláštního zákona účetnictví v eurech, může základní kapitál vyjádřit v eurech a tato výše základního kapitálu je 80 000 EUR. Výše zmíněný kapitál je rozdělen na určitý počet akcií a jmenovitou hodnotu akcie je vklad. Vklad je povinný a může být akcionáři do podnikání vložen jak v peněžité či nepeněžité formě. Peněžité vklady jsou ukládány na bankovní účet a nepeněžitý vklad musí mít zjiitelnou hodnotu, která je oceňována znalcem. Před zápisem do obchodního rejstříku je povinnost splatit alespoň 30 % jmenovité hodnoty všech akcií a emisní ážio. Emisní ážio znamená rozdíl mezi tržní hodnotou akcie, tedy mezi emisním kurzem a jmenovitou hodnotou akcie. (Hejda, 2014)

S pojmem akcie, což je cenný papír, souvisí práva a povinnosti akcionářů. Z práv společníka můžeme uvést například *právo na výnos*, kde je typické právo na podíl na zisku a *právo na řízení obchodní korporace*, a to se nejčastěji projevuje hlavně jako právo hlasovat na valné hromadě. Co se týče povinností, zde lze zařadit například *vkladovou povinnost*, jejímž prostřednictvím je společnost financována a *povinnost loajality*, kdy by měl být pro společníka nejvyšším cílem naplňování nejlepších zájmů korporace (např. povinnost mlčenlivosti o neveřejných informacích či povinnost nepoškodovat svým jednáním zájmy společnosti). (Businessinfo, online)

Tab. 3.5 zachycuje jedinou akciovou společnost, která je členem UCSZOO, její akcionáře a základní kapitál.

Tab. 3.5: Akciová společnost v UCSZOO

Zoo	Akcionář	Základní kapitál
ZOO Dvůr Králové, a.s.	Královehradecký kraj	830 996 611,50 Kč

Zdroj: Veřejný rejstřík a Sbírka listin – Ministerstvo spravedlnosti České republiky (vlastní zpracování)

3.4. Charakteristika zoologických zahrad v UCSZOO

Z tabulky 3. 6 je patrné, že nejstarší zoologickou zahradou v České republice je zoologická zahrada v Liberci (vznik 1919) a na Slovensku je to zoo v Bojnících (vznik 1954). Naopak mezi nejmladší patří v ČR zoo Chleby, která vznikla v roce 1997 a na Slovensku Spišská Nová Ves se vznikem v roce 1989. Co se týče zřizovatelů jednotlivých zoo, z převážné většiny jsou to města. Výjimkami jsou zoo Bojnice, která je zřizována Ministerstvem životního prostředí Slovenské republiky; ZOO Dvůr Králové, kterou zřizuje Královehradecký kraj (i přesto, že je zoo ve formě akciové společnosti); zoologická zahrada Hluboká, která je stejně jako v předchozím případě zřizována krajem, tentokrát však Jihočeským a ZOO Chleby, jejímž zřizovatelem je obecně prospěšná společnost ZOO Chleby. Rozloha jednotlivých zoo se dělí na celkovou plochu a plochu, kterou zaujímá expoziční část. V České republice je rozlohou největší zoo v Chomutově se svými 112 ha jak celkové plochy, tak i expoziční. Na Slovensku je největší zahradou zoo Košice se svou celkovou rozlohou 200 ha a expoziční plocha této zoo činí 75 ha. Naopak k nejmenším zahradám patří v Česku zoo Chleby s celkovou i expoziční rozlohou 4,5 ha zoo v Hodoníně, která sice má celkovou rozlohu 5,7 ha, ale expoziční plocha je tvořena čtyřmi hektary. Na Slovensku je nejmenší zoologickou zahradou zahrada ve Spišské Nové Vsi. Geografické rozmístění jednotlivých zoologických zahrad v UCSZOO je uvedeno v příloze č. 4.

Tab. 3.6: Vznik, zřizovatel a rozloha zoologických zahrad v UCSZOO

Název	Vznik	Zřizovatel	Rozloha (celkem/expoziční část)
Zoo Brno a stanice zájmových činností	1953	Brno	41,3 / 25 ha
Zoologická zahrada Děčín - pastýřská stěna	1949	Děčín	6 / 5 ha
ZOO Dvůr Králové a. s	1946	Královehradecký kraj	72 / 72 ha
Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou	1939	Jihočeský kraj	6 / 4,8 ha
Zoologická zahrada Hodonín	1975	Hodonín	5,7 / 4 ha
Zoologická zahrada Chleby	1997	ZOO Chleby	4,5 / 4,5 ha
Podkrušnohorský zoopark Chomutov	1975	Chomutov	112 / 112 ha
Zoologická zahrada Jihlava	1957	Jihlava	8,9 / 8,3 ha
Zoologická zahrada Liberec	1919	Liberec	14 / 12 ha
Zoologická zahrada Olomouc	1953	Olomouc	43 / 23 ha
Zoologická zahrada Ostrava	1951	Ostrava	100 / 60 ha
Zoologická a botanická zahrada města Plzně	1926	Plzeň	21 / 21 ha
Zoologická zahrada hl. m. Prahy	1931	Praha	58 / 50 ha
Zoologická zahrada Ústí nad Labem	1957	Ústí nad Labem	26 / 25 ha
Zoopark Vyškov	1965	Vyškov	9 / 4 ha
Zoo a zámek Zlín - Lešná	1948	Zlín	74 / 50 ha
Národní zoologická zahrada Bojnice	1954	MŽP Slovenské republiky	41 / 24 ha
Zoologická zahrada Bratislava	1960	Bratislava	96 / 35 ha
Zoologická zahrada Košice	1980	Košice	288 / 75 ha
Zoologická zahrada Spišská Nová Ves	1989	Spišská Nová Ves	8,5 / 6,5 ha

Zdroj: UCSZOO. Webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní zpracování.

V následujících podkapitolách budou zoologické zahrady charakterizovány dle počtu zaměstnanců, průměrných mezd, návštěvnosti, otevírací doby a vstupného, počtu druhů zvířat a počtu zvířecích jedinců.

3.4.1. Počet zaměstnanců a průměrné mzdy

Další důležitou součástí zoologických zahrad, stejně jako u ostatních podniků a institucí, jsou zaměstnanci. Přehled o počtech zaměstnanců v jednotlivých zoologických zahradách je zachycen v tabulce č. 3.7. Z tabulky je patrné, že největší počet zaměstnanců v celém sledovaném období zaměstnává zoologická zahrada v Praze. Jako jediná ze všech zoo je nad hodnotou 200 v každém roce a průměrný přepočtený počet zaměstnanců za období 2010 až 2017 je 221,37. Na druhém místě za pražskou zoo se umístila zoo ve Dvoře Králové, jejíž průměrný přepočtený počet zaměstnanců v letech činí 161,82. Na Slovensku má sice průměrnou hodnotu nejvyšší zoo v Košicích, avšak zoo Bojnice má průměrnou hodnotu počtu zaměstnanců pouze o 0,34 % nižší. V rámci sledovaného období se v tom, kdo zaměstnává nejvíce zaměstnanců, tyto dvě zoologické zahrady střídají. V letech 2010 až 2012 a v roce 2017 zaměstnává nejvíce osob zoo Bojnice, v letech 2013 až 2016 zoo Košice. Nejméně zaměstnanců v rámci UCSZOO se nachází ve slovenské zoologické zahradě ve Spišské Nové Vsi a v České republice je to v zoo v Děčíně a v těsném závěsu v zoo ve Vyškově.

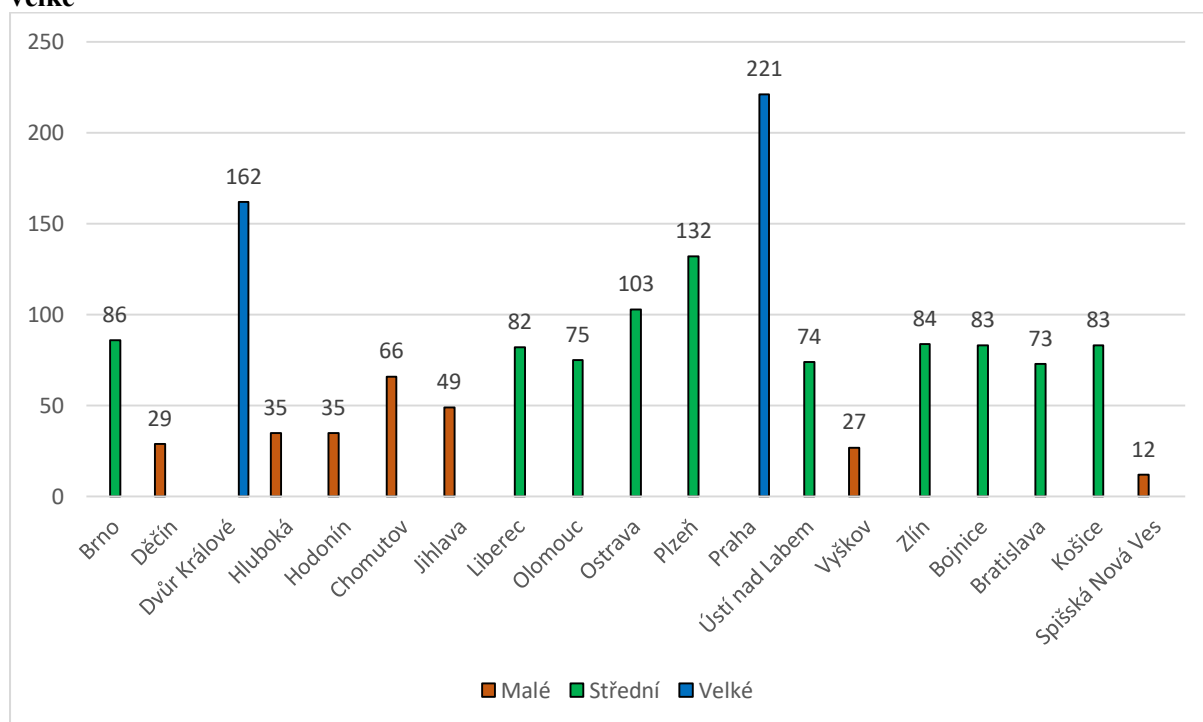
Tab. 3.7: Přepočtený počet zaměstnanců v zoo v UCSZOO v letech 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	38,37	105,86	84,17	76,30	82,61	93,00	92,17	115,33	85,98
Děčín	11,29	30,50	31,18	31,96	30,35	32,00	31,54	30,80	28,70
Dvůr Králové	159,43	158,30	152,03	158,08	161,68	165,00	166,68	173,39	161,82
Hluboká	32,50	33,49	32,78	34,95	35,07	36,00	38,00	40,00	35,35
Hodonín	33,00	35,00	33,00	33,00	35,00	36,00	36,00	35,00	34,50
Chomutov	57,38	56,20	58,00	64,27	67,71	73,00	76,00	74,00	65,82
Jihlava	43,70	43,54	46,11	48,06	50,81	52,00	54,44	55,08	49,22
Liberec	87,00	95,00	104,00	59,00	63,00	63,00	64,00	118,00	81,63
Olomouc	67,00	72,00	74,81	76,00	75,00	75,00	78,00	80,26	74,76
Ostrava	94,31	110,52	98,33	97,71	100,57	102,00	107,91	115,35	103,34
Plzeň	127,61	128,78	131,75	132,25	133,09	133,00	133,32	132,18	131,50
Praha	207,26	206,29	211,73	217,08	221,58	229,00	234,58	243,44	221,37
Ústí n. L.	64,70	57,95	63,50	69,00	72,31	84,00	86,41	94,27	74,02
Vyškov	23,00	25,75	27,00	29,00	29,60	30,00	25,35	27,26	27,12
Zlín	89,00	87,00	84,00	83,00	82,31	84,00	84,44	82,09	84,48
Průměr ČR	75,70	83,08	82,16	80,64	82,71	85,80	87,26	89,09	83,31
Minimum	11,29	25,75	27,00	29,00	29,60	30,00	25,35	27,26	25,66
Maximum	207,26	206,29	211,73	217,08	221,58	229,00	234,58	243,44	221,37
Bojnice	79,00	79,00	79,50	81,90	84,40	85,00	86,00	90,00	83,10
Bratislava	76,94	76,94	72,45	72,90	71,74	69,00	70,20	72,72	72,86
Košice	50,00	52,00	59,00	104,00	106,00	114,00	118,00	64,00	83,38
SNV	9,50	9,50	10,00	11,80	12,85	13,00	13,70	14,00	11,79
Průměr SVK	53,86	54,36	55,24	67,65	68,75	70,25	71,98	60,18	62,78
Minimum	9,50	9,50	10,00	11,80	12,85	13,00	13,70	14,00	11,79
Maximum	79,00	79,00	79,50	104,00	106,00	114,00	118,00	90,00	96,19
Průměr UCSZOO	71,10	77,03	76,49	77,91	79,77	82,53	84,04	87,22	79,51

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

V návaznosti na počty zaměstnanců budou vytvořeny tři intervaly, které rozdělí zoologické zahrady dle počtu zaměstnanců na malé, střední a velké. K malým zoologickým zahradám se řadí zoo, které mají počet zaměstnanců od 12 do 70. Interval 71 až 140 zaměstnanců znamená střední zoologické zahrady a v intervalu 141 až 221 se nacházejí zoo, které jsou velké. Pro zařazení do intervalů budou použity průměrné počty zaměstnanců za období 2010-2017. Z následujícího obrázku 3.2 vyplývá, že mezi velké zahrady se řadí pouze dvě zoo, a to Dvůr Králové a Praha. Nejvíce zoologických zahrad (10) je dle počtu zaměstnanců střední velikosti a zbylých sedm zahrad jsou zahrady malé.

Obr. 3.2: Průměrný počet zaměstnanců v zoo v letech 2010-2017 s rozdělením na malé, střední a velké

Zdroj: Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

Se zaměstnanci následně souvisí také mzda, kterou zaměstnanci za vykonanou práci dostávají. To, jak se v jednotlivých zoologických zahradách průměrná mzda liší, je zobrazeno v následující tabulce č. 3.8. Stejně jako největší počet zaměstnanců byl v pražské zoologické zahradě, tak i průměrná mzda je v této zoo nejvyšší. Průměrně zde zaměstnanci za svou práci obdrží 30 827,- Kč. Vývoj průměrné mzdy je zde rostoucí a největší průměrné mzdy bylo dosaženo v roce 2017 a to částky 35 041,- Kč. Na průměrnou hodnotu 30 000 se žádná z ostatních zoologických zahrad nedostala. Zlínská zoo, která je na druhém místě, měla ve sledovaném období průměrnou mzdu 23 207,- Kč. Nejnižší mzdu ze všech zoologických zahrad má zoologická zahrada v Ústí nad Labem, kde byla průměrná mzda v letech 2010-2017 18 167,- Kč. Na Slovensku jsou průměrné mzdy velice podobné, jejich rozsah je od 18 316,- Kč do 19 951,- Kč, kdy nejnižší hodnotu má zoo Košice a nejvyšší zoo v Bratislavě. 42 % ze všech zoologických zahrad v UCSZOO má průměrnou mzdu nad hranici 20 000,- Kč (Brno, Dvůr Králové, Hluboká, Ostrava, Plzeň, Praha, Vyškov, Zlín) a zbylých 58 % této hranice nedosáhlo.

Tab. 3.8: Průměrná mzda v zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	18 549	18 584	19 905	19 804	21 512	21 235	22 839	23 580	20 751
Děčín	18 669	18 858	18 362	18 606	19 488	18 903	21 337	23 296	19 690
Dvůr Králové	20 204	20 787	21 413	21 199	21 714	22 551	23 687	24 333	21 986
Hluboká	20 010	19 847	19 880	20 000	21 211	22 032	23 738	25 446	21 521
Hodonín	17 984	18 385	19 351	19 841	18 958	19 595	20 755	23 459	19 791
Chomutov	17 158	17 408	17 535	17 253	17 603	18 027	17 839	23 164	18 248
Jihlava	18 751	18 947	18 387	19 282	19 599	19 838	20 547	22 485	19 730
Liberec	20 784	19 847	19 904	16 866	18 825	17 593	19 806	24 286	19 739
Olomouc	19 538	18 562	19 144	18 350	19 257	19 806	22 065	22 322	19 881
Ostrava	18 389	18 118	19 573	19 446	20 064	20 673	21 930	25 865	20 507
Plzeň	20 834	20 713	20 474	21 240	22 452	21 528	23 345	25 304	21 986
Praha	28 090	28 785	29 688	29 786	30 820	31 659	32 750	35 041	30 827
Ústí n. L	16 368	19 699	19 187	15 504	18 170	18 706	18 820	18 880	18 167
Vyškov	20 602	20 000	22 325	20 595	20 577	21 112	22 362	25 904	21 685
Zlín	21 646	21 014	21 254	22 631	22 721	22 875	24 574	27 379	23 012
Průměr ČR	19 838	19 970	20 425	20 027	20 865	21 076	22 426	24 716	21 168
Minimum	16 368	17 408	17 535	15 504	17 603	17 593	17 839	18 880	17 341
Maximum	28 090	28 785	29 688	29 786	30 820	31 659	32 750	35 041	30 827
Bojnice	15 336	16 677	16 090	17 113	19 796	20 809	21 778	22 475	18 759
Bratislava	15 612	15 571	16 819	20 048	22 540	22 534	23 345	23 139	19 951
Košice	13 482	14 499	14 460	20 307	21 380	22 630	19 461	20 307	18 316
SNV	16 815	17 436	15 527	18 703	19 685	19 999	20 751	19 359	18 534
Průměr SVK	15 474	16 124	16 145	19 043	20 850	21 493	21 334	21 320	18 973
Minimum	13 482	14 499	14 460	17 113	19 685	19 999	19 461	19 359	17 257
Maximum	16 815	17 436	16 819	20 307	22 540	22 630	23 345	23 139	20 379
Průměr UCSZOO	19 325	19 518	19 712	19 820	20 862	21 163	22 196	24 001	20 688

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

Průměrná mzda zoologických zahrad v Česku v letech 2010-2017 je o 11,57 % vyšší než průměrná mzda zoo na Slovensku za stejné období.

3.4.2. Návštěvnost zoologických zahrad

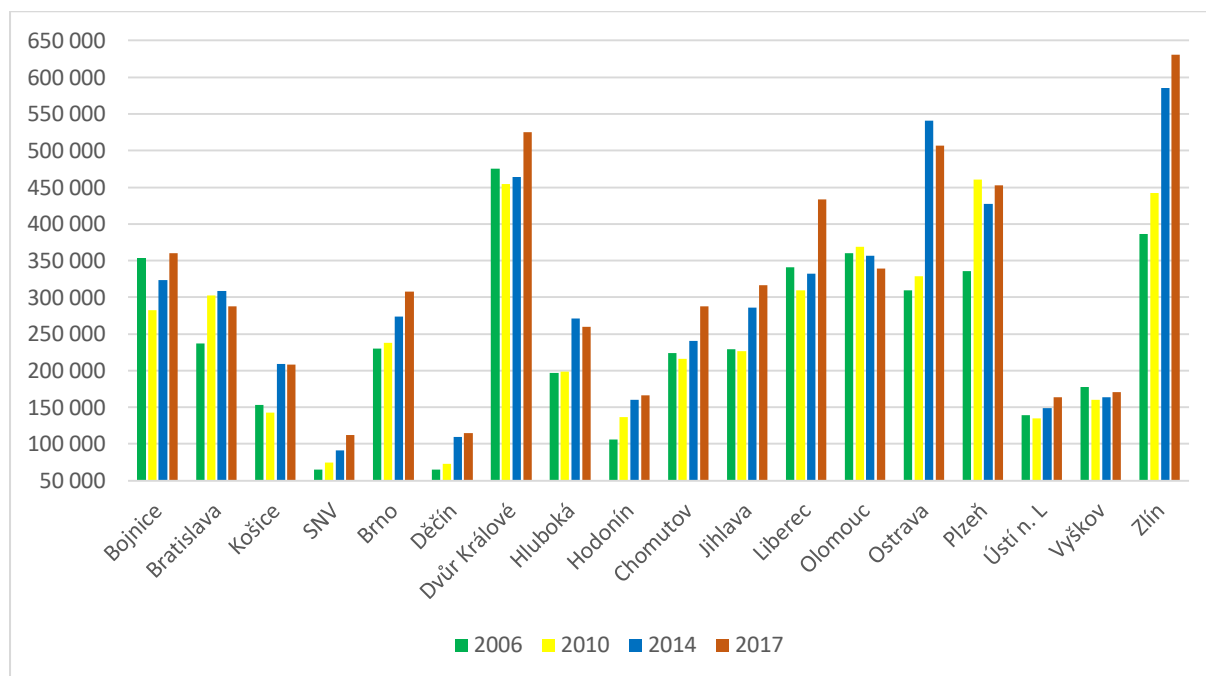
Návštěvnost je jedním z důležitých ukazatelů zoologických zahrad a má na ni vliv mnoho faktorů. Asi nejdůležitějším z nich je v tomto případě počasí, kdy v případě velmi horkých (tropických) dní, nebo naopak dní deštivých, návštěvnost klesá. Mezi další okolnosti, které mají vliv na návštěvnost, můžeme zařadit celkovou atraktivitu zoologické zahrady, rozmanitost zvířecích jedinců, doprovodný program, možnosti občerstvení apod.

V příloze č 6 je zachycena návštěvnost jednotlivých zoologických zahrad v UCSZOO v letech 2006-2017. V roce 2017 navštívilo všechny zoo v UCSZOO celkem 7 143 944 osob, z toho 6 175 764 byla návštěvnost pouze českých zoo v UCSZOO. Dle Českého statistického úřadu bylo v České republice k 31. 12. 2017 celkem 10 610 055 obyvatel, a kdybychom uvažovali

návštěvníky pouze z ČR, znamenalo by to, že 58 % české populace jednou navštívilo nějakou ze zoologických zahrad v UCSZOO.

Následující obrázek 3.3 zobrazuje, jak se v letech 2006, 2010, 2014 a 2017 vyvíjela celková návštěvnost sledovaných zoologických zahrad. V rámci počtu návštěvníků je jasným „vítězem“ zoologická zahrada Praha, kdy tuto zoo navštívilo v letech od 2006 do 2017 průměrně 1 285 426 návštěvníků. V každém ze sledovaných let byla návštěvnost vyšší než jeden milion a nad tuto hodnotu se žádná z ostatních zoologických zahrad nedostala. Z toho důvodu nebude zoo do následujícího obrázku 3.3 zahrnuta, aby byly lépe patrné rozdíly v počtu návštěvníků zbylých zoologických zahrad.

Obr. 3.3: Návštěvnost zoologických zahrad v UCSZOO v letech 2006, 2010, 2014 a 2017

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

Pomyslné druhé místo za již zmíněnou zoo v Praze zaujímá zoologická zahrada ve Zlíně s průměrnou návštěvností 526 500 osob. Pražská zoologická zahrada má v tomto případě náskok o 144,15 % nad zlínskou zoo.

Nejnižší průměrný počet návštěvníků měla ve sledovaném období zoo ve Spišské Nové Vsi. Ve většině let měla tato zoo také nejnižší počty návštěvníků v rámci všech zoologických zahrad. Výjimkou jsou roky 2006, 2009 a 2010, kdy nejnižší počet osob navštívilo zoo v Děčíně. Tyto zoologické zahrady mají také jediné průměrné hodnoty návštěvnosti pod 100 000. Průměrná hodnota návštěvnosti všech zoologických zahrad ve všech ze sledovaných let je 335 178. Nad touto hodnotou je pouze 7 z hodnocených zoo, a to zoologická zahrada Dvůr Králové, Liberec,

Olomouc, Ostrava, Plzeň, Praha a Zlín. Zbylé zoo jsou se svými průměrnými hodnotami pod tímto průměrem a pouze zoo Bojnice se jako jediná ze zbývajících 13 zoo dostala nad hranici 300 000 návštěvníků a je tedy nejbližší průměrné hodnotě všech zoologických zahrad.

Vývoj návštěvnosti lze vyjádřit pomocí tempa růstu. Míru růstu lze popsat jako rozdíl mezi dvěma hodnotami za určité časové období vyjádřeno v procentech. Výpočet se provádí dle následujícího vzorce (3.1.):

$$\text{Tempo růstu} = \frac{x_t - x_{t-1}}{x_{t-1}} \cdot 100 \text{ (v \%)} \quad (3.1.)$$

Pro výpočet návštěvnosti bude do vzorce 3.1 dosazena za x_t návštěvnost hodnoceného roku (t) a za x_{t-1} návštěvnost v roce, který předchází hodnocenému roku (t-1). (Čihák, 2000)

Vypočtené hodnoty tempa růstu návštěvnosti v letech 2010 až 2017 jsou uvedeny v tabulce 3.9.

Ukazatel tempa růstu návštěvnosti bude pro lepší vypovídací schopnost spočten i za delší časové období (2007-2017) a výsledky jsou k nalezení v příloze č. 6.

Tab. 3.9: Tempo růstu návštěvnosti zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	-4,86	3,22	0,74	5,69	4,72	-5,82	18,94	0,41	2,88
Děčín	-10,98	27,30	1,51	-4,36	21,45	-6,15	11,05	0,09	4,99
Dvůr Králové	-17,69	-9,48	-9,99	10,29	13,67	6,44	8,90	-2,47	-0,04
Hluboká	-10,24	28,75	-16,54	7,76	17,68	-7,08	3,10	0,14	2,95
Hodonín	-9,93	8,12	-2,64	-6,27	19,26	-7,66	9,49	2,74	1,64
Chomutov	-9,64	1,91	-8,81	-5,02	14,47	7,97	6,97	3,57	1,43
Jihlava	-15,15	17,26	-8,27	12,72	3,84	-3,82	21,81	-5,35	2,88
Liberec	-17,85	22,65	17,06	-4,75	-21,52	25,39	14,92	-9,62	3,29
Olomouc	-1,98	1,26	-1,96	-12,23	11,13	-8,73	4,23	-0,10	-1,05
Ostrava	-8,43	51,96	-12,95	-0,88	25,44	-9,32	3,92	-0,46	6,16
Plzeň	0,65	0,03	-8,25	-5,08	6,47	2,18	1,06	2,58	-0,05
Praha	-8,58	15,73	-6,29	-13,26	23,95	-4,62	9,86	-0,22	2,07
Ústí n. L	-19,54	11,93	-4,46	-14,60	20,95	-1,95	9,42	1,42	0,40
Vyškov	-19,67	18,60	-7,33	-4,46	-2,71	-4,65	7,80	1,16	-1,41
Zlín	-12,77	13,73	-3,05	-2,94	23,55	9,32	4,48	-5,64	3,34
Průměr ČR	-11,11	14,20	-4,75	-2,49	12,16	-0,57	9,06	-0,78	1,96
Minimum	-19,67	-9,48	-16,54	-14,60	-21,52	-9,32	1,06	-9,62	-12,46
Maximum	0,65	51,96	17,06	12,72	25,44	25,39	21,81	3,57	19,83
Bojnice	-18,56	14,39	-8,67	-6,05	16,75	-0,71	12,22	0,00	1,17
Bratislava	9,96	11,45	-14,73	-2,34	10,15	-1,76	2,23	-7,14	0,98
Košice	-11,97	28,34	-6,45	32,70	-7,71	-3,92	16,59	-11,21	4,55
SNV	-19,00	12,30	-0,01	6,70	2,10	4,91	14,24	2,52	2,97
Průměr SVK	-9,89	16,62	-7,47	7,75	5,32	-0,37	11,32	-3,96	2,41
Minimum	-19,00	11,45	-14,73	-6,05	-7,71	-3,92	2,23	-11,21	-6,12
Maximum	9,96	28,34	-0,01	32,70	16,75	4,91	16,59	2,52	13,97
Průměr UCSZOO	-10,85	14,71	-5,32	-0,34	10,72	-0,53	9,54	-1,45	2,06

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní výpočty.

Z tabulky 3.9 je patrné, že nejvyššího průměrného tempa růstu za období 2010 až 2017 dosahuje zoologická zahrada v Ostravě (6,16 %) a je také dlouhodobě nejrychleji rostoucí zoo v rámci počtu návštěvníků. Naopak nejnižšího průměrného tempa růstu návštěvnosti dosahuje zoologická zahrada ve Vyškově (-1,41 %). Průměrná hodnota tempa růstu návštěvnosti za všechny zoologické zahrady v Česku je 1,96 %.

Za slovenské zoologické zahrady je na tom nejlépe zoo v Košicích, která má průměrné tempo růstu návštěvnosti 4,55 %. Nejnižší hodnotu nalezneme u zoo v Bratislavě (0,98 %). Průměrná hodnota tempa růstu návštěvnosti za všechny zoologické zahrady na Slovensku je 2,41 %.

Jak již bylo zmíněno, v příloze č. 6 je uvedeno tempo růstu návštěvnosti za období 2007-2017. V tomto delším období dosahuje největšího průměrného tempa růstu návštěvnosti v rámci České republiky zoo v Děčíně (průměrně 6,43 %). Nejnižší průměrné tempo růstu návštěvnosti, a také jedinou průměrnou zápornou hodnotu, nalezneme u zoo v Olomouci (-0,30 %). V rámci tohoto sledovaného období je pouze v letech 2007 a 2016 dosahováno vždy kladných hodnot. Nejhorším se stal rok 2010, kdy téměř všechny zjištěné hodnoty jsou záporné a pouze u zoo v Plzni je hodnota kladná (0,65 %) a je tak maximální zjištěnou hodnotou v daném roce.

V rámci zoo na Slovensku dosahuje nejlepšího průměrného tempa růstu návštěvnosti zoo ve Spišské Nové Vsi (5,66 %) a naopak nejhůře je na tom s průměrným tempem růstu návštěvnosti zoo v Bojniciích (0,68 %). U slovenských zoologických zahrad byly roky 2011 a 2016 úspěšné v tom slova smyslu, že hodnoty tempa růstu návštěvnosti měly vždy kladných charakter. Na druhou stranu rok 2012 byl pro slovenské zoo rokem záporných hodnot tempa růstu návštěvnosti, kdy i dokonce maximální zjištěnou hodnotou byla v tomto roce hodnota u Spišské Nové Vsi (- 0,01 %).

V příloze č. 7 je uvedena návštěvnost ve stejných letech, jako na obrázku 3.3 tedy v roce 2006, 2010, 2014 a 2017, avšak je přepočtena na 1 000 obyvatel v kraji, ve kterém se daná zoologická zahrada nachází.

3.4.3. Otevírací doba a vstupné zoologických zahrad

Otevírací doba zoologických zahrad v České republice již byla zmiňována v předchozí kapitole a nachází se v příloze číslo 3. Jelikož je však řeč o zoologických zahradách v UCSZOO, kde se nacházejí i čtyři zoo ze Slovenska, jsou otevírací hodiny těchto zoo uvedeny v následující tabulce 3.10. Jak již bylo zmíněno, otevírací doba zoologických zahrad je přizpůsobena tomu, zda je sezóna hlavní, sezóna vedlejší nebo sezóna zimní. Za hlavní

sezónu jsou ve většině případů považovány měsíce květen-srpen, kdy mají zoologické zahrady otevírací dobu nejdelší, nejčastěji od 8:00 do 18:00 nebo 19:00 hodin. U slovenských zoologických zahrad má nejdelší otevírací dobu zoo Bojnice v každém ze všech měsíců. Naopak nejkratší otevírací dobu má zoo ve Spišské Nové Vsi, a jak je z tabulky patrné, tato zoo má otevřeno pouze v měsících duben až říjen. Ve zbývajících měsících je zoo zavřena.

Tab. 3.10: Otevírací doba slovenských zoo v UCSZOO

	Leden-Únor	Březen	Duben-Září	Říjen	Listopad-Prosinec
Bojnice	8-16	8-18	8-19	8-18	8-16
Bratislava	10-15	10-16	9-18	10-16	10-15
Košice	9-16	9-17	9-19	9-17	9-16
Spišská Nová Ves	zavřeno	zavřeno	10-18	10-18	zavřeno

Zdroj: Webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní zpracování.

Pro lepší představu o tom, kolik hodin jsou zoologické zahrady pro své návštěvníky přístupné, bude spočteno, kolik otevíracích hodin jednotlivých zoologických zahrad připadá na hlavní sezónu, vedlejší sezónu a zimní sezónu. Údaje za zoo v České republice již byly spočteny v rámci hodnocení zoologických zahrad s licencí MŽP (viz kapitola 2.3.2), a proto budou v následující tabulce 3.7 uvedeny pouze otevírací hodiny za slovenské zoo. Hodnoty za všechny zoo v UCSZOO, tedy české i slovenské, jsou pro srovnání uvedeny v příloze č. 5.

Tab. 3.11: Počet otevíracích hodin slovenských zoo v UCSZOO za jednotlivé sezóny

Název	Hlavní sezóna	Vedlejší sezóna	Zimní sezóna	Celkem
Bojnice	1 353	1 280	960	3 593
Bratislava	1 107	912	600	2 619
Košice	1 230	1 096	840	3 166
Spišská Nová Ves	856	632	0	1 488
Průměrná hodnota	1 137	980	600	2 717
Minimum	856	632	0	1 488
Maximum	1 353	1 280	960	3 593

Zdroj: Webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní zpracování.

Z grafu v příloze č. 5 je patrné, že nejnižší počet otevíracích hodin za rok nabízí svým návštěvníkům zoologická zahrada Spišská Nová Ves. Důvodem takto nízké hodnoty je již zmíněný fakt, že má zoo v měsících listopad až březen zavřeno a v měsících, kdy je zoo pro návštěvníky přístupná, má zavřeno také v pondělí. K tomu všemu přispívá i to, že počet otevíracích hodin za den v hlavní sezóně je pouze 8 hodin (10:00 – 18:00) ve srovnání s tím, že většina ostatních zoologických zahrad má v hlavní sezóně otevřeno 9 - 11 hodin denně. Na druhou stranu nejvíce otevíracích hodin ročně, a to 3 593, je přístupná zoo v Bojnicích. Tato zoo společně se zoologickou zahradou v Děčíně mají jako jediné dvě zoo otevřeno po celý rok již od 8:00 hodin. Zoo Děčín se svou hodnotou

3 502 otevíracích hodin za rok umístila na pomyslném třetím místě, jelikož o 60 hodin déle je otevřena zoo v Plzni. Plzeňská zoo sice neotevřela po celý rok v 8:00 hodin, ale od dubna až do října je otevřena od 8:00 do 19:00 a ve zbývajících měsících od 9:00 do 17:00. Shodného počtu otevíracích hodin v roce dosáhly s hodnotou 3 166 zoo v Košicích a v Hodoníně a s hodnotou 2 983 zoo Brno, Chleby a Ústí nad Labem.

Co se týče vstupného, stejně tak jako v případě otevíracích hodin, bylo za zoo v České republice již zmíněno v kapitole 2.3.2. V následující tabulce tak bude proto uvedeno vstupné již jen za zoo na Slovensku.

3.12: Vstupné do slovenských zoo v UCSZOO k 31. 12. 2018 (v Kč)

Název	Dospělí	Děti 3-15	Studenti a senioři	Pes	Rodinné vstupné 2+2	Skupinové vstupné
Bojnice	204	102	102	zákaz	612 ¹	-
Bratislava	179	128	128	zákaz	511	-
Košice	89	51	51	zákaz	204	-
Spišská Nová Ves	64	26	51	zákaz	180 ¹	-

¹ Není poskytnuta žádná sleva. Cena je součtem klasického vstupného (2 x dospělý, 2 x dítě 3-15)

Zdroj: Webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní zpracování.

Z tabulky 3.8 je patrné, že nejdražší vstupné pro dospělou osobu je u zoo v Bojniciích, kdežto nejméně za vstup zaplatí dospělá osoba v zoo ve Spišské Nové Vsi. Naopak za vstupné za dítě ve věku 3-15, studenta a seniora zaplatíme nejvíce v zoo v Bratislavě, a to 128 Kč. Vstupné za dítě je nejnižší u zoo Spišská Nová Ves (26 Kč), za studenta nebo seniora zaplatíme nejméně v zoo Košice a Spišské Nové Vsi (51 Kč). Vstup se psem není do žádné ze sledovaných zoo povolen. Zvýhodněné rodinné vstupné, které zahrnuje dvě dospělé osoby a dvě děti ve věku 3-15 let), nabízí pouze zoo Bratislava a Košice. U zoo Bojnice a Spišská Nová Ves je rodinné vstupné pouze součtem konkrétních druhů vstupného. Skupinové vstupné žádná ze zoologických zahrad na Slovensku nenabízí.

3.4.4. Celkový počet druhů zvířat a jedinců

Chov zvířat je pro zoologické zahrady charakteristickým znakem a v každé zahradě jsou k vidění různé druhy zvířecích jedinců. Následující tabulky se budou zabývat tím, kolik jednotlivých druhů zvířat a kolik jedinců se nacházelo v jednotlivých zoo v letech 2010-2017.

Tab. 3.13: Druhy zvířat v zoo v UCSZOO v letech 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	351	254	250	341	356	274	368	397	324
Děčín	147	143	149	161	161	159	165	158	155
Dvůr Králové	344	367	392	405	400	388	380	401	385
Hluboká	322	317	305	323	337	361	352	328	331
Hodonín	163	167	195	197	209	219	243	246	205
Chomutov	161	163	161	165	163	165	160	160	162
Jihlava	157	205	184	195	197	241	247	239	208
Liberec	172	178	172	173	158	160	155	159	166
Olomouc	349	344	354	368	377	393	397	400	373
Ostrava	360	385	397	394	396	420	437	417	401
Plzeň	1 363	1 362	1 345	1 255	1 260	1 269	1 382	1 192	1 304
Praha	672	671	696	672	674	681	690	684	680
Ústí n. L	212	207	212	229	216	224	226	236	220
Vyškov	138	140	129	141	127	128	116	123	130
Zlín	216	215	222	216	239	213	210	226	220
Průměr ČR	342	341	344	349	351	353	369	348	350
Minimum	138	140	129	141	127	128	116	123	130
Maximum	1 363	1 362	1 345	1 255	1 260	1 269	1 382	1 192	1 304
Bojnice	389	413	426	410	432	450	398	432	419
Bratislava	157	147	148	167	176	167	174	178	164
Košice	140	181	202	211	226	232	244	249	211
SNV	64	74	119	124	122	127	128	139	112
Průměr SVK	188	204	224	228	239	244	236	250	227
Minimum	64	74	119	124	122	127	128	139	112
Maximum	389	413	426	410	432	450	398	432	419
Průměr UCSZOO	309	312	319	324	328	330	341	335	325

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

V tabulce č. 3.13 je uvedeno, kolik druhů živočichů se nachází v jednotlivých zoologických zahradách. Průměrný počet druhů zvířat za všechny zoologické zahrady v České republice je 350, kdy největší počet byl v roce 2016, a to 369. Na Slovensku je průměrný počet druhů zvířat v zoologických zahradách 232 a největší průměrná hodnota byla v roce 2017. Nejvyšších hodnot dosahuje v celém sledovaném období zoologická zahrada v Plzni, která v letech 2010 - 2017 chovala průměrně 1 304 druhů zvířat. Na pomyslné druhé místo se řadí zoo Praha s průměrným počtem 680 druhů zvířat. Za zmínku stojí fakt, že průměrný počet druhů v zoo Plzeň je o téměř o 92 % větší než průměrný počet druhů v zoo Praha. Naopak nejmenší počet druhů živočichů se nachází v zoologické zahradě ve Vyškově a ve Spišské Nové Vsi a průměrná hodnota se liší o osmnáct jednotek. Zoo Spišská Nová Ves má průměrně 112 druhů zvířat a v letech 2010 až 2015 dosahuje nejnižších hodnot v rámci celé UCSZOO. V letech 2016 a 2017 má nejméně druhů ze všech sledovaných zoo ve Vsetíně. Co se týče vývoje počtu druhů jednotlivých živočichů, lze konstatovat, že sledujeme kolísající vývoj. Výjimkou jsou

pouze dvě zoologické zahrady, a to Hodonín a Košice, kdy v rámci vývoje mají tyto zoo v celém sledovaném období rostoucí charakter.

Tab. 3.14: Počet zvířecích jedinců v zoo v UCSZOO v letech 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	1 888	1 401	1 306	1 451	1 635	1 407	1 707	1 840	1 579
Děčín	372	377	402	397	421	418	442	416	406
Dvůr Králové	2 737	2 717	2 512	2 077	2 148	2 180	2 339	2 489	2 400
Hluboká	3 280	3 008	2 772	2 784	3 002	2 215	2 346	2 309	2 715
Hodonín	742	628	462	734	787	890	808	820	734
Chomutov	1 023	1 060	1 138	1 176	1 053	1 193	1 126	1 120	1 111
Jihlava	827	1 495	1 216	1 092	1 067	1 107	1 085	1 077	1 121
Liberec	1 517	1 723	747	754	1 342	1 297	1 080	1 271	1 216
Olomouc	1 725	1 702	1 351	1 785	1 733	1 847	811	1 924	1 610
Ostrava	2 864	1 726	1 861	3 994	3 717	3 862	4 040	4 075	3 267
Plzeň	6 798	3 200	3 014	7 724	8 351	8 801	9 423	5 712	6 628
Praha	4 422	7 285	8 133	4 216	4 727	4 716	4 776	5 017	5 412
Ústí n. L.	1 014	952	1 114	1 241	1 156	1 285	1 192	1 521	1 184
Vyškov	452	461	592	756	760	790	704	1 197	714
Zlín	1 242	1 233	1 309	1 311	1 340	1 261	1 332	1 468	1 312
Průměr ČR	2 060	1 931	1 862	2 099	2 216	2 218	2 214	2 074	2 084
Minimum	372	377	402	397	421	418	442	416	406
Maximum	6 798	7 285	8 133	7 724	8 351	8 801	9 423	5 712	7 778
Bojnice	3 020	2 266	2 357	2 631	2 996	2 993	2 862	3 537	2 833
Bratislava	656	617	626	717	914	958	968	1 016	809
Košice	1 569	1 723	747	1 418	825	843	829	839	917
SNV	229	222	307	315	342	391	535	577	365
Průměr SVK	1 302	1 035	1 009	1 270	1 269	1 296	1 299	1 492	1 246
Minimum	229	222	307	315	342	391	535	577	365
Maximum	3 020	2 266	2 357	2 631	2 996	2 993	2 862	3 537	2 833
Průměr UCSZOO	1 934	1 782	1 682	1 925	2 017	2 024	2 021	2 012	1 912

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

Předchozí tabulka č. 3.14 uvádí počty zvířat, která jsou chována v jednotlivých zoologických zahradách. Plzeňská zoo se svými hodnotami opět vévodí tabulce, stejně jako v předchozím případě v rámci počtu druhů zvířat. Rostoucí tendenci sledujeme od roku 2011 do roku 2016 (s výjimkou roku 2012, kdy došlo k mírnému poklesu), avšak v roce 2017 počty živočichů rapidně klesly, o celých 3 711 jedinců, což znamenalo pokles o 39 % oproti roku 2016. Výroční zpráva plzeňské zoo uvádí jako důvod tohoto poklesu zejména ztrátu cenných chovatelských prostor, nevhodné podmínky chovu, příliš vysoký věkový průměr některých chovných skupin, plánované změny v kolekci zvířat a v neposlední řadě také zdravotní komplikace. I přesto má plzeňská zoo se svou průměrnou hodnotou 6 628 náskok o 1 216 zvířat než průměrná hodnota zoo v Praze (5 412), což je skoro o 23 % více. Za zmínku také stojí situace těchto dvou zoologických zahrad v roce 2013, kdy počet zvířat v Plzni stoupl o 4 710 jedinců a v pražské zoo počet jedinců klesl o 3 917. Důvodem těchto změn je povodeň v roce 2012, která velmi

významně zasáhla pražskou zoo a vyřadila z provozu celou jednu část. Plzeňská zoo v této situaci nabídla svou pomoc a pro následující měsíce se stala dočasně chovatelem pražských zvířat. V rámci Slovenské republiky se největší počet chovaných jedinců vyskytuje v zoo v Bojnicích a to průměrně 2 833.

Zoologická zahrada Spišská Nová Ves je v tomto případě na stejné pozici, jako v tabulce č. 3.13. Do roku 2015 evidujeme nejnižší počty živočichů v rámci celé UCSZOO, od roku 2016 již toto pomyslné poslední místo zaujímá zoologická zahrada Děčín. Zoo Spišská Nová Ves má svou průměrnou hodnotu (365) v letech 2010-2017 nejnižší ze všech sledovaných zoologických zahrad. Za Českou republiku má nejnižší průměrnou hodnotu zoo v Děčíně. Stejně jako v předchozím případě u druhů zvířat pozorujeme kolísavý vývoj počtu jedinců, kdy jednou hodnota roste, poté zase klesá. Zde je pouze jedna zoologická zahrada, u které počet živočichů ve sledovaném období stále roste, a to zoologická zahrada v Bratislavě.

3.5. Analýza zoologických zahrad v UCSZOO

V následujících podkapitolách budou analyzovány vybrané ekonomické ukazatele. Bude se jednat o celkové náklady, mzdové náklady, vlastní příjmy, příspěvek zřizovatele a dlouhodobý majetek. Jednotlivé údaje budou sledovány v letech 2010-2017.

3.5.1. Celkové neinvestiční náklady

Mezi celkové neinvestiční náklady zoologických zahrad zahrnujeme neinvestiční náklady provozní a mzdové, odpisy a ostatní náklady. Vývoj těchto nákladů v rámci všech sledovaných zoologických zahrad se nachází v tabulce 3.15.

V případě celkových neinvestičních nákladů bylo vždy nejvyšších hodnot dosaženo u zoo v Praze (průměrně 344 335 tis. Kč). Na pomyslném druhém místě je zoo ve Dvoře Králové, jejíž průměrná hodnota za sledované období činí 142 321 tis. Kč. Na Slovensku nejvíce neinvestičních nákladů vynaložila zoo v Bojnicích s průměrnou hodnotou 61 374 tis. Kč. V letech 2010 až 2013 měla však nejvyšší náklady zoo v Bratislava, v letech 2014 až 2017 však převzala toto prvenství právě zoo v Bojnicích. Na druhou stranu nejnižší průměrné náklady byly u zoo v Děčíně (19 651 tis. Kč) a poté v zoo ve Vyškově (21 153 tis. Kč). Na Slovensku je to zoo Spišská Nová Ves, jejíž průměrná hodnota v letech 2010 až 2017 činí 7 056 tis. Kč.

Tab. 3.15: Celkové neinvestiční náklady zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	77 829	76 395	62 173	63 821	78 077	80 053	96 525	100 291	79 396
Děčín	18 806	18 267	18 049	18 512	19 100	19 260	21 927	23 288	19 651
Dvůr Králové	148 525	150 550	140 814	139 573	158 455	164 104	178 859	177 685	142 321
Hluboká	28 109	34 575	31 746	35 195	24 348	41 475	39 278	41 135	34 483
Hodonín	21 092	21 935	21 535	20 852	21 516	22 030	23 700	25 119	22 222
Chomutov	35 132	35 812	35 813	37 360	42 100	41 429	51 776	59 231	42 332
Jihlava	32 367	32 508	33 202	37 750	42 927	44 424	48 646	52 161	40 498
Liberec	70 781	76 717	87 840	86 858	90 630	105 987	97 901	112 272	91 123
Olomouc	51 777	57 859	61 489	62 789	67 000	66 075	70 063	72 834	63 736
Ostrava	71 022	90 563	88 473	86 026	98 351	100 758	103 473	119 077	94 718
Plzeň	75 875	119 652	112 706	107 599	113 981	112 658	115 751	120 928	109 894
Praha	296 045	307 181	312 580	347 738	348 278	341 913	386 044	414 903	344 335
Ústí n. L	48 960	52 314	43 772	48 599	62 502	43 125	42 915	64 854	50 880
Vyškov	16 334	18 730	19 462	20 138	20 073	20 568	31 326	22 592	21 153
Zlín	74 020	81 366	77 175	76 434	92 631	100 858	106 752	105 501	89 342
Průměr ČR	71 112	78 295	76 455	71 283	85 331	86 981	94 329	100 791	83 072
Minimum	16 334	18 267	18 049	18 512	19 100	19 260	21 927	22 592	19 255
Maximum	296 045	307 181	312 580	347 738	348 278	341 913	386 044	414 903	344 335
Bojnice	39 820	47 446	48 143	56 578	64 211	79 643	75 008	80 145	61 374
Bratislava	50 270	55 651	54 026	60 746	61 106	56 834	59 822	60 428	57 360
Košice	30 348	34 882	34 140	39 794	44 360	46 024	47 150	45 155	40 232
SNV	4 912	5 521	5 807	7 076	7 513	7 864	8 944	8 811	7 056
Průměr SVK	31 338	35 875	35 529	41 049	44 298	47 591	47 731	48 635	41 506
Minimum	4 912	5 521	5 807	7 076	7 513	7 864	8 944	8 811	7 056
Maximum	50 270	55 651	54 026	60 746	64 211	79 643	75 008	80 145	64 963
Průměr UCSZOO	62 738	69 364	67 839	71 234	76 693	78 689	84 519	89 811	74 321

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

Průměrné celkové neinvestiční náklady všech zoo v České republice v letech 2010-2017 činí 83 072 tis. Kč, což je o 100,14 % více než průměrné náklady zoo na Slovensku (41 506 tis. Kč).

3.5.2. Mzdové náklady

Mzdové náklady tvoří obecně nejvýznamnější položku na straně nákladů organizace. Celkové mzdové náklady jsou tvořeny třemi složkami, a to mzdovými náklady (hrubá mzda), zákonnými sociálními náklady (odvody do fondu kulturních a sociálních potřeb) a zákonným sociálním pojištěním (odvody za zaměstnavatele). Jak se mzdové náklady u sledovaných zoologických zahrad vyvíjely, nalezneme v příloze č. 8. Největší mzdové náklady (průměrně 82 174 tis. Kč) jsou vynakládány zoologickou zahradou v Praze. Důvodem tohoto je fakt, že pražská zoo má největší počet zaměstnanců, což již bylo zmiňováno. Za touto zoo je zahrada ve Dvoře Králové, která průměrně svým zaměstnancům v letech 2010-2017 vyplatila 42 778 tis. Kč. Na Slovensku měla největší průměrné mzdové náklady (18 775 tis. Kč) zoo v Bojnicih a na pomyslném druhém místě zoo v Bratislavě (17 331 tis. Kč). Naopak nejméně mzdových nákladů v Česku bylo vynaloženo zoo ve Vyškově (průměrně 7 303 tis. Kč)

a na Slovensku zoo ve Spišské Nové Vsi (průměrně 2 690 tis. Kč). Průměrné mzdové náklady všech zoologických zahrad v České republice v letech 2010-2017 činí 24 276 tis. Kč, což je o 92,24 % více než průměrné mzdové náklady zoologických zahrad na Slovensku (12 628 tis. Kč). V následující tabulce 3.16 budou uvedeny podíly mzdových nákladů na celkových neinvestičních nákladech.

Tab. 3.16: Podíl mzdových nákladů na celkových neinvestičních nákladech zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	31,82	30,90	32,76	28,41	29,50	32,39	26,17	32,68	30,58
Děčín	37,37	37,74	39,67	40,71	38,13	38,91	37,52	37,56	38,45
Dvůr Králové	26,02	26,23	27,74	28,81	26,59	27,22	26,49	28,49	27,20
Hluboká	27,76	23,07	25,22	24,40	37,85	22,37	25,97	28,34	26,87
Hodonín	33,79	35,20	35,31	37,68	37,01	38,42	37,83	40,34	36,95
Chomutov	33,63	32,93	48,81	35,62	47,66	51,82	50,42	50,55	43,93
Jihlava	30,38	30,45	30,64	29,46	27,84	27,75	27,59	28,49	29,08
Liberec	30,06	42,02	40,30	40,80	29,36	27,60	32,80	30,68	34,20
Olomouc	30,34	27,72	29,03	26,98	26,64	27,08	27,69	30,88	28,30
Ostrava	30,78	26,53	27,61	28,44	26,61	27,64	29,93	32,64	28,77
Plzeň	42,89	27,82	29,26	31,78	31,36	31,25	33,03	34,12	32,69
Praha	23,51	23,20	24,13	22,31	23,53	25,44	23,88	24,67	23,83
Ústí n. L	29,72	26,19	33,40	30,86	25,23	41,82	44,72	34,16	33,26
Vyškov	35,10	35,88	37,12	36,48	36,42	37,54	25,26	37,44	35,16
Zlín	31,23	26,96	28,59	30,04	23,86	23,85	23,42	27,85	26,98
Průměr ČR	31,63	30,19	32,64	43,30	31,17	32,07	31,51	33,26	33,22
Minimum	23,51	23,07	24,13	22,31	23,53	22,37	23,42	24,67	23,32
Maximum	42,89	42,02	48,81	40,80	47,66	51,82	50,42	50,55	47,56
Bojnice	36,50	33,39	31,85	29,76	30,79	26,57	30,08	30,15	31,14
Bratislava	28,67	25,82	27,04	28,89	31,76	33,05	32,29	33,43	30,12
Košice	27,58	25,52	30,41	29,50	28,81	27,54	30,77	31,84	29,00
SNV	38,76	35,99	35,06	37,59	40,22	39,52	38,07	38,55	37,97
Průměr SVK	32,88	30,18	31,09	31,44	32,90	31,67	32,80	33,49	32,06
Minimum	27,58	25,52	27,04	28,89	28,81	26,57	30,08	30,15	28,08
Maximum	38,76	35,99	35,06	37,59	40,22	39,52	38,07	38,55	37,97
Průměr UCSZOO	31,89	30,19	32,31	31,50	31,54	31,99	31,79	33,31	31,81

Zdroj: UCSZOO: Rozpočty jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní zpracování.

Největší podíl mzdových nákladů na celkových neinvestičních nákladech nalezneme u zoo v Chomutově (průměrně 43,93 %). Druhý největší podíl je u zoo v Děčíně, kdy mzdy tvoří průměrně 38,45 %. Naopak nejnižší podíl mzdových nákladů nalezneme u zoo v Praze (průměrně 23,83 %) a hned za touto zoo je zoo Hluboká (26,87 %). Průměrný podíl mzdových nákladů na celkových neinvestičních nákladech zoo v ČR je 33,22 %. U zoo na Slovensku je největší podíl mzdových nákladů po celé sledované období u zoo ve Spišské Nové Vsi (průměrně 37,97 %) a druhý největší podíl mezd na nákladech je u zoo v Bojniciích. Nejnižších hodnot tohoto ukazatele dosahuje zoo Košice (29,00 %). Průměrná hodnota všech zoo na Slovensku je o 1,16 procentního bodu nižší než průměrná hodnota všech zoo v Česku.

V úvodu práce byla stanovena hypotéza, že celkové mzdové náklady zoo v UCSZOO tvoří více než 50 % celkových neinvestičních nákladů. Na základě této hypotézy bylo zjištěno, že průměrný podíl mzdových nákladů na celkových neinvestičních nákladech za všechny zoologické zahrady v UCSZOO je 31,81 % za období 2010 až 2017. Jedinou zoologickou zahradou, jejíž hodnota přesáhla 50 %, je zoo v Chomutově. Bylo tomu tak v letech 2015 (51,82 %), 2016 (50,42 %) a 2017 (50,55 %), avšak průměrná hodnota za celé sledované období činí 43,93 %. Na základě zjištěných výsledků **není stanovena hypotéza potvrzena.**

3.5.3. Vlastní příjmy

Vlastní příjmy tvoří velice významný (v některých případech i nejvýznamnější) zdroj příjmů zoologických zahrad, a jak již z názvu vyplývá, jsou vytvořeny vlastní činností zoologických zahrad. Do těchto příjmů jsou zahrnuty příjmy ze vstupného, z prodeje zvířat, z pronájmu, výnosy z reklamy a ostatní výnosy.

Tab. 3.17: Vlastní příjmy zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	29 565	29 954	27 374	26 601	26 304	27 314	34 250	37 893	29 907
Děčín	5 073	5 457	5 323	5 420	7 089	5 512	7 779	7 729	6 173
Dvůr Králové	104 314	98 381	91 792	88 777	109 920	115 704	130 047	126 463	108 175
Hluboká	12 242	17 552	16 163	18 853	21 047	22 131	21 559	22 069	18 952
Hodonín	8 009	9 917	9 842	11 233	13 519	12 254	12 303	14 472	11 444
Chomutov	15 711	17 030	16 102	16 750	20 310	16 418	21 545	25 624	18 686
Jihlava	20 931	19 457	20 622	26 000	27 508	28 183	33 377	34 834	26 364
Liberec	30 880	39 882	47 643	46 711	49 252	56 057	60 648	56 514	48 448
Olomouc	26 050	32 055	37 631	38 223	46 854	42 332	45 552	47 384	39 510
Ostrava	36 584	57 963	49 932	50 593	57 638	53 501	54 227	60 070	52 564
Plzeň	51 265	52 776	44 663	44 618	49 731	47 948	51 156	56 164	49 790
Praha	213 542	225 505	235 638	272 582	286 484	277 561	319 019	335 715	270 756
Ústí n. L.	19 178	16 327	15 158	15 150	20 616	24 158	18 154	21 909	18 831
Vyškov	8 133	9 562	12 129	11 507	12 439	11 399	14 036	13 012	11 527
Zlín	47 305	58 490	55 849	56 318	71 174	87 293	92 989	91 447	70 108
Průměr ČR	41 919	46 021	45 724	48 622	54 659	55 184	61 109	63 420	52 082
Minimum	5 073	5 457	5 323	5 420	7 089	5 512	7 779	7 729	6 173
Maximum	213 542	225 505	235 638	272 582	286 484	277 561	319 019	335 715	270 756
Bojnice	19 171	21 904	21 319	25 944	30 692	29 376	35 099	34 862	27 296
Bratislava	21 677	19 040	28 961	31 292	30 858	24 079	24 994	24 723	25 703
Košice	13 783	16 615	10 936	14 563	13 724	12 783	16 969	19 947	14 915
SNV	2 356	3 096	3 268	3 977	4 242	4 513	5 350	5 568	4 046
Průměr SVK	14 247	15 164	16 121	18 944	19 879	17 688	20 603	21 275	17 990
Minimum	2 356	3 096	3 268	3 977	4 242	4 513	5 350	5 568	4 046
Maximum	21 677	21 904	28 961	31 292	30 858	29 376	35 099	34 862	29 254
Průměr UCSZOO	36 093	39 524	39 492	42 374	47 337	47 290	52 582	54 547	44 905

Zdroj: Výroční zprávy UCSZOO. Vlastní zpracování.

V předchozí tabulce 3.17 je zachycen vývoj vlastních příjmů v letech 2010 až 2017. Největší množství finanční příjmů za vlastní činnost vytvořila za celé sledované období zoologická

zahrada v Praze. Průměrná hodnota vlastních příjmů této zoo činí v letech 2010 až 2017 270 756 tis. Kč a tato hodnota je mnohonásobně vyšší než průměrné hodnoty ostatních zahrad. Na pomyslném druhém místě se s průměrnou hodnotou 108 175 tis. Kč umístila zoo ve Dvoře Králové a tato hodnota je o 60,05 % nižší než průměrná hodnota zoo v Praze. Nejméně příjmů z vlastní činnosti bylo získáno zoologickou zahradou v Děčíně, a to průměrně 6 173 tis. Kč. Nejnižších hodnot u slovenských zahrad nalezneme u zoo Spišská Nová Ves, která průměrně za období 2010 až 2017 získala 4 046 tis. Kč. Nejvyšší příjmy z vlastní činnosti za slovenské zoo se vyvíjely střídavě, jednou měla nejvíce financí zoo Bojnice, jednou zoo v Bratislavě, avšak po spočtení průměrné hodnoty je na tom nejlépe zoo Bojnice. Průměrná hodnota vlastních příjmů za všechny zoologické zahrady v Česku činí 52 082 tis. Kč, což je o 189,51 % více, než průměrná hodnota příjmů vlastních příjmů zoologických zahrad na Slovensku (17 990 tis. Kč)

3.5.4. Příspěvek zřizovatele

Jak již bylo zmíněno, důležitými finančními prostředky jsou příjmy z vlastní činnosti, do které patří vstupné, pronájem nebo například prodej zvířat. Velmi významným (mnohdy i nejvýznamnějším) zdrojem financí je však pro zoologické zahrady příspěvek zřizovatele. Tento příspěvek se v rámci jednotlivých zoologických zahrad liší. Jak se příspěvek zřizovatele pro jednotlivé zoo vyvíjel, je k nalezení v příloze č. 9. Z přílohy lze vyčíst, že nejvyšší částky v celém sledovaném období získává od svého zřizovatele zoologická zahrada v Praze. V průměru se jednalo o 98 590 tis. Kč. Druhou nejvyšší průměrnou částku v letech 2010-2017 obdržela zoologická zahrada v Plzni a to 64 437,- Kč. Na Slovensku bylo přiděleno největší množství finančních prostředků za celé sledované období zoologické zahradě Bratislava a na pomyslném druhém místě se umístila zoo Bojnice. Nejmenšího průměrného příspěvku obdržela zoologická zahrada Spišská Nová Ves s hodnotou 3 136 tis. Kč a spolu se zoo v Hodoníně a Vyškově měly jako jediné průměrnou hodnotu příspěvku pod 10 000 tis. Kč.

V následující tabulce 3.18. je uvedena procentní závislost PO na příspěvku zřizovatele. Ukazatel procentní závislosti příspěvkové organizace na příspěvku zřizovatele se vypočte jako procentní podíl neinvestičního příspěvku zřizovatele na provoz a celkových neinvestičních nákladů na hlavní činnosti. Čím je hodnota vyšší, znamená to vyšší finanční závislost příspěvkové organizace na příspěvku zřizovatele a nižší příjmy příspěvkové organizace.

Tab. 3.18: Závislost PO na příspěvku zřizovatele zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	55,69	54,85	54,23	54,64	63,44	63,41	59,18	56,53	57,75
Děčín	67,00	65,88	66,49	64,82	62,83	64,90	62,48	61,71	64,51
Hluboká	56,85	48,82	46,89	44,01	55,36	41,95	44,29	51,94	48,76
Hodonín	57,62	50,92	49,31	41,84	36,34	42,91	33,65	37,73	43,79
Chomutov	45,79	43,96	45,37	49,44	42,76	48,52	52,35	48,71	47,11
Jihlava	29,47	39,31	38,12	29,32	37,27	35,57	29,81	29,05	33,49
Liberec	46,48	42,16	40,88	44,55	41,74	41,93	34,02	39,27	41,38
Olomouc	44,74	40,04	37,66	35,99	29,70	34,20	37,82	36,87	37,13
Ostrava	43,57	36,58	39,27	37,68	35,54	38,33	39,51	43,53	39,25
Plzeň	78,80	54,10	58,69	61,74	56,02	56,79	55,02	55,30	59,56
Praha	34,65	34,49	31,12	28,34	25,54	26,96	24,90	25,82	28,98
Ústí nad Labem	52,44	63,93	60,16	62,87	62,93	77,61	74,15	60,53	64,33
Vyškov	47,42	35,28	43,43	42,24	41,88	42,94	53,69	44,60	43,94
Zlín	34,25	25,02	28,54	25,22	22,55	15,69	13,32	15,17	22,47
Průměr ČR	49,63	45,38	45,72	44,48	43,85	45,12	43,87	43,34	45,17
Minimum	29,47	25,02	28,54	25,22	22,55	15,69	13,32	15,17	20,79
Maximum	78,80	65,88	66,49	64,82	62,93	77,61	74,15	61,71	67,66
Bojnice	43,74	43,34	38,07	35,34	37,13	28,03	44,88	40,60	38,89
Bratislava	56,93	48,63	46,72	49,26	52,00	59,77	67,80	54,23	54,42
Košice	50,45	45,19	47,86	44,80	50,75	52,26	51,58	56,56	49,93
Spišská Nová Ves	52,54	48,13	51,08	46,89	45,02	43,64	38,67	37,40	45,42
Průměr SVK	50,92	46,32	45,93	44,07	46,22	45,93	50,73	47,20	47,16
Minimum	43,74	43,34	38,07	35,34	37,13	28,03	38,67	37,40	37,72
Maximum	56,93	48,63	51,08	49,26	52,00	59,77	67,80	56,56	55,25
Průměr UCSZOO	49,91	45,59	45,77	44,39	44,38	45,30	45,40	44,20	45,62

Zdroj: UCSZOO: Rozpočty jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní výpočty.

Z tabulky 3.18 je patrné, že nejméně závislá na příspěvku zřizovatele je zoologická zahrada ve Zlíně a průměrná hodnota tohoto ukazatele je ve sledovaném období 22,47 %, což je nejnižší hodnota v rámci celé UCSZOO. Vývoj hodnot od roku 2012 klesá, v roce 2017 došlo k mírnému nárůstu (o 13,89 %). Co se týče slovenských zoologických zahrad, zde má nejnižší průměrnou hodnotu zoo Bojnice (38,89 %). V případě této zoo dochází ke snižování hodnot do roku 2015, od roku 2016 však hodnoty rostou, a to o 60,11 % (rok 2016 s porovnáním roku 2015).

Naopak nejvyšších hodnot, a tudíž nejvíce závislé na příspěvku zřizovatele je v České republice průměrně zoo Děčín a na Slovensku zoo v Bratislavě. Vývoj procentní závislosti u zoo v Děčíně je kolísavý a průměrná hodnota této zoo (64,51 %) je pouze o 0,28 % vyšší (o 0,18 procentního bodu) než druhá nejvyšší průměrná hodnota, která je zaznamenána u zoo v Ústí nad Labem. Co se týče zoologické zahrady v Bratislavě, zde dosahuje průměrná hodnota závislosti na příspěvku zřizovatele 54,42 %.

Následující kapitola se bude zabývat pouze zoologickými zahradami ve formě příspěvkové organizace v rámci UCSZOO. Vybrané hodnoty budou zhodnoceny pomocí přepočtu

na jednotku. Vybranými jednotkami budou návštěvník, přepočtený počet zaměstnanců, hektar expoziční plochy a otevírací hodina. Vybrané ukazatele budou rozděleny dle toho, zda jsou řazeny k ekonomickým či výkonovým ukazatelům. V závěru kapitoly bude spočtena příjmová soběstačnost a celková zadluženost

4. ZHODNOCENÍ VYBRANÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD DLE ZVOLENÝCH KRITÉRIÍ

Důležitým předpokladem pro zlepšování chování organizací v konkurenčním prostředí je měření jejich výkonnosti, efektivnosti a identifikace zdrojů jejich neefektivnosti. Z obecného hlediska lze hodnotit ty homogenní jednotky, které vykonávají podobnou nebo ideálně stejnou aktivitu. Na to, jak jsou organizace efektivní, mají vliv všechny vstupy a výstupy, i přesto, že některé mohou být považovány za důležitější a ostatní za méně důležité. V praxi se nejčastěji používají různé poměrové ukazatele, které vycházejí z jednotlivých finančních výkazů organizací. Jejich nevýhodou je však fakt, že postihují pouze dva či několik faktorů, které ovlivňují celkovou efektivnost, jelikož na tom, jak je organizace efektivní a výkonná, závisí celá řada charakteristik. Jednotlivé charakteristiky mohou být různé a navzájem obvykle obtížně srovnatelné. K těmto charakteristikám můžeme zařadit například počet zaměstnanců, plochu, se kterou jednotka disponuje nebo také různé finanční charakteristiky. Jednotlivé poměrové ukazatele slouží ke sledování fungování hodnocené jednotky či její porovnání s jednotkami ostatními a mohou být v tomto případě velmi užitečné. (Jablonský, 2015)

V následující kapitole budou zhodnoceny zoologické zahrady dle ukazatelů v oblasti ekonomiky, v oblasti výkonu, příjmová soběstačnost a celková zadluženost.

4.1. Ukazatele v oblasti ekonomiky

V oblasti ekonomiky budou zkoumány následující ukazatele: mzdové náklady na návštěvníka, mzdové náklady na zaměstnance, vlastní příjmy na návštěvníka a celkové neinvestiční náklady na návštěvníka. Výpočty zmíněných ukazatelů napomohou k naplnění hlavního cíle práce.

4.1.1. Mzdové náklady na návštěvníka

Ukazatel, kdy zjišťujeme, kolik mzdových nákladů připadá na jednoho návštěvníka, se vypočte jako poměrový ukazatel, kdy číselník obsahuje celkové mzdové náklady a ve jmenovateli je celkový počet návštěvníků. Vypočtené hodnoty tohoto ukazatele jsou uvedeny v tabulce 4.1.

Tab. 4.1: Mzdové náklady na návštěvníka zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017 (v Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	104	96	82	69	84	101	82	106	91
Děčín	96	74	76	83	66	73	72	76	77
Hluboká	39	31	37	37	34	37	39	45	37
Hodonín	52	52	53	59	50	57	55	61	55
Chomutov	55	49	79	63	84	83	94	104	76
Jihlava	43	37	42	40	42	45	40	47	42
Liberec	69	85	80	84	80	70	67	80	77
Olomouc	43	43	49	53	50	55	57	66	52
Ostrava	67	48	56	57	48	57	61	77	59
Plzeň	71	72	78	85	84	81	87	91	81
Praha	59	52	59	70	59	66	64	71	63
Ústí nad Labem	108	91	101	122	106	122	119	135	113
Vyškov	36	35	41	44	45	49	47	50	43
Zlín	52	44	45	48	38	38	37	47	44
Průměr ČR	64	58	63	65	62	67	66	75	65
Minimum	36	31	37	37	34	37	37	45	37
Maximum	108	91	101	122	106	122	119	135	113
Bojnice	52	49	52	61	61	66	63	67	59
Bratislava	48	43	51	63	63	62	62	70	58
Košice	59	49	61	52	61	63	62	69	60
Spišská Nová Ves	26	24	24	30	33	33	31	30	29
Průměr SVK	46	41	47	51	55	56	55	59	51
Minimum	26	24	24	30	33	33	31	30	29
Maximum	59	49	61	63	63	66	63	70	62
Průměr UCSZOO	60	54	59	62	60	64	63	72	62

Zdroj: UCSZOO: Rozpočty jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní výpočty.

Nejvyšší mzdové náklady v rámci zoologických zahrad v Česku, které připadají na jednoho návštěvníka, vynakládá v celém sledovaném období zoologická zahrada Ústí nad Labem. Průměrná hodnota 113 Kč v letech 2010-2017 se jako jediná přehoupala přes hranici 100 Kč. Za touto zoo se umístila zoo v Brně s průměrnou hodnotou 91 Kč. Naopak nejnižších hodnot v rámci tohoto ukazatele dosahuje zoo Hluboká, jejíž průměrná hodnota činí 37 Kč a zoo Jihlava s hodnotou 42 Kč. Průměr všech zoologických zahrad v České republice ve sledovaném období 2010-2017 činí 65 Kč na návštěvníka.

Co se týče slovenských zoologických zahrad, zde dosahuje nejvyšších průměrných mzdových nákladů na jednoho návštěvníka zoologická zahrada Košice, a to 60 Kč. V těsném závěsu je zoologická zahrada Bojnice s průměrnou hodnotou 59 Kč a zoo Bratislava s 58 Kč. Nejnižší průměrnou částku (29 Kč) na jednoho návštěvníka vynakládá zoo Spišská Nová Ves. Průměr všech zoologických zahrad na Slovensku ve sledovaném období 2010-2017 činí 51 Kč na návštěvníka.

Průměrná hodnota mzdových nákladů na návštěvníka zoologických zahrad v Česku za léta 2010 až 2017 je o 27,45 % větší než průměrná hodnota zoo na Slovensku. V každém

ze sledovaných let jsou průměrné hodnoty českých zoologických zahrad vyšší než průměrné hodnoty zoologických zahrad na Slovensku. Největší rozdíl mezi těmito průměry byl v roce 2010, a to o 18 Kč, kdežto nejmenší rozdíl mezi průměrnými hodnotami byl v roce 2014 (7 Kč). Nejvyšší průměrné hodnoty mzdových nákladů na návštěvníka bylo za všechny zoologické zahrady v rámci UCSZOO dosaženo v roce 2017 (72 Kč) a nejnižší byla tato hodnota v roce 2011 (54 Kč).

Fakt, že se hodnoty mzdových nákladů na jednoho návštěvníka v rámci jednotlivých zoologických zahrad mění, je pro lepší představu uveden v příloze č. 11 v grafu, ve kterém je tento ukazatel znázorněn za rok 2010 a 2017. Lze vidět, že ve všech zoologických zahradách došlo k nárůstu těchto nákladů, krom zoologické zahrady v Děčíně a ve Zlíně. V zoo Děčín došlo k poklesu o 20 Kč na návštěvníka, hodnota zoo Zlín klesla o 5 Kč. Největší nárůst je zaznamenán u zoo Chomutov (49 Kč), na Slovensku byl na největší nárůst u zoo v Bratislavě (22 Kč). Naopak nejmenší nárůst byl u zoologické zahrady v Brně (2 Kč) a na Slovensku u zoo Spišská Nová Ves (4 Kč).

4.1.2. Mzdové náklady na zaměstnance

Ukazatel mzdových nákladů na zaměstnance se vypočte tak, že v čitateli jsou celkové mzdové náklady a ve jmenovateli přepočtený počet zaměstnanců. Zjištěné výsledky jsou uvedeny v tabulce 4.2.

Nejvyšší mzdové náklady v rámci zoologických zahrad v Česku, které připadají na jednoho zaměstnance, vynakládá v celém sledovaném období zoologická zahrada v Praze. Průměrná hodnota 370 tis. Kč v letech 2010-2017 se jako jediná přehoupala přes hranici 300 tis. Kč. Za touto zoo se umístila zoo v Liberci s průměrnou hodnotou 292 tis. Kč. Naopak nejnižších hodnot v rámci tohoto ukazatele dosahuje zoo Ústí nad Labem, jejíž průměrná hodnota činí 225 tis. Kč a zoo Jihlava s hodnotou 237 tis. Kč. Průměr všech zoologických zahrad v České republice ve sledovaném období 2010-2017 činí 266 tis. Kč na zaměstnance, což znamená, že celkové mzdové náklady na jednoho zaměstnance zoologické zahrady jsou průměrně přibližně 22 167 Kč měsíčně.

Co se týče slovenských zoologických zahrad, zde dosahuje nejvyšších průměrných mzdových nákladů na jednoho zaměstnance zoologická zahrada v Bratislavě, a to 239 tis. Kč. Na pomyslném druhém místě je zoologická zahrada Spišská Nová Ves s průměrnou hodnotou 226 tis. Kč a zoo Bratislava s 225 tis. Kč. Nejnižší průměrnou částku (196 tis. Kč) na jednoho zaměstnance vynakládá zoo Košice. Průměr všech zoologických zahrad na Slovensku

ve sledovaném období 2010-2017 činí 221 tis. Kč na zaměstnance, což znamená, že celkové mzdové náklady na jednoho zaměstnance zoologické zahrady jsou průměrně přibližně 18 417 Kč měsíčně.

Tab. 4.2: Mzdové náklady na zaměstnance zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017 (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	223	223	242	238	279	279	274	284	255
Děčín	224	226	230	236	240	234	261	284	242
Hluboká	240	238	244	246	263	258	261	291	255
Hodonín	216	221	230	238	227	235	249	290	238
Chomutov	206	210	301	207	296	294	344	405	283
Jihlava	225	227	221	231	235	237	247	270	237
Liberec	245	339	340	341	251	257	272	292	292
Olomouc	234	223	239	223	238	239	249	280	241
Ostrava	232	217	248	250	260	273	287	337	263
Plzeň	255	259	250	259	269	265	287	312	270
Praha	336	345	356	357	370	380	393	420	370
Ústí nad Labem	225	236	230	217	218	215	222	235	225
Vyškov	249	261	268	253	247	257	312	310	270
Zlín	260	252	263	277	269	286	296	358	283
Průměr ČR	241	248	262	255	262	265	283	312	266
Minimum	206	210	221	207	218	215	222	235	217
Maximum	336	345	356	357	370	380	393	420	370
Bojnice	184	201	193	206	234	249	262	268	225
Bratislava	187	187	202	241	271	272	275	278	239
Košice	167	171	176	199	203	201	227	225	196
Spišská Nová Ves	200	209	204	225	235	239	249	243	226
Průměr SVK	185	192	194	218	236	240	253	253	221
Minimum	167	171	176	199	203	201	227	225	196
Maximum	200	209	204	225	271	272	275	278	242
Průměr UCSZOO	228	236	247	247	256	259	276	299	256

Zdroj: UCSZOO: Rozpočty jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní výpočty.

Průměrná hodnota mzdových nákladů na zaměstnance zoologických zahrad v Česku za léta 2010 až 2017 je o 20,36 % větší než průměrná hodnota zoologických zahrad na Slovensku. Také v tomto případě jsou v každém ze sledovaných let průměrné hodnoty českých zoologických zahrad vyšší než průměrné hodnoty zoologických zahrad na Slovensku. Největší rozdíl mezi těmito průměry byl v roce 2012, a to o 68 tis. Kč, kdežto nejmenší rozdíl mezi průměrnými hodnotami byl v roce 2015 (25 tis. Kč). Nejvyšší průměrné hodnoty mzdových nákladů na návštěvníka bylo za všechny zoologické zahrady v rámci UCSZOO dosaženo v roce 2017 (299 tis. Kč) a nejnižší byla tato hodnota v roce 2010 (228 tis. Kč).

Graficky znázorněné hodnoty mzdových nákladů na zaměstnance v rámci jednotlivých zoologických zahrad za rok 2010 a rok 2017 jsou k nalezení v příloze č. 11. Z grafu je patrné, že ve všech sledovaných zoologických zahradách došlo ke zvýšení průměrných hodnot. Za Českou republiku byl největší rozdíl mezi rokem 2010 a 2017 v zoologické zahradě

v Chomutově, kdy se hodnota zvýšila o 199 tis. Kč a naopak nejmenší nárůst byl zaznamenán u zoo Ústí nad Labem, kdy byly průměrné mzdové náklady na zaměstnance v roce 2017 o 10 tis. Kč větší než v roce 2010. U zoo na Slovensku došlo k největšímu nárůstu u zoo v Bratislavě (91 tis. Kč) a nejnižší nárůst byl zaznamenán v zoo Spišská Nová Ves (43 tis. Kč)

4.1.3. Vlastní příjmy na návštěvníka

Ukazatel vlastní příjmy na návštěvníka vypovídá o tom, kolik finančních prostředků získaných vlastní činností organizace připadá na jednoho návštěvníka zoologické zahrady. Tento poměrový ukazatel se vypočte tak, že do čitatele dosadíme celkové vlastní příjmy organizace a do jmenovatele celkový počet návštěvníků. Zjištěné výsledky tohoto ukazatele se nacházejí v tabulce 4.3.

Tab. 4.3: Vlastní příjmy na návštěvníka zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017 (v Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	124	122	111	102	96	106	112	123	112
Děčín	69	59	56	60	65	54	68	68	62
Hluboká	62	69	76	82	78	88	83	85	78
Hodonín	59	67	69	84	84	83	76	87	76
Chomutov	73	70	73	80	85	63	78	89	76
Jihlava	92	73	85	95	96	103	100	110	94
Liberec	100	105	107	110	148	134	127	130	120
Olomouc	71	86	103	119	131	130	134	140	114
Ostrava	111	116	115	117	107	109	106	118	113
Plzeň	111	114	106	111	116	110	116	124	114
Praha	180	164	183	244	207	211	220	232	205
Ústí nad Labem	142	108	105	123	138	163	112	134	128
Vyškov	51	50	69	68	76	73	83	76	68
Zlín	107	116	114	119	122	136	139	145	125
Průměr ČR	97	94	98	108	111	112	111	119	106
Minimum	51	50	56	60	65	54	68	68	59
Maximum	180	164	183	244	207	211	220	232	205
Bojnice	68	68	72	94	95	92	97	97	85
Bratislava	72	57	101	112	100	79	81	86	86
Košice	97	91	64	64	66	64	72	96	77
Spišská Nová Ves	32	37	39	45	47	47	49	50	43
Průměr SVK	67	63	69	79	77	70	75	82	73
Minimum	32	37	39	45	47	47	49	50	43
Maximum	97	91	101	112	100	92	97	97	98
Průměr UCSZOO	90	87	92	102	103	102	103	111	99

Zdroj: UCSZOO: Výroční zprávy. Vlastní výpočty.

Nejvíce finančních prostředků získaných vlastní činností zoologických zahrad v Česku, které připadají na jednoho návštěvníka, nalezneme u zoo v Praze. Průměrná hodnota činí v letech 2010 až 2017 205 Kč a jednotlivé vypočtené hodnoty jsou vždy v každém ze sledovaných

let nejvyšší ze všech českých zoo. Za pražskou zoo se s průměrnou hodnotou 128 Kč nachází zoo Ústí nad Labem. Naopak nejnižší průměrnou hodnotu tohoto ukazatele má zoo v Děčíně, jejíž průměrná hodnota je 62 Kč a následně zoo ve Vyškově s 68 Kč. Průměrná hodnota všech zoologických zahrad v České republice ve sledovaném období 2010-2017 je 106 Kč na jednoho návštěvníka.

V rámci zoologických zahrad na Slovensku nejvíce vlastních příjmů připadajících na jednoho návštěvníka vytvořila průměrně zoologická zahrada v Bratislavě, a to 86 Kč a hned vzápětí, s rozdílem o 1 Kč méně, zoo v Bojnicih. V letech 2012 až 2014 dosahovala nejvyšších hodnot zoo v Bratislavě, v letech 2015 až 2017 zoo Bojnice a v letech 2010 a 2011 zoo Košice. Nejnižší průměrnou částku (43 Kč) na jednoho návštěvníka bylo přiděleno zoo ve Spišské Nové Vsi. Průměrná hodnota všech zoologických zahrad na Slovensku ve sledovaném období 2010 - 2017 je 73 Kč.

Průměrná hodnota vlastních příjmů na jednoho návštěvníka zoologických zahrad v Česku za léta 2010 až 2017 je o 45,21 % větší než průměrná hodnota zoologických zahrad na Slovensku. Stejně jako v předchozích případech jsou průměrné hodnoty českých zoo vyšší než průměrné hodnoty zoologických zahrad na Slovensku. Největší rozdíl mezi těmito průměry byl v roce 2015, a to o 42 Kč na návštěvníka. Nejmenší rozdíl mezi průměrnými hodnotami byl v letech 2012 a 2013 (29 Kč). Co se týče průměrných hodnot za všechny zoologické zahrady ve formě příspěvkové organizace v UCSZOO, nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2017 (111 Kč) a naopak nejnižší byla částka v roce 2011 (87 Kč)

Grafické znázornění vlastních příjmů na návštěvníka v jednotlivých zoo za rok 2010 a rok 2017 je uvedeno v příloze č. 12. U čtyř zoologických zahrad (konkrétně u zoo Brno, Děčín, Ústí nad Labem a Košice) došlo ke snížení průměrných hodnot tohoto ukazatele. U zoo v Ústí nad Labem činí tento rozdíl 8 Kč, u zbylých tří zmíněných je tento rozdíl pouze o jednotku. U všech ostatních zahrad došlo k nárůstu a největší nárůst v rámci České republiky byl zaznamenán u zoo v Olomouci (o 69 Kč) a u slovenských zoo nejvíce vzrostla hodnota zoo v Bojnicih (o 29 Kč).

4.1.4. Celkové neinvestiční náklady na návštěvníka

Celkové neinvestiční náklady na jednoho návštěvníka se vypočítají jako jednoduchý poměrový ukazatel, kdy celkové neinvestiční náklady vydělíme počtem návštěvníků. Vypočtené hodnoty tohoto ukazatele se nacházejí v tabulce 4.4.

Tab. 4.4: Celkové neinvestiční náklady na návštěvníka zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017 (v Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	327	311	251	244	285	310	315	326	296
Děčín	257	196	191	205	174	187	192	203	201
Hluboká	141	135	149	153	90	165	151	158	143
Hodonín	155	149	150	155	134	149	146	151	149
Chomutov	162	148	162	178	175	160	187	206	172
Jihlava	143	122	136	137	150	162	145	165	145
Liberec	228	202	197	205	273	254	204	259	228
Olomouc	140	155	168	196	188	203	206	215	184
Ostrava	216	181	204	200	182	206	203	235	203
Plzeň	165	260	266	268	267	258	262	267	252
Praha	250	224	243	312	252	259	267	287	262
Ústí nad Labem	362	346	303	394	419	292	265	395	347
Vyškov	102	99	111	120	123	132	186	133	126
Zlín	167	162	158	161	158	158	160	167	161
Průměr ČR	201	192	192	209	205	207	206	226	205
Minimum	102	99	111	120	90	132	145	133	117
Maximum	362	346	303	394	419	310	315	395	356
Bojnice	141	147	163	204	199	248	208	223	192
Bratislava	166	165	188	217	198	187	193	210	191
Košice	213	191	200	175	212	229	201	217	205
Spišská Nová Ves	66	66	70	80	82	82	82	79	76
Průměr SVK	147	142	155	169	173	187	171	182	166
Minimum	66	66	70	80	82	82	82	79	76
Maximum	213	191	200	217	212	248	208	223	214
Průměr UCSZOO	189	181	184	200	198	202	199	216	196

Zdroj: UCSZOO: Výroční zprávy. Vlastní výpočty.

Zoo, která má nejvyšší hodnotu neinvestičních nákladů připadajících na jednoho návštěvníka, je zoo v Ústí nad Labem. Průměrná hodnota této zoo je v období 2010 až 2017 347 Kč. Na pomyslném druhém místě nalezneme zoo v Brně (průměrná hodnota 296 Kč) a v letech 2015 a 2016 měla tato zoo nejvyšší hodnoty v rámci všech zoo v České republice. Naopak nejnižší průměrnou hodnotu tohoto ukazatele má zoo ve Vyškově, a to 126 Kč a následně zoo Hluboká s průměrem 143 Kč. Průměrná hodnota celkových neinvestičních nákladů za všechny zoo v České republice ve sledovaném období 2010-2017 je 205 Kč na jednoho návštěvníka.

U Slovenských zoologických zahrad dosahuje nejvyšší neinvestičních nákladů na návštěvníka zoo v Košicích, a to průměrně 205 Kč. Zoo Bojnice je na pomyslném druhém místě s průměrnou hodnotou 192 Kč a průměrná hodnota zoo v Bratislavě je nižší pouze o jednotku (191 Kč). Spišská Nová Ves má tyto náklady na návštěvníka nejnižší v každém ze sledovaných let a průměrná hodnota tohoto ukazatele v letech 2010 až 2017 je 76 Kč.

Průměrná hodnota celkových neinvestičních nákladů zoologických zahrad v Česku za léta 2010 až 2017 je o 53,61 % větší než průměrná hodnota zoologických zahrad na Slovensku.

V rámci tohoto ukazatele je situace stejná jako ve všech předchozích případech, a to tak, že průměrné hodnoty zoo v ČR jsou vyšší než hodnoty zoo na Slovensku. Největšího rozdílu mezi průměrnými hodnotami bylo dosaženo v roce 2010, a to o 54 Kč na návštěvníka a naopak nejmenší rozdíl byl zaznamenán v roce 2015 (20 Kč). V rámci průměrných hodnot za všechny zoologické zahrady ve formě PO v UCSZOO, bylo nejvíce neinvestičních nákladů na návštěvníka vynaloženo v roce 2015 (202 Kč) a naopak nejméně to bylo v roce 2011 (181 Kč).

Grafické znázornění celkových neinvestičních nákladů na návštěvníka za rok 2010 a rok 2017 je uvedeno v příloze č. 12. Pouze u tří zoologických zahrad (konkrétně u zoo Děčín, Brno a Hodonín) se hodnota tohoto ukazatele snížila. V Děčíně, kde byl zaznamenán největší pokles, došlo ke snížení o 54 Kč, což znamená pokles o 21,01 %. Největší nárůst je patrný u zoo v Plzni, kdy došlo o zvýšení hodnoty o 102 Kč, tedy o 61,82 %. V rámci slovenských zoologických zahrad došlo pouze ke zvýšení sledovaných hodnot. K největšími nárůstu došlo u zoo v Bojnících, a to o 82 Kč (o 58,16 %). Nejmenší nárůst je zaznamenán u zoo Košice, kdy se hodnota zvýšila pouze o 4 Kč (o 1,88 %).

4.2. Ukazatele v oblasti výkonu

Pro zhodnocení efektivnosti zoologických zahrad v rámci výkonových ukazatelů, budou hodnoceny následující ukazatele: počet zaměstnanců na hektar expoziční plochy, počet návštěvníků na otevírací hodinu a počet návštěvníků na zaměstnance.

4.2.1. Počet zaměstnanců na hektar

Kolik zaměstnanců připadá na jeden hektar expoziční plochy, zjistíme pomocí ukazatele počet zaměstnanců na hektar a vypočte se tak, že v čitateli bude přepočtený počet zaměstnanců a ve jmenovateli velikost expoziční plochy v hektarech. Vypočtené hodnoty jsou v následující tabulce 4.5.

Tab. 4.5: Počet zaměstnanců na jeden hektar v zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	4	4	3	3	3	4	4	5	4
Děčín	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Hluboká	7	7	7	7	7	8	8	8	7
Hodonín	8	9	8	8	9	9	9	9	9
Chomutov	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Jihlava	5	5	6	6	6	6	7	7	6
Liberec	7	8	9	9	9	10	10	10	9
Olomouc	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Ostrava	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Plzeň	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Praha	4	4	4	4	4	5	5	5	4
Ústí nad Labem	3	2	3	3	3	3	3	4	3
Vyškov	6	6	7	7	7	8	6	7	7
Zlín	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Průměr ČR	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Minimum	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Maximum	8	9	9	9	9	10	10	10	9
Bojnice	3	3	3	3	4	4	4	4	4
Bratislava	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Košice	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Spišská Nová Ves	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Průměr SVK	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Minimum	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Maximum	3	3	3	3	4	4	4	4	4
Průměr UCSZOO	4	4	4	4	4	5	5	5	4

Zdroj: UCSZOO: Výroční zprávy. Vlastní výpočty.

Počet zaměstnanců, kteří připadají na jeden hektar expoziční plochy, se u zoo v ČR pohybují v rozmezí od 1 do 10 zaměstnanců. Největším průměrným počtem zaměstnanců disponuje zoo v Liberci a zoo v Hodoníně, a to 9 zaměstnanců. Pouze jeden zaměstnanec připadající na hektar expoziční plochy je u zoo v Chomutově a tento počet je se za celé sledované období nemění. Další zoo, u kterých je vývoj počtu zaměstnanců stejný, jsou zoo Děčín, Olomouc, Ostrava, Plzeň a Zlín. Průměrná hodnota všech zoo v ČR činí 5 zaměstnanců a tato hodnota je ve sledovaném období neměnná.

U zoo na Slovensku je rozmezí počtu zaměstnanců pouze od 1 do 4, kdy nejvíce zaměstnanců připadajících na jeden hektar nalezneme v zoo Bojnice. Naopak nejnižší hodnota, stejně jako v případě zoo v ČR, a to pouze jeden zaměstnanec, je v zoologické zahradě v Košicích. Vývoj hodnot je neměnný jak u zoo v Košicích, tak u zoo v Bratislavě. Ke zlepšení došlo pouze u zbylých dvou zoo, a to v Bojnicích (v roce 2014 o jednotku) a u zoo Spišská Nová Ves, taktéž o jednotku (v roce 2012). Průměrná hodnota, a to 2 zaměstnanci, je v každém ze sledovaných let stejná a v tom případě je stejná i průměrná hodnota za celé sledované období totožná.

Jelikož je průměrná hodnota českých zoo po celé sledované období vždy 5 a u slovenských zoo 3, je rozdíl mezi těmito hodnotami také v každém roce stejný. Průměrná hodnota za zoo v rámci UCSZOO se však mění. Do roku 2014 je průměrná hodnota 4 a v letech 2015 až 2017 5, kdy je tato hodnota shodná s průměrnou hodnotou zoo v Česku.

To, jaký byl počet zaměstnanců na hektar expoziční plochy v roce 2010 a 2017, je zachyceno v grafu v příloze č. 13. U osmi zoologických zahrad došlo k nárůstu o jednotku, u zoo Jihlava o dvě jednotky a u zoo v Liberci stoupla hodnota ze 7 na 10 zaměstnanců. U zbylých osmi zoo nedošlo k žádné změně.

4.2.2. Počet návštěvníků na otevírací hodinu

Ukazatel počet návštěvníků na otevírací hodinu vypovídá o tom, kolik osob navštíví danou zoologickou zahradu v jedné otevírací hodině. Výpočet se provede tak, že v čitateli bude celkový počet návštěvníků za rok a ve jmenovateli celkový počet otevíracích hodin za rok. Výsledky tohoto výpočtu se nachází v tabulce 4.6.

Tab. 4.6: Počet návštěvníků na otevírací hodinu v zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	80	82	83	88	92	86	103	103	90
Děčín	21	27	27	26	31	29	33	33	28
Hluboká	61	79	66	71	83	77	80	80	75
Hodonín	43	46	45	42	51	47	51	53	47
Chomutov	75	84	76	73	83	90	96	99	85
Jihlava	72	85	78	88	91	88	107	101	89
Liberec	96	118	138	131	103	129	148	134	125
Olomouc	126	128	125	110	122	111	116	116	119
Ostrava	102	155	135	134	168	152	158	157	145
Plzeň	129	129	119	113	120	123	124	127	123
Praha	382	442	414	359	445	424	466	465	425
Ústí nad Labem	45	51	48	41	50	50	54	55	49
Vyškov	54	64	60	57	55	53	57	58	57
Zlín	140	159	154	150	185	202	211	199	175
Průměr ČR	102	118	112	106	120	119	129	127	117
Minimum	21	27	27	26	31	29	33	33	28
Maximum	382	442	414	359	445	424	466	465	425
Bojnice	78	90	82	77	90	89	100	100	88
Bratislava	115	129	110	107	118	116	118	110	115
Košice	45	58	54	72	66	64	74	66	62
Spišská Nová Ves	50	56	56	60	61	64	73	75	62
Průměr SVK	72	83	76	79	84	83	91	88	82
Minimum	45	56	54	60	61	64	73	66	60
Maximum	115	129	110	107	118	116	118	110	115
Průměr UCSZOO	95	110	104	100	112	111	121	118	109

Zdroj: UCSZOO: Výroční zprávy. Vlastní výpočty.

U zoologických zahrad v České republice bylo zjištěno, že jak minimální, tak maximální hodnoty v celém sledovaném období jsou vždy u stejné zoo. U maximálních zjištěných hodnot je to u zoo v Praze, kdy je sledován střídavý vývoj hodnot a nejvyšší hodnota byla v roce 2016 (466). Průměr za sledované období činí 425 návštěvníků. Na pomyslné druhé místo se řadí zoo ve Zlíně a průměrná hodnota 175 návštěvníků je o 58,82 % nižší než průměrný počet návštěvníků pražské zoo. Naopak nejnižší hodnoty se vždy vyskytují u zoo Děčín a průměrný počet návštěvníků činí 28. Za touto zoo se umístila zoo v Hodoníně, jejíž průměrný počet návštěvníků v jedné otevírací hodině činí 47. Průměrný počet návštěvníků na jednu otevírací hodinu za české zoo v letech 2010 až 2017 je 117.

U zoo na Slovensku připadá největší počet návštěvníků na jednu otevírací hodinu po celé sledované období zoo v Bratislavě (průměrná hodnota 115). Nejnižší průměrné hodnoty (62) byly zaznamenány shodně u zoo Košice a Spišská Nová Ves. 82 návštěvníků připadající na jednu otevírací hodinu je průměrná hodnota zoo na Slovensku za období 2010 až 2017.

Průměrná hodnota počtu návštěvníků na jednu otevírací hodinu zoologických zahrad v Česku za léta 2010 až 2017 je o 42,68 % větší než průměrná hodnota zoo na Slovensku. V každém ze sledovaných let průměrné hodnoty českých zoologických zahrad přesahují hodnotu 100 a jsou vyšší než průměrné hodnoty zoologických zahrad na Slovensku. Největší rozdíl mezi těmito průměry byl v roce 2017, a to 39 návštěvníků, kdežto nejmenší rozdíl mezi průměrnými hodnotami byl v roce 2012 (27 návštěvníků). Nejvyšší průměrný počet návštěvníků na jednu otevírací hodinu bylo za všechny zoologické zahrady v rámci UCSZOO dosaženo v roce 2016 (121 návštěvníků) a nejnižší byla tato hodnota v roce 2010 (95 návštěvníků).

Grafické znázornění počtu návštěvníků připadajících na jednu otevírací hodinu za rok 2010 a rok 2017 je uvedeno v příloze č. 13. U zoo v Olomouci, Plzni a Bratislavě došlo ke zhoršení tohoto ukazatele, kdy nejnižší pokles byl u olomoucké zoo, a to o 10 návštěvníků (o 7,94 %). Na druhou stranu největší zlepšení bylo zaznamenáno u zoo v Praze, kdy hodnota v roce 2017 stoupla o 83 návštěvníků (o 21,73 %). U zlínské zoo byl sice nárůst o menší počet návštěvníků (o 55), kdežto v procentuálním vyjádření (42,14 %) byla tato změna větší než procentuální změna zoo v Praze.

4.2.3. Počet návštěvníků na zaměstnance

Kolik návštěvníků připadá na jednoho zaměstnance v zoologické zahradě, se vypočte jako podíl všech návštěvníků v daném roce a celkového přepočteného počtu zaměstnanců. To, jak si jednotlivé zoologické zahrady vedly v rámci tohoto ukazatele, je zachyceno v tabulce 4.7.

Tab. 4.7: Počet návštěvníků na zaměstnance v zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	2 139	2 321	2 941	3 429	3 316	2 774	3 329	2 672	2 865
Děčín	2 331	3 052	3 030	2 828	3 616	3 219	3 627	3 717	3 178
Hluboká	6 120	7 646	6 520	6 590	7 729	6 996	6 833	6 500	6 867
Hodonín	4 125	4 205	4 342	4 070	4 576	4 108	4 498	4 753	4 335
Chomutov	3 771	4 309	3 808	3 264	3 546	3 551	3 649	3 881	3 722
Jihlava	5 190	6 108	5 291	5 722	5 620	5 282	6 145	5 749	5 638
Liberec	3 561	4 000	4 277	4 074	3 137	3 657	4 061	3 670	3 805
Olomouc	5 501	5 183	4 891	4 226	4 759	4 343	4 353	4 226	4 685
Ostrava	3 484	4 518	4 421	4 410	5 375	4 805	4 720	4 395	4 516
Plzeň	3 611	3 580	3 210	3 036	3 212	3 284	3 311	3 425	3 334
Praha	5 719	6 650	6 072	5 137	6 238	5 757	6 174	5 936	5 960
Ústí nad Labem	2 088	2 609	2 274	1 788	2 063	1 759	1 871	1 740	2 024
Vyškov	6 967	7 381	6 523	5 802	5 530	5 203	6 637	6 244	6 286
Zlín	4 972	5 785	5 809	5 706	7 109	7 615	7 915	7 682	6 574
Průměr ČR	4 256	4 810	4 529	4 291	4 702	4 454	4 794	4 614	4 556
Minimum	2 088	2 321	2 274	1 788	2 063	1 759	1 781	1 740	1 999
Maximum	6 967	7 646	6 523	6 590	7 729	7 615	7 915	7 682	7 333
Bojnice	3 570	4 083	3 706	3 380	3 829	3 775	4 187	4 001	3 816
Bratislava	3 926	4 376	3 962	3 846	4 305	4 397	4 418	3 960	4 149
Košice	2 847	3 513	2 897	3 844	3 322	3 192	3 664	3 253	3 316
Spišská Nová Ves	7 813	8 775	8 335	7 537	7 088	7 350	7 968	7 993	7 857
Průměr SVK	4 539	5 187	4 725	4 652	4 636	4 678	5 059	4 802	4 785
Minimum	2 847	3 513	2 897	3 380	3 322	3 192	3 664	3 253	3 259
Maximum	7 813	8 775	8 335	7 537	7 088	7 350	7 968	7 993	7 857
Průměr UCSZOO	4 319	4 894	4 573	4 371	4 687	4 504	4 853	4 655	4 607

Zdroj: UCSZOO: Výroční zprávy. Vlastní výpočty.

Tabulka 4.7 vypovídá o tom, že nejméně návštěvníků, kteří připadají na jednoho zaměstnance, je v celém sledovaném období (s výjimkou roku 2011) u zoologické zahrady v Ústí nad Labem. Průměrná hodnota této zoo za sledované období činí 2 024 návštěvníků. Na pomyslné druhé místo se zařadila zoo v Brně, která v roce 2011 měla nejnížší hodnotu v rámci celé UCSZOO a průměrná hodnota v letech 2010 až 2017 je 2 865 návštěvníků. Největší počet návštěvníků na zaměstnance evidujeme průměrně u zoo Hluboká (6 867 návštěvníků). S průměrnou hodnotou 6 574 za sledované období následuje zoo ve Zlíně. Průměrný počet návštěvníků na zaměstnance za období 2010 až 2017 českých zoologických zahrad je 4 556.

U slovenských zoo má nejnížší zjištěné hodnoty zoo v Košicích (průměrně 3 316 návštěvníků). Naopak nejvíce návštěvníků, kteří připadají na jednoho zaměstnance, je u zoo ve Spišské Nové Vsi (průměrně 4 785). 4 785 je průměrný počet návštěvníků na zaměstnance zoologických zahrad na Slovensku za období 2010 až 2017-

Průměrná hodnota počtu návštěvníků na zaměstnance zoologických zahrad na Slovensku v letech 2010 až 2017 je o 53,61 % větší než průměrná hodnota zoologických zahrad v České republice. Největší rozdíl mezi jednotlivými průměrnými hodnotami byl zaznamenán v roce

2011, kdy zoo na Slovensku měli hodnotu vyšší o 377 (o 7,42 %). Nejnižší rozdíl byl v roce 2014, kdy však hodnota českých zoo byla vyšší o 66 (o 1,40 %). Co se týče průměrných hodnot návštěvníků na zaměstnance zoo ve formě PO v UCSZOO, bylo nejvíce návštěvníků v roce 2011 (4 894) a naopak nejméně v roce 2010 (4 319).

V příloze č. 13 se nachází graf, ve kterém je uveden ukazatel počtu návštěvníků na zaměstnance v letech 2010 a 2017. Za Českou republiku bylo nejvyššího rozdílu dosaženo u zoo ve Zlíně, kdy se hodnota v roce 2017 zvýšila o 2 710 a došlo tak k nárůstu o 54,51 %. Nejvyšší pokles evidujeme u zoo v Olomouci, a to o 1 275 návštěvníků na zaměstnance (pokles o 30,17 %). Zoo v Bratislavě je zoo, u které v rámci slovenských zoologických zahrad došlo k nejmenší změně. Hodnota v roce 2017 vzrostla o 34 (o pouhých 0,87 %). Naopak nejvyšší změna, v tomto případě nárůst, je zaznamenán u zoo v Bojnících. Došlo ke zvýšení hodnoty o 431 (o 12,07 %).

4.3. Příjmová soběstačnost

Pojem příjmová soběstačnost lze chápat jako fakt, že organizace má dostatek vlastních zdrojů na svobodné spravování organizace. Míru příjmové soběstačnosti vypočteme jako podíl vlastních příjmů k celkovým příjmům příspěvkové organizace, v tomto případě zoologické zahrady. Výpočet příjmové soběstačnosti u těchto zoologických zahrad je soustředěn na provozní oblast, jelikož investiční činnost je v rámci sledovaného období odlišná a závisí zejména na tom, jaké množství finančních prostředků je zřizovatel ochoten uvolnit. Tyto investiční prostředky jsou příspěvkovým organizacím zřizovatelem poskytovány v čase nerovnoměrně a v případě zahrnutí těchto prostředků do výpočtu by došlo k velkému zkreslení výsledků. Míru příjmové soběstačnosti lze vyjádřit následujícím vzorcem (4.1.):

$$\text{Příjmová soběstačnost PO} = \frac{\text{Vlastní rozpočtové příjmy PO na provoz}}{\text{Celkové příjmy PO na provoz}} \cdot 100 \text{ (v \%)} \quad (4.1.)$$

Čím vyšší hodnotu výpočtem získáme, tím je míra příjmové soběstačnosti vyšší. (Vrabková, 2017)

Data, která jsou pro tyto výpočty potřebná, nalezneme v příloze č. 15. Abychom získali vlastní rozpočtové příjmy PO na provoz, musíme od celkových příjmů dané zoologické zahrady odečíst příspěvek zřizovatele. Výsledné hodnoty výpočtů míry soběstačnosti sledovaných zoologických zahrad jsou uvedeny v tabulce 4.8. Z tabulky je evidentní, že většina zoologických zahrad dosáhla průměrné míry soběstačnosti v letech nad 50 %, konkrétně zoologická zahrada Bojnice, Košice, Spišská Nová Ves, Hluboká nad Vltavou, Hodonín,

Chomutov, Jihlava, Liberec, Olomouc, Ostrava, Praha, Vyškov a Zlín. **Hypotéza** práce předpokládala, že míra příjmové soběstačnosti jednotlivých zoologických zahrad je méně než 50 %. V obecné rovině je sice žádoucí co nejvyšší míra příjmové soběstačnosti, avšak v případě příspěvkových organizací se předpokládá, že nebudou dosahovat ani 50 % této míry. V tom případě tuto hypotézu nelze potvrdit, neboť většina sledovaných zoologických zahrad má své průměrné rozpočtové příjmy větší než 50 % celkových příjmů a nejsou tak závislé na příspěvcích svého zřizovatele. K zoologickým zahradám, jejichž průměrná míra soběstačnosti byla méně než zmíněných 50 %, patří zoo Bratislava, Brno, Děčín, Plzeň a Ústí nad Labem. Na základě těchto zjištění lze konstatovat, že tato **hypotéza nebyla potvrzena**.

Tab. 4.8: Míra příjmové soběstačnosti zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017 (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	44,34	45,48	45,79	45,38	37,04	37,80	40,90	43,53	42,53
Děčín	33,70	34,13	33,54	35,18	39,50	36,61	37,59	38,29	36,07
Hluboká	46,26	53,70	53,11	56,61	62,78	59,15	57,67	53,07	55,29
Hodonín	65,38	49,10	49,17	57,12	64,10	57,20	66,41	62,82	58,91
Chomutov	54,18	56,08	53,39	50,57	57,25	51,49	47,65	48,86	52,43
Jihlava	70,68	62,04	62,70	70,68	64,43	65,40	70,87	70,95	67,22
Liberec	51,73	57,71	56,48	55,45	58,84	58,07	66,01	58,15	57,81
Olomouc	54,91	60,26	62,86	64,43	70,32	65,98	63,83	64,53	63,39
Ostrava	56,68	65,14	60,96	62,88	64,64	61,94	60,84	57,58	61,33
Plzeň	48,03	46,10	41,46	40,85	44,51	43,45	46,14	46,52	44,63
Praha	68,33	68,86	71,24	73,75	76,50	75,30	77,02	76,02	73,38
Ústí nad Labem	47,56	36,26	40,17	37,21	37,08	43,45	54,60	39,54	41,98
Vyškov	53,72	62,29	59,18	58,99	61,11	59,79	47,59	57,93	57,58
Zlín	66,38	74,99	72,08	74,81	77,88	84,93	86,94	85,37	77,92
Průměr ČR	54,42	55,15	54,44	55,99	58,28	57,18	58,86	57,37	56,46
Minimum	33,70	34,13	33,54	35,18	37,04	36,61	37,59	38,29	35,76
Maximum	70,68	74,99	72,08	74,81	77,88	84,93	86,94	85,37	78,46
Bojnice	52,98	51,67	64,80	69,38	68,10	84,40	58,19	54,42	62,99
Bratislava	43,10	52,36	53,86	51,14	49,22	41,48	41,76	46,85	47,47
Košice	48,22	55,01	52,17	55,51	49,48	48,14	48,60	44,35	50,19
Spišská Nová Ves	47,72	53,82	52,22	55,19	55,64	56,80	62,79	63,76	55,99
Průměr SVK	48,01	53,22	55,76	57,81	55,61	57,71	52,84	52,35	54,16
Minimum	43,10	51,67	52,17	51,14	49,22	41,48	41,76	44,35	46,86
Maximum	52,98	55,01	64,80	69,38	68,10	84,40	62,79	63,76	65,15
Průměr UCSZOO	52,99	54,72	54,73	56,40	57,69	57,30	57,52	56,25	55,95

Zdroj: UCSZOO: Rozpočty jednotlivých zoologických zahrad. Vlastní výpočty.

Z předchozí tabulky 4.8 si lze všimnout, že v rámci zoo v České republice je na tom z dlouhodobého hlediska nejlépe zoologická zahrada ve Zlíně, kdy hodnoty této zoo jsou vždy nejvyšší v každém ze sledovaných let (s výjimkou roku 2010). Průměrná míra příjmové soběstačnosti je 77,92 % v daném období a úplně nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2016. Hned vzápětí se za zlínskou zoo umístila zoologická zahrada v Praze s průměrnou mírou příjmové soběstačnosti 73,38 % a jednotlivé hodnoty ve sledovaných letech neklesly pod

68,33 %. Naopak na pomyslném posledním místě se se svou průměrnou mírou příjmové soběstačnosti 36,07 % umístila zoologická zahrada v Děčíně, která je nejvíce závislá na finančních příspěvcích od svého zřizovatele. Hned za tuto zoo se zařadila zoo v Brně, kdy její příjmová soběstačnost ve výši 37,04 % byla v roce 2014 nejnižší ze všech zoo. V ostatních letech měla nejnižší hodnotu vždy již zmíněná zoo Děčín. V rámci slovenských zoologických zahrad je na tom nejlépe zoo v Bojnicih s průměrnou mírou příjmové soběstačnosti 62,99 %. V roce 2011 však tato zoo měla míru příjmové soběstačnosti nejnižší ze všech slovenských zoologických zahrad. Nejnižší průměrnou míru příjmové soběstačnosti má zoo v Bratislavě, kdy její hodnota 47,47 % je jako jediná pod 50 %.

Průměrná příjmová soběstačnost zoologických zahrad v Česku je o 4,25 % větší než průměrná hodnota slovenských zoo. Je patrné, že příjmová soběstačnost slovenských zoologických zahrad je větší než příjmová soběstačnost českých zoo v letech 2012, 2013 a 2015. Největší rozdíl mezi těmito průměry byl v roce 2010, a to o 6,41 procentního bodu. Nejvyšší průměrné příjmové soběstačnosti bylo za všechny zoologické zahrady v rámci UCSZOO dosaženo v roce 2014 (57,69 %) a nejnižší byla tato hodnota v roce 2010 (52,99 %).

Grafické znázornění toho, jaká byla příjmová soběstačnost v roce 2010 a 2017, je uvedeno v příloze č. 14. K největší změně došlo u zoo ve Zlíně, kdy hodnota v roce 2017 stoupla o 18,99 procentního bodu. Největší pokles je zaznamenán u zoo v Ústí nad Labem, kdy hodnota klesla o 8,02 procentního bodu. Na Slovensku byl největší nárůst u zoo ve Spišské Nové Vsi, a to o 16,04 procentního bodu a u zoo v Košicích byl největší pokles, a to o 3,87 procentního bodu.

4.4. Celková zadluženost

Ukazatel celkové zadluženosti se řadí k ukazatelům, které sledují vztah mezi vlastními a cizími zdroji v organizaci. Tento poměrový ukazatel se označuje také jako ukazatel dlouhodobé finanční stability. Vypovídá o tom, jak je organizace schopná platit své závazky a v jakém rozsahu k tomu využívá financování z cizích zdrojů. Celková zadluženost se vypočte jako podíl cizího kapitálu k celkovým aktivům organizace. Ukazatel celkové zadluženosti lze vyjádřit dle následujícího vzorce (4.2.):

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{Cizí kapitál}}{\text{Celková aktiva}} \cdot 100 \text{ (v \%)} \quad (4.2.)$$

Tento ukazatel uvádí podíl celkových dluhů organizace k aktivům a měří, zda je velikost vlastního kapitálu přiměřená k závazkům organizace. Tento ukazatel slouží zejména

pro věřitele organizace, kdy jsou preferovány co nejnižší hodnoty. Čím vyšší je vypočtená hodnota, tím vyšší je riziko pro věřitele (například pro banky). (Sedláček, 2011)

Výsledky celkové zadluženosti se nacházejí v tabulce 4.9. Celková zadluženost slovenských zoologických zahrad na Slovensku je v tabulce 4.9 spočtena i s položkou „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“, kdy tato položka je u těchto zoo řazena k cizímu kapitálu. Z důvodu, že organizace v České republice tuto položku v rozvaze nemají, je v tabulce 4.10 vypočtena celková zadluženost slovenských zoo očištěna o rozvahovou položku „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“. Potřebné hodnoty pro výpočet, tedy hodnoty cizího kapitálu a celkových aktiv nalezneme v rozvahách v příloze č. 10.

Tab. 4.9: Celková zadluženost zoo ve formě PO v UCSZOO v letech 2010-2017 (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Brno	1,98	2,69	2,22	1,84	2,28	1,79	4,69	6,17	2,96
Děčín	28,26	30,57	27,55	38,91	32,79	33,81	28,81	37,03	32,22
Hluboká	1,31	2,53	16,17	18,61	16,88	3,18	3,12	2,25	8,01
Hodonín	3,83	4,35	3,20	3,94	4,07	3,50	4,05	3,52	3,81
Chomutov	20,76	7,97	4,71	4,46	13,00	10,16	2,88	4,10	8,51
Jihlava	1,26	1,50	1,62	1,85	1,88	1,17	1,82	1,56	1,58
Liberec	2,89	3,56	4,34	3,49	4,73	2,84	3,10	4,18	3,64
Olomouc	10,63	18,90	12,46	10,62	2,00	3,75	3,13	3,49	8,12
Ostrava	12,12	8,43	11,26	9,16	2,75	2,75	2,78	2,59	6,48
Plzeň	1,84	2,54	1,84	1,76	2,47	1,58	1,95	1,92	1,99
Praha	3,54	4,27	3,24	2,52	3,37	3,16	3,41	3,01	3,32
Ústí nad Labem	117,23	114,19	124,73	1,83	2,39	1,97	7,60	4,75	46,84
Vyškov	11,08	2,80	1,61	1,53	1,56	1,25	9,59	9,63	4,88
Zlín	1,73	3,43	2,74	2,35	4,12	3,29	4,02	5,71	3,42
Průměr ČR	15,60	14,84	15,55	7,35	6,74	5,30	5,78	6,42	9,70
Minimum	1,26	1,50	1,61	1,53	1,56	1,17	1,82	1,56	1,50
Maximum	117,23	114,19	124,73	38,91	32,79	33,81	28,81	37,03	65,94
Bojnice	44,46	46,81	54,28	67,59	62,11	82,82	77,92	77,77	64,22
Bratislava	90,57	89,94	89,79	89,56	87,21	88,15	87,35	86,95	88,69
Košice	99,80	99,79	99,78	99,88	99,70	100,03	100,16	100,16	99,91
Spišská Nová Ves	86,01	87,37	84,90	82,62	79,26	80,08	77,90	76,32	81,81
Průměr SVK	80,21	80,98	82,19	84,91	82,07	87,77	85,83	85,30	83,66
Minimum	44,46	46,81	54,28	67,59	62,11	80,08	77,90	76,32	63,69
Maximum	99,80	99,79	99,78	99,88	99,70	100,03	100,16	100,16	99,91
Průměr UCSZOO	29,96	29,54	30,36	24,58	23,48	23,63	23,57	23,95	26,13

Zdroj: IISSP – MONITOR. Finstat. Vlastní zpracování.

Z tabulky 4.9 je patrné, že nejvyšší celkové zadluženosti za zoo v ČR dosáhla zoo v Ústí nad Labem s průměrnou hodnotou 46,84 %. Důvodem takto vysoké hodnoty zadluženosti je velmi vysoká zadluženost v letech 2010, 2011 a 2012. Tato skutečnost byla zapříčiněna tím, že vlastní kapitál této zoo byl ve zmíněných letech záporný, což bylo způsobeno oceňovacími rozdíly při změně metody a největší položkou na straně cizích zdrojů byly

dlouhodobé závazky (závazky z pronájmu). Důsledkem toho byly hodnoty cizích zdrojů vyšší než celková aktiva. Od roku 2013 se již zoo daří držet hodnotu celkové zadluženosti pod 7,60 %. Organizace, jejíž hodnoty se však po celé sledované období pohybují ve vyšších číslech, je zoo v Děčíně s průměrnou hodnotou za sledované období 32,22 %. Naopak nejlépe je na tom zoologická zahrada Jihlava, jejíž průměrná celková zadluženost činí 1,58 %.

4.10: Celková zadluženost SVK zoo ve formě PO v UCSZOO očištěna o rozvahovou položku „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“ (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Průměr 2010-2017
Bojnice	3,36	6,07	6,31	7,34	9,39	2,82	2,86	2,99	5,14
Bratislava	1,02	0,94	1,02	0,95	1,40	1,11	1,65	0,89	1,12
Košice	0,18	0,22	0,22	0,31	0,30	0,35	0,44	0,51	0,32
Spišská Nová Ves	1,37	2,38	1,98	2,03	2,10	3,25	2,41	2,25	2,22
Průměr SVK	1,48	2,40	2,38	2,66	3,30	1,88	1,84	1,66	2,20
Minimum	0,18	0,22	0,22	0,31	0,30	0,35	0,44	0,51	0,32
Maximum	3,36	6,07	6,31	7,34	9,39	3,25	2,86	2,99	5,20

Zdroj: Finstat. Vlastní zpracování.

Co se týče slovenských zoologických zahrad, při výpočtech celkové zadluženosti, do které byla zahrnuta rozvahová položka „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“, byly hodnoty velmi vysoké. Nejhuře dopadla v tomto případě zoo v Košicích, jejíž průměrná zadluženost činila 99,91 %. Naopak nejlépe na tom byla zoo v Bojnicích s průměrnou hodnotou 64,22 %. Při výpočtu druhé varianty, která byla o výše zmíněnou položku očištěna, byly výsledky naprosto odlišné než v předchozím případě. Zde dosahovalo nejvyšších hodnot zoo v Bojnicích (průměrně 5,14 %) a naopak nejlépe dopadla v celém sledovaném období zoo v Košicích (průměrně 0,32 %).

U celkové zadluženosti je obecným doporučením co nejvíce zadluženost eliminovat, aby se organizace nedostávaly v budoucnu do různých problémů.

4.5. Shrnutí hodnocených ukazatelů

V této podkapitole budou shrnuty zjištěné poznatky z celé čtvrté kapitoly a umístěny v souhrnné tabulce 4.11. Jednotlivé ukazatele budou očíslovány vzestupnou řadou. Číslo 1 bude ukazatel mzdové náklady na návštěvníka, 2 – mzdové náklady na zaměstnance, 3 – vlastní příjmy na návštěvníka, 4 – celkové neinvestiční náklady na návštěvníka, 5 – počet zaměstnanců na hektar, 6 – počet návštěvníků na otevírací hodinu, 7 – počet návštěvníků na zaměstnance, 8 – příjmová soběstačnost, 9 – celková zadluženost (u výpočtů hodnot slovenských zoo byla zahrnuta rozvahová položka „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“) a 10 - celková zadluženost slovenských zoo očištěna o rozvahovou položku „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“. V každé buňce bude vždy uvedena zjištěná hodnota a název zoo, které hodnoty

dosáhla. V případě ukazatele 5 a 6 budou u některých hodnot uvedeny názvy zoo ve zkrácené formě. Důvodem je situace, kdy minimální nebo maximální hodnoty dosáhlo shodně více zoologických zahrad. Pro zoo Hodonín bude použita zkratka HOD, zoo Liberec zkratka LIB, zoo Chomutov zkratka CHO, zoo Bojnice zkratka BOJ a zoo Košice zkratka KOŠ.

Tab. 4.11: Minimální a maximální průměrné hodnoty zoo v ČR, SVK a UCSZOO u jednotlivých ukazatelů

Ukazatel	Česká republika		Slovensko		UCSZOO	
	Min (zoo)	Max (zoo)	Min (zoo)	Max (zoo)	Min (zoo)	Max (zoo)
1	37 Kč (Hluboká)	113 Kč (Ústí n/L)	29 Kč (SNV)	60 Kč (Košice)	29 Kč (SNV)	113 Kč (Ústí n/L)
2	225 tis. Kč (Ústí n/L)	370 tis. Kč (Praha)	196 tis. Kč (Košice)	239 tis. Kč (Bratislava)	196 tis. Kč (Košice)	370 tis. Kč (Praha)
3	62 Kč (Děčín)	205 Kč (Praha)	43 Kč (SNV)	86 Kč (Bratislava)	43 Kč (SNV)	205 Kč (Praha)
4	126 Kč (Vyškov)	347 Kč (Ústí n/L)	76 Kč (SNV)	205 Kč (Košice)	76 Kč (SNV)	347 Kč (Ústí n/L)
5	1 (Chomutov)	9 (HOD, LIB)	1 (Košice)	4 (Bojnice)	1 (CHO, BOJ)	9 (HOD, LIB)
6	28 (Děčín)	425 (Praha)	62 (KOŠ, SNV)	115 (Bratislava)	28 (Děčín)	425 (Praha)
7	2 024 (Ústí n/L)	6 867 (Hluboká)	3 316 (Košice)	7 857 (SNV)	2 024 (Ústí n/L)	7 857 (SNV)
8	36,07 % (Děčín)	77,92 % (Zlín)	47,47 % (Bratislava)	62,99 % (Bojnice)	36,07 % (Děčín)	77,92 % (Zlín)
9	1,58 % (Jihlava)	46,84 % (Ústí n/L)	64,22 % (Bojnice)	99,91 % (Košice)	1,58 % (Jihlava)	99,91 % (Košice)
10	-	-	0,32 % (Košice)	5,14 % (Bojnice)	-	-

Zdroj: UCSZOO: Rozpočty jednotlivých zoologických zahrad. IISSP – MONITOR. Finstat. Vlastní výpočty.

V rámci hodnocení **mzdových nákladů na návštěvníka** (ukazatel 1) dosahuje nejvyšší hodnoty za zoo v Česku zoo Ústí nad Labem (průměrně 113 Kč) a naopak nejnižší hodnota byla zaznamenána u zoo Hluboká (průměrně 37 Kč). Zoo Košice dosahovala nejvyšší hodnoty (průměrně 60 Kč) a zoo Spišská Nová Ves naopak nejnižší (29 Kč).

U ukazatele **mzdových nákladů na zaměstnance** (ukazatel 2) bylo zjištěno, že v rámci českých zoo dosahuje nejvyšších hodnot zoo v Praze (průměrně 370 tis. Kč) a hodnot nejnižších zoo Ústí nad Labem (průměrně 225 tis. Kč). V rámci slovenských zoo byla nejvyšší hodnota u zoo v Bratislavě (průměrně 239 tis. Kč) a nejnižší hodnota u zoo v Košicích (průměrně 196 tis. Kč).

Ukazatel **vlastních příjmů na návštěvníka** (ukazatel 3) byl za české zoo nejvyšší u zoo v Praze (průměrně 205 Kč) a naopak nejméně u zoo v Děčíně (průměrně 62 Kč). Za slovenské zoo na tom byla nejlépe zoo v Bratislavě, jejíž hodnota činila průměrně 86 Kč. Nejnižší hodnota byla u zoo ve Spišské Nové Vsi (průměrně 43 Kč).

U **celkových neinvestičních nákladů na návštěvníka** (ukazatel 4) dopadla za Českou republiku nejlépe zoologická zahrada ve Vyškově (průměrně 126 Kč). Naopak nejvíce těchto nákladů vynakládá zoo v Ústí nad Labem (průměrně 347 Kč). Za slovenské zoo má nejmenší hodnoty zoo ve Spišské Nové Vsi (průměrně 76 Kč) a naopak nejvíce nákladů je zaznamenáno u zoo Košice (průměrně 205 Kč).

V rámci ukazatele **počtu zaměstnanců na hektar** (ukazatel 5) byly rozdíly v rámci sledovaných zoo ze všech hodnocených ukazatelů nejmenší. Nejnižší počet zaměstnanců připadajících na jeden hektar expoziční plochy, a to průměrně 1, je u zoo v Chomutově a zoo v Košicích. Naopak nejvyšších hodnot dosáhly zoo v Hodoníně a zoo v Liberci (průměrně 9) a za zoo na Slovensku zoo Bojnice (průměrně 4).

U ukazatele **počtu návštěvníků na otevírací hodinu** (ukazatel 6) disponuje nejvyššími hodnotami zoo v Praze (průměrně 425) a zoo v Bratislavě (průměrně 115). Naopak nejnižších hodnot dosahují zoo Děčín (průměrně 28) a shodně zoo Košice a Spišská Nová Ves (průměrně 62).

Dalším hodnoceným ukazatelem byl **počet návštěvníků na zaměstnance** (ukazatel 7), kdy nejnižší hodnoty byly u zoo v Ústí nad Labem (průměrně 2 024). Nejvyšších hodnot bylo naopak dosaženo zoologickou zahradou v Hluboké (průměrně 6 867). Za Slovenskou republiku měla nejnižší hodnoty zoo Košice (průměrně 3 316) a hodnoty nejvyšší zoo ve Spišské Nové Vsi (7 857).

Co se týče **příjmové soběstačnosti** (ukazatel 8) jednotlivých zoo, v rámci sledovaného období je na tom v ČR nejlépe zoo ve Zlíně (průměrná hodnota 77,92 %), která dokonce v roce 2016 dosáhla míry příjmové soběstačnosti 86,94 %. Za Slovensko dopadla nejlépe zoo v Bojniciích (průměrná hodnota 62,99 %). Naopak nejnižší míry příjmové soběstačnosti dosáhla za Českou republiku zoo v Děčíně (průměrná hodnota 36,07 %) a na Slovensku zoo Bratislava (průměrná hodnota 47,47 %).

V rámci ukazatele **celkové zadluženosti** (ukazatel 9) dosahují nejnižších průměrných hodnot zoo v Jihlavě (1,58 %). Nejvyšší hodnoty však dosahuje zoo Ústí nad Labem (průměrná hodnota 46,84 %).

V rámci zoo na Slovensku byly u celkové zadluženosti vypočteny dvě varianty. V první variantě byla do výpočtu zahrnuta položka cizího kapitálu „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“ (ukazatel 9), kdy hodnoty této položky jsou u slovenských zoo velmi vysoké. Při této

variantě dosahovala nejvíce zoo v Košicích (průměrně 99,91 %) a naopak nejméně zoo v Bojnicích (průměrně 64,22 %). Ve druhé variantě, kde byly výpočty od položku „zúčtování mezi subjekty veřejné správy“ očištěny (ukazatel 10), bylo dosaženo naprosto rozdílných výsledků. V tomto případě byly nejvyšší hodnoty u zoo v Bojnicích (průměrně 5,14 %) a naopak nejnižších hodnot dosáhla zoo v Košicích (průměrně 0,32 %). U zadluženosti se obecně doporučuje zadluženost co nejvíce eliminovat, aby se organizace nedostaly v budoucnu do problémů. Na základě zjištěných výsledků vyplývá, že většina zoologických zahrad se z dlouhodobějšího hlediska o snižování celkové zadluženosti snaží.

5. ZÁVĚR

Volný čas lze definovat jako čas, který máme pouze pro sebe, a jeho využití závisí na naší svobodné volbě. Možnosti trávení volného času představují v současné době specifickou oblast lidského života a neustále roste potřeba trávit jej co nejefektivněji. V souvislosti s tím, jak lze volný čas trávit, byly objektem zkoumání diplomové práce zoologické zahrady, které jsou v současnosti velice populárním turistickým cílem. Práce byla rozdělena do pěti kapitol, přičemž první kapitolu tvořil úvod práce a poslední kapitolou je závěr.

V rámci **teoretických** poznatků byl charakterizován neziskový sektor a neziskové organizace, veřejný sektor a veřejné statky, kultura a volný čas, zoologické zahrady, jejich historie a legislativní vymezení a právní formy, ve kterých jsou zoologické zahrady zřízeny.

Část **praktická** byla zaměřena na charakteristiku a analýzu zoologických zahrad. Ve třetí kapitole byly hodnoceny zoologické zahrady v České republice, které mají licenci MŽP. Následně se práce soustředila pouze na zoo, které jsou členy Unie českých a slovenských zoologických zahrad. Ve čtvrté kapitole v rámci praktické části se práce soustředila pouze na zoologické zahrady v UCSZOO v právní formě příspěvkové organizace, které byly komparovány pomocí přepočtů ukazatelů na vybrané jednotky. Závěr čtvrté kapitoly se věnoval výpočtům příjmové soběstačnosti a celkové zadluženosti zoo ve formě PO v UCSZOO.

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení zoologických zahrad v České republice a na Slovensku ve formě příspěvkové organizace, které jsou členy Unie českých a slovenských zahrad, v letech 2010-2017. Hodnocení bylo provedeno ve dvou rovinách. V první rovině proběhlo zhodnocení dle ukazatelů v oblasti ekonomiky. Vybraným kritériem pro přepočet byl návštěvník a hodnoceny byly mzdové náklady, vlastní příjmy a celkové neinvestiční náklady. V rámci mzdových nákladů byl použit také přepočet na zaměstnance. Ve druhé rovině proběhlo zhodnocení dle ukazatelů v oblasti výkonu. Vybranými ukazateli byl počet zaměstnanců na hektar expoziční plochy, počet návštěvníků na otevírací hodinu a počet návštěvníků na zaměstnance. Tohoto cíle bylo dosaženo v rámci kapitol 4.1 (Ukazatele v oblasti ekonomiky) a 4.2 (Ukazatele v oblasti výkonu).

Zjištěné výsledky v rámci naplnění hlavního cíle diplomové práce jsou s číselnými hodnotami uvedeny v souhrnné tabulce 4.11. Ze zjištěných výsledků hodnocených ukazatelů je patrné, že v průběhu hodnoceného období vychází údaje u jednotlivých zoologických zahrad různě. V případě, že zoo dosáhly v rámci sledovaných zoo maximálních či minimálních hodnot,

nemusí nutně znamenat, že jsou nejlepší či nejhorší. Aby byly lépe patrné rozdíly z dlouhodobějšího hlediska, bylo také sledováno, jak se změnilly hodnoty na konci sledovaného období (2017) v porovnání s počátkem sledovaného období (2010). U ukazatele mzdových nákladů na návštěvníka došlo ke snížení hodnot pouze u zoo v Děčíně a ve Zlíně. V případě mzdových nákladů na zaměstnance z dlouhodobého hlediska hodnoty u všech sledovaných zoo rostou. Vlastní příjmy se po přepočtu na návštěvníka podařilo v průběhu sledovaného období zvyšovat všem zoologickým zahradám, kromě zoo Brno, Děčín, Ústí nad Labem a Košice. K největšímu zlepšení došlo v rámci tohoto ukazatele u zoo Olomouc, kdy zoo zvýšila vlastní příjmy na návštěvníka o 69 Kč, což činilo nárůst o 97,18 % oproti hodnotě v roce 2010. Celkové neinvestiční náklady na návštěvníka se podařilo snížit pouze třem zoo, a to zoo Děčín, Brno a Hodonín. Zoo Plzeň zaznamenala největší zvýšení těchto nákladů, a to o 61,82 %. U ukazatele počtu zaměstnanců připadajících na jeden hektar expoziční plochy byly rozdíly mezi jednotlivými lety nejmenší. U osmi zoo nedošlo k žádné změně, u dalších osmi zoo došlo ke zvýšení o jednotku, u zoo Jihlava zvýšení o dvě jednotky a zoo Liberec zvýšil hodnotu o 3 jednotky. V rámci počtu návštěvníků na otevírací hodinu je jasným vítězem v rámci celého sledovaného období v absolutních hodnotách zoo v Praze. K největšímu zlepšení však došlo u zoo Zlín, kdy hodnota stoupla o 42,14 %. U zoo Olomouc, Plzeň a Bratislava došlo ke zhoršení v rámci tohoto ukazatele. Posledním sledovaným ukazatelem byl počet návštěvníků připadajících na jednoho zaměstnance, kde k největšímu poklesu došlo u zoo v Olomouci (o 30,17 %) a největšímu nárůstu u zoo ve Zlíně (o 54,51 %).

V rámci hlavního cíle byla stanovena **hypotéza č. 1**, která předpokládala, že celkové mzdové náklady zoologických zahrad v UCSZOO tvoří více než 50 % celkových neinvestičních nákladů. Tato hypotéza byla ověřována v rámci podkapitoly 3.5.2. Bylo zjištěno, že nejvyšší podíl mzdových nákladů na celkových neinvestičních nákladech byl zaznamenán u zoo v Chomutově a ve Spišské Nové Vsi, avšak nepřekročily hranici 50 %. Na základě těchto zjištění byla **hypotéza č. 1 vyvrácena**.

Dílčím cílem č. 1 bylo zhodnocení zoologických zahrad na území České republiky, které mají licenci Ministerstva životního prostředí, dle vybraných kritérií. Jednotlivá kritéria byla známkována na stupnici 1-5, kdy číslo 1 znamenalo nejlepší výsledek a číslo 5 naopak výsledek nejhorší. Mezi hodnocená kritéria byla zařazena dostupnost informací na webových stránkách, možnost platby platební kartou, zapojení na sociálních sítích, možnost vstupu do zoo se psem, počet jazyků, do kterých jsou přeloženy webové stránky a možnost zážitkových programů. Tento cíl byl splněn v podkapitole 3.2.3 (Zhodnocení zoologických zahrad s licenci MŽP).

V rámci celkového hodnocení je na tom nejlépe zoologická zahrada v Praze a Chleby (průměrná známka 1,50). Nejhůře dopadla zoo Terarium Praha (průměrná známka 4,67) s naprosto nevyhovujícími webovými stránkami a absencí reakce na vznesené dotazy. Na základě těchto zjištění je pro každou zoo patrné, v čem za ostatními zaostává a v čem naopak vyniká. V současné době je pro většinu návštěvníků možnost platby kartou považována za samozřejmost, tudíž by bylo dobré v případě absence této možnosti službu zavést. V moderní době sociálních sítí je téměř nezbytné, aby o sobě touto cestou dávaly organizace vědět. Čím více aktivity na těchto serverech, tím více se lze dostat do povědomí potencionálních návštěvníků. Pro některé občany může být rozhodující fakt, zda zoo umožňuje vstup se psem či nikoliv a z toho důvodu může být i toto kritérium pro některé zoologické zahrady důležité. Co se týče jazykové mutace, zde může být doporučením překlad webových stránek alespoň do jednoho dalšího jazyka, nejlépe do jazyka anglického, aby se i zahraniční návštěvníci mohli snadno dozvědět potřebné informace o zoo.

Dílčím cílem č. 2 bylo zhodnocení zoologických zahrad, které mají formu příspěvkové organizace a jsou v Unii českých a slovenských zahrad pomocí ukazatele míry příjmové soběstačnosti a celkové zadluženosti. Tento cíl byl naplněn v rámci kapitoly 4.3 (Příjmová soběstačnost) a 4.4 (Celková zadluženost). S ukazatelem příjmové soběstačnosti souvisela stanovená **hypotéza č. 2**, která předpokládala, že míra příjmové soběstačnosti jednotlivých zoo je méně než 50 %. Pod požadovanou hranici se dostalo pouze 5 ze sledovaných zoo, a to zoo Brno, Děčín, Plzeň, Ústí nad Labem a Bratislava. Zbylých 13 zoo průměrnou hodnotu 50 % přesahuje. Na základě těchto zjištění **byla hypotéza č. 2 vyvrácena**.

V rámci ukazatele celkové zadluženosti dosahují nejnižších průměrných hodnot zoo v Jihlavě. Nejvyšší hodnoty jsou u zoo v Ústí nad Labem, což je zapříčiněno velmi vysokou zadlužeností v letech 2010, 2011 a 2012. Důvodem takto vysokých hodnot je fakt, že vlastní kapitál zoo byl v těchto letech záporný, což bylo způsobeno oceňovacími rozdíly při změně metody, tudíž byly hodnoty cizích zdrojů vyšší než celková aktiva. Největší položkou na straně cizích zdrojů byly v těchto letech dlouhodobé závazky, a to závazky z pronájmu.

V rámci zoo na Slovensku byly u celkové zadluženosti vypočteny dvě varianty. V první variantě jsou hodnoty zoo velmi vysoké. Při této variantě dosahovala nejvyšší hodnoty zoo Košice, a naopak nejméně zoo v Bojnicih. Ve druhé variantě výpočtu bylo dosaženo naprosto rozdílných výsledků. V tomto případě byly nejvyšší hodnoty u zoo Bojnice, a naopak nejnižších hodnot dosáhla zoo Košice. U zadluženosti se obecně doporučuje zadluženost co nejvíce eliminovat, aby se organizace nedostaly v budoucnu do problémů.

Metody, které byly v diplomové práci použity a napomohly ke zjištění cílů práce a ověření hypotéz, byly metody analýzy, komparace, syntézy a dedukce. V rámci analýzy byla provedena jak vertikální analýza, která zjišťuje podíly dílčích položek na celku, tak i analýza horizontální, která zjišťuje vývoj jednotlivých položek v čase.

Zjištěné výsledky v diplomové práci jsou v rozporu s výsledky jiných autorů, kteří se zabývali příspěvkovými organizacemi v kultuře. Například Slavíková (2018) ve své diplomové práci zkoumá míru příjmové soběstačnosti krajských galerií. Bylo zjištěno, že průměrné hodnoty tohoto ukazatele jsou u galerií podstatně nižší než u zoologických zahrad. Důvodem tohoto je fakt, že míra příjmové soběstačnosti je v oblasti kultury velice rozdílná a předpokládá se, že hodnoty nedosahují více než 50 %. Výjimku však tvoří právě zoologické zahrady, kdy průměrná hodnota za všechny sledované zoo celkem pod tuto hranici neklesla.

Ke zpracování teoretických poznatků byla použita odborná literatura, platná legislativa a veřejně dostupné internetové zdroje, jež byly vždy uvedeny. Pro praktickou část byly stěžejními zdroji výroční zprávy a webové stránky jednotlivých zoologických zahrad. Veškerá zjištěná a výsledná data byla zpracována do přehledných tabulek či grafů s následným slovním komentářem.

Na závěr lze konstatovat, že to, jak jsou zoologické zahrady efektivní, záleží ve velké míře na počtu návštěvníků. Na návštěvnost má vliv spousta faktorů a mnohdy není snadné je ovlivnit, a to hlavně v případě počasí (nadměrná vedra, vydatné srážky). V pozitivním slova smyslu může být však návštěvnost ovlivněna činností samotné zoologické zahrady, a to například pořádáním různých akcí, chovem nového druhu zvířete nebo rozšíření stávajících expozic. Vliv na návštěvnost má také cena vstupného, nabídka služeb pro návštěvníky či počet turistů přijíždějících do spádové oblasti zoo.

V diplomové práci se nachází poznatky o jednotlivých zoologických zahradách, které mohou být v rámci budoucího vývoje a optimalizaci nákladů nápomocny samotným organizacím. Z jednotlivých výsledků je patrné, v čem se organizace liší a v jaké míře. Práce byla zpracována z ekonomického a výkonového hlediska, nelze však přesně určit, zda se jedná o ekonomicky a výkonově efektivní výsledky, jelikož záleží na zvolených vstupech a výstupech a také na tom, že zoologické zahrady mají i jiné poslání. Pro tyto organizace je podstatné zachování biologické rozmanitosti volně žijících živočichů a záchrana ohrožených druhů světové fauny.

Seznam použité literatury

Knihy

- [1] BERNARD, Josef, PATOČKOVÁ, Věra, Daniel ČERMÁK a Kateřina VOJTÍŠKOVÁ, ed., 2012. *Kultura v krajích České republiky*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky. 418 s. ISBN 978-80-7330-222-1.
- [2] ČIHÁK, Martin. *Teorie růstové politiky*. V Praze: Vysoká škola ekonomická, 2000. 170 s. ISBN 80-245-0126-0.
- [3] DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 400 s. ISBN 978-80-7478-799-7.
- [4] DOSTÁL, Petr a Eva KISLINGEROVÁ. *Ekonomika kultury: efektivní metody a nástroje podnikání v sektoru kultury*. Praha: Oeconomica, 2012. Odborná kniha s vědeckou redakcí. 172 s. ISBN 978-80-245-1886-2.
- [5] HALÁSEK, Dušan a David LENERT. *Ekonomika veřejného sektoru: (vybrané kapitoly)*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2008. 230 s. ISBN 978-80-248-1854-2.
- [6] HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Opava: Optys, 2012. 95 s. ISBN 978-80-85819-80-9.
- [7] HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011. 239 s. ISBN 978-80-262-0030-7.
- [8] HEJDA Jan a kolektiv. *Akciová společnost*. Olomouc: ANAG, 2014. 439 s. ISBN 978-80-7263-891-8
- [9] HEŘMANOVÁ, Eva a Pavel CHROMÝ. *Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Praha: ASPI, 2009. 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3.
- [10] JABLONSKÝ, Josef a Martin DLOUHÝ. *Modely hodnocení efektivnosti a alokace zdrojů*. Praha: Professional Publishing, 2015. 196 s. ISBN 978-80-7431-155-0.
- [11] KANTOROVÁ, Jana a Helena GRECMANOVÁ. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II*. Olomouc: Hanex, 2010. Edukace. 182 s. ISBN 978-80-7409-030-1.
- [12] KLIKA, Ivo. *Lidé a zvířata – Historie vzniku a významu zoologických zahrad, ZOO Zlín – 200 let areálu Lešná*. 1. vydání FOTO ART – Ateliér Regulus, 2005. 223 s. ISBN 80-239-5488-1.

- [13] KOŘÍNEK, Milan. *Zoologická zahrada*. 1. vydání. Olomouc: Rubico, 1999. 326 s. ISBN 80-85839-29-6.
- [14] KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika voľného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004, 307 s. ISBN 80-223-1930-9.
- [15] MĚRTLOVÁ, Libuše, 2011. *Úvod do veřejných financí v České republice: studijní opora pro kombinovanou formu studia*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. 77 s. ISBN 978-80-87035-42-9.
- [16] PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [17] PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 485 s. ISBN 978-80-7357-936-4.
- [18] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- [19] SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. 2. vyd. Brno: Computer Press, 2011. 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.
- [20] STIGLITZ, Joseph E. and Jay K. ROSENGARD. 923 s. *Economics of the public sector*. 4th ed. New York: W. W. Norton & Company, 2015. ISBN 978-0-393-93709-1.
- [21] ŠIMKOVÁ, Eva. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. Vyd. 5. upr. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. 173 s. ISBN 978-80-7435-230-0.
- [22] ŠKARABELOVÁ, Simona, Jarmila NESHYBOVÁ a Jaroslav REKTOŘÍK. *Ekonomika kultury a masmédií*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 210 s. ISBN 978-80-210-4267-4.
- [23] TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. Praha: Professional Publishing, 2008. 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.
- [24] VRABKOVÁ, Iveta, Ivana VAŇKOVÁ, Jiří BEČICA a Šárka KRYŠKOVÁ. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2017. Series on Advanced Economic Issues, Faculty of Economics, VŠB-TU Ostrava, 2017, vol. 47. 189 s. ISBN 978-80-248-4028-4.

Odborné články

- [25] BEČICA, Jiří. *Zoological gardens in the Czech Republic and Slovakia from the view of technical efficiency and productivity*. Theoretical and Practical Aspects of Public Finance 2016. 2016. s. 132-139. ISBN 978-80-245-2155-8.
- [26] MITWALLYOVÁ, Helena. *Mají příspěvkové organizace v dnešní době své opodstatnění?* Praha: Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i. In Právník 9/2014. s. 772-792. ISSN 0231-6625.
- [27] ŠKARABELOVÁ, Simona. *Udržitelnost příspěvkových organizací poskytujících kulturní služby*. Ekonomická teória a prax – dnes a zajtra II. 2007. s. 56-62. ISBN 978-80-8083-407-4.
- [28] JIROUŠEK, Vladislav Tomáš. *Zoologické zahrady České republiky a jejich přínos k ochraně biologické rozmanitosti*. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 2005. s. 52. ISBN 80-7212-362-9.

Legislativa

- [29] Sbírka zákonů č. 2/1993 ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 1, s. 17-23. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [30] Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 34, s. 1407- 1453. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=90/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [31] Zákon č. 162 ze dne 18. dubna 2003 Sb. o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 61, s. 3382-3390. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=162/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

- [32] Zákon č. 250 ze dne 7. července 2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3557-3567. Dostupný také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=250/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [33] Zákon č. 523 ze dne 23. septembra 2004 o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. 2004, časťka 220, s. 4638-4659. Dostupný také z: <http://www.sczsk.sk/legislative/z523-2004.pdf>.

Elektronické zdroje a ostatní

- [34] BUSINESINFO. *Práva a povinnosti akcionáře*. [online]. [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/prava-povinnosti-akcionare-ppbi-113846.html#!&chapter=1>.
- [35] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Kurzy devizového trhu*. [online]. [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp.
- [36] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Věkové složení obyvatelstva – 2017*. [online]. [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61566208/1300641807.pdf/a4573925-33b4-4d27-a332-90ca48dc3642?version=1.1>.
- [37] KROKODÝLÍ ZOO PRAHA. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <https://www.krokodylipraha.cz/>.
- [38] KROKODÝLÍ ZOO PROTIVÍN. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <https://krokodylizoo.cz/>.
- [39] MINISTERSTVO KULTURY. *Integrovaná strategie podpory kultury do roku 2020*. [online]. [cit. 2019-02-09]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/assets/op-lzz/INTEGROVANA_STRATEGIE_PODPORY_KULTURY_DO_ROKU_2020.pdf.
- [40] MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Seznam zoologických zahrad s licenci*. [online]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/Informace_o_zoologickych_zahradach/\\$FILE/odoimz-zoo_licence_adresy_web-20180712.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/Informace_o_zoologickych_zahradach/$FILE/odoimz-zoo_licence_adresy_web-20180712.pdf).

- [41] MOŘSKÝ SVĚT PRAHA. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <https://www.morsky-svet.cz/>.
- [42] NOVINKY. *Počet zaměstnanců veřejné správy loni opět rostl, rozpočet živil 634 700 lidí*. [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/493117-pocet-zamestnancu-verejne-spravy-loni-opet-rostl-rozpocet-zivil-634-700-lidi.html>.
- [43] PAPOUŠCÍ ZOO BOŠOVICE. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <https://papouscizoo.cz/>.
- [44] PARA ZOO. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <http://www.parazoo.cz/>.
- [45] SAFARI PARK DVŮR KRÁLOVÉ. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://safaripark.cz/>.
- [46] SLAVÍKOVÁ, Adriana. *Porovnání a zhodnocení hospodaření vybraných krajských galerií v České republice*. Ostrava, 2018. Diplomová práce. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra veřejné ekonomiky.
- [47] ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Počet obyvateľov podľa pohlavia*. [online]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://slovak.statistics.sk>.
- [48] TOMÁNEK, Petr a Jiří BEČICA. *Veřejné finance B*. Ostrava, 2014. Studijní opora. Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Fakulta ekonomická, Katedra Veřejné ekonomiky a správy.
- [49] UNIE ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ZOOLOGICKÝCH ZAHRAD. *Výroční zprávy*. [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://www.zoo.cz/dokumenty/>.
- [50] VEŘEJNÝ REJSTŘÍK A SBÍRKA LISTIN – MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *ZOO Dvůr Králové, a.s.* [online]. [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=163337&typ=PLATNY>.
- [51] ZOOLOGICKÉ ZAHRADY V ČESKÉ REPUBLICĚ – VŠECHNY INFORMACE. *Historie ZOO*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://www.do-zoo.cz/>.
- [52] ZOO BOJNICE. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://zoobojnice.sk/>.
- [53] NÁRODNÁ ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA BOJNICE. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://finstat.sk/00358011>.
- [54] ZOO BRATISLAVA. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <http://www.zoobratislava.sk/>.

- [55] ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA BRATISLAVA. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://finstat.sk/00179710>.
- [56] ZOO BRNO. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://www.zoobrna.cz/>.
- [57] ZOO BRNO A STANICE ZÁJMOVÝCH ČINNOSTÍ. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00101451>.
- [58] ZOO CHLEBY. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <http://www.zoochleby.cz/>.
- [59] ZOOPARK CHOMUTOV. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <http://zoopark.cz/>.
- [60] PODKRUŠNOHORSKÝ ZOOPARK CHOMUTOV. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00379719>.
- [61] ZOO DĚČÍN. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <http://www.zoodecin.cz/>.
- [62] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA DĚČÍN - PASTÝŘSKÁ STĚNA. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00078921>.
- [63] ZOO DVOREC. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.zoodvorec.cz/>.
- [64] ZOO HLUBOKÁ. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <http://www.zoohluboka.cz/>.
- [65] JIHOČESKÁ ZOOLOGICKÁ ZAHRADA HLUBOKÁ NAD VLTAVOU. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00410829>.
- [66] ZOO HODONÍN. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoo-hodonin.cz.
- [67] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA HODONÍN. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/44164289>.
- [68] ZOO JIHLAVA. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoojihlava.cz.

- [69] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA JIHLAVA. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00404454>.
- [70] ZOO KOŠICE. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zookosice.sk.
- [71] ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA KOŠICE. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://finstat.sk/00083089>.
- [72] Zoo LIBEREC. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zooliberec.cz.
- [73] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA LIBEREC. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00079651>.
- [74] ZOOPARK NA HRÁDEČKU. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <http://www.zoonahradecku.cz/>.
- [75] ZOO OLOMOUC. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoo-olomouc.cz.
- [76] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA OLOMOUC. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00096814>.
- [77] ZOO OSTRAVA. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoo-ostrava.cz.
- [78] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA OSTRAVA. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00373249>.
- [79] ZOO OSTRAVA. V zoo musel být utracen hroší samec. [online]. [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <http://www.zoo-ostrava.cz/cz/zoo/novinky/1836-v-zoo-musel-byt-utracen-hrosi-samec/>.
- [80] ZOO PLASY. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z www.zooplasy.cz/.
- [81] ZOO PLZEŇ. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zooplzen.cz.
- [82] ZOOLOGICKÁ A BOTANICKÁ ZAHRADA MĚSTA PLZNĚ. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00377015>.

- [83] ZOO PRAHA. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoopraha.cz.
- [84] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00064459>.
- [85] ZOO SPIŠSKÁ NOVÁ VES. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoosnv.sk.
- [86] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA SPIŠSKÁ NOVÁ VES. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <https://finstat.sk/31309399>.
- [87] ZOO TÁBOR. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <https://www.zootabor.eu>.
- [88] ZOO ÚSTÍ NAD LABEM. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoousti.cz.
- [89] ZOOLOGICKÁ ZAHRADA ÚSTÍ NAD LABEM. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00081582>.
- [90] ZOOPARK VYŠKOV. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoo-vyskov.cz.
- [91] ZOOPARK VYŠKOV. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/42660424>.
- [92] ZOOPARK ZÁJEZD. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z <http://zoopark-zajezd.cz/>.
- [93] ZOO ZLÍN. *Webové stránky*. [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: www.zoozlin.eu
- [94] ZOO A ZÁMEK ZLÍN – LEŠNÁ. *Rozvaha v letech 2011-2017*. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2018/prispevkove-organizace/detail/00090026>.

Seznam zkratk

a.s.	Akciová společnost
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
LZPS	Listina základních práv a svobod
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NOZ	Nový občanský zákoník
OPS	Obecně prospěšná společnost
OR	Obchodní rejstřík
PO	Příspěvková organizace
SNV	Spišská Nová Ves
SVK	Slovenská republika
UCSZOO	Unie českých a slovenských zoologických zahrad
ÚSC	Územní samosprávný celek
Zoo	Zoologická zahrada

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. 4. 2019

.....
Bc. Katřin Laryschová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kurzy devizového trhu, EUR k CZK

Příloha č. 2: Seznam zoologických zahrad v České republice s licencí MŽP v roce 2018

Příloha č. 3: Otevírací doba zoologických zahrad v České republice s licencí MŽP

Příloha č. 4: Mapa zoologických zahrad v UCSZOO

Příloha č. 5: Počet otevíracích hodin zoologických zahrad v UCSZOO v hlavní, vedlejší a v zimní sezóně

Příloha č. 6: Návštěvnost a tempo růstu návštěvnosti zoologických zahrad v UCSZOO

Příloha č. 7: Počet obyvatel ve vybraných krajích České republiky a Slovenska a počet návštěvníků zoologických zahrad připadajících na 1 000 obyvatel v kraji

Příloha č. 8: Mzdové náklady zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v tis. Kč)

Příloha č. 9: Příspěvek zřizovatele zoo v UCSZOO v letech 2010-2017 (v tis. Kč)

Příloha č. 10: Rozvahy zoologických zahrad v UCSZOO v letech 2010-2017

Příloha č. 11: Mzdové náklady na návštěvníka a mzdové náklady na zaměstnance zoologických zahrad ve formě příspěvkové organizace v UCSZOO

Příloha č. 12: Vlastní příjmy na návštěvníka a celkové neinvestiční náklady na návštěvníka zoologických zahrad ve formě příspěvkové organizace v UCSZOO

Příloha č. 13: Počet zaměstnanců na hektar, počet návštěvníků na otevírací hodinu a počet návštěvníků na zaměstnance zoologických zahrad ve formě příspěvkové organizace v UCSZOO

Příloha č. 14: Příjmová soběstačnost a celková zadluženost zoologických zahrad ve formě příspěvkové organizace v UCSZOO

Příloha č. 15: Celkové příjmy, příspěvek zřizovatele a vlastní rozpočtové příjmy zoologických zahrad v UCSZOO v letech 2010-2017